

Фармон ТОШЕВ

ТАФАККУР манзаралари

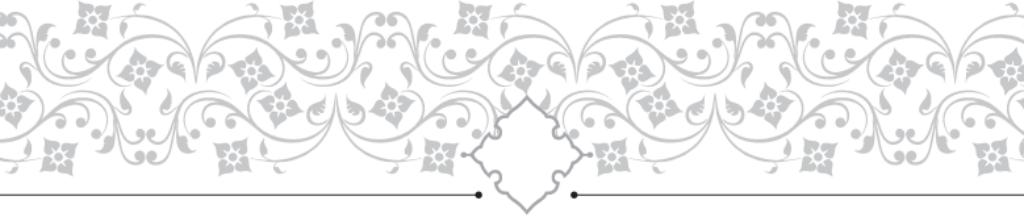

(Қайдлар)

16+

SAHHOF
2021

УҮК 372.181.5(075)

84(5Ү)6

T 21

Тошев, Фармон

Тафаккур манзаралари [Матн]: қайдлар / Ф. Тошев.

– Тошкент, «Sahhof» нашриёти, 2021. – 240 б.

ISBN 978-9943-4792-2-7

Масъул мұхаррир:

Лазиз Бахранов

Нега фикримизнинг қаймогини күпинча мақол қўшиш орқали ифодалаймиз? Чунки мақоллар йилларни, асрларни енгигб келаётган жангчига ўхшайди. Шунинг учун ҳам мақол ва маталларнинг тоши оғир, ҳикмати теран. Бу – теран фикрлар, хulosалар дунёга келиши учун вақт ва тажриба кераклигини ифодалайди.

Шоир, ёзувчи, публицист Фармон Тошевнинг мазкур тўпламида унинг ҳаётий хulosалари – жамият, табиат, инсонларнинг эврилиши, феъл-автори, ўзига хослиги акс эттирилган. Булар қайсиdir жиҳати билан мақолу афоризмларни эслатади. Аникроғи, “Тафаккур манзаралари”. Китобчадаги хulosалар сизгаям манзур бўлиши шубҳасиз.

УҮК 372.181.5(075)

КБК 84(5Ү)6

ISBN 978-9943-4792-2-7

© Фармон Тошев, 2021

© “Sahhof” nashriyoti, 2021

A handwritten signature in cursive script, likely belonging to the man in the photograph. The signature consists of fluid, flowing lines forming the letters 'Y' and 'A'. The style is elegant and personal.

МУОМАЛА МАДАНИЯТИ

Яхши гапириш бу ҳали яхши фикрлаш дегани эмас.

* * *

Салом бериш қарзгина эмас, ҳар бир шахснинг ташриф қоғози ҳамдир.

* * *

Шахс салоҳиятининг teng ярми унинг либосида, teng ярми тилида. Самимият эса бу иккисини нечоғлиқ уйғунылигини күрсатади.

* * *

Ошкора эътирофдан кўра ботиний эътироф оғир кечади.

* * *

Шеванинг қизиқлиги ўзига хослигига, хавфлилиги эса адабий тилга тап тортмай кириб келишида.

* * *

Муроса – маданиятлиликкина эмас, манфаатларнинг мос келиши ҳам.

* * *

Қулоқ эшитганини аввал шуурда қайта ишлайди, кейин күзда ва кейин тилда изҳор қиласы.

* * *

Сўз бу – оғиздан чиққандан сўнг бошқанинг мулкига айланадиган нарса. Бу мулкни асрамоқ-нинг йўли битта – уни иложи борича кўпроқ кўнгилда сақлаш лозим.

* * *

Кўнгилдаги туйғу, хаёлдаги мулоҳаза сизники, холос. Сўзга айлангандан сўнг уларга эгалик қила олмайсиз.

* * *

Муомала, муносабат ҳам инсон маънавиятини намоён этади.

* * *

Ўз нуқтаи назарига эга бўлмаган, сўзлаш лозим бўлганда сукут сақладидиган одам камтарин эмас, лоқайддир.

* * *

Аслида табиат ва жамиятдаги мувозанат оддий муносабатлардан иборат. Фақат уни инсоннинг ўзи мураккаблаштиради.

* * *

Фақат бир кишининг гапириши масала қизиқарли бўлишидан қатъи назар, йиғилишни зерикарли қилиб қўяди.

Нүқтаи назар ёки муносабат фикрлаш ҳамда уни түғри ифодалашни ўзлаштиришдан шаклла-нади.

Одоб-ахлоқ меъёрига түғри келмайдиган ҳара-кат ҳам, фикр ҳам гуноҳ саналади.

Дунёда хушмуомалалиқдан чиройли нарса йўқ.

Ясама самимият ҳасад ва лаганбардорликдан бошқа нарса эмас.

Тушунмайдиган одам йўқ, тушунтиrolмайди-гантар бор.

Диёнатли одам аввал ўз хатти-ҳаракатини муҳокама қиласи, кейин бошқаларникини.

Гувоҳлик бераётган киши ҳаяжон, ғазаб ва ўча-кишишдан холи бўлмоғи лозим.

Ўз хатосини атрофдагилардан яширишга ури-ниш нодонликдир.

* * *

Асаб ва жаҳлни жиловлай билиш энг гўзал фа-
зилатдир.

* * *

Одамлар бошқалар ҳақидаги фикрларингиздан
ҳам сизнинг кимлигингизни билиб олишади.

* * *

Эзмалик кўп гапириш эмас, балки bemavrid га-
пиришдир.

* * *

Нодон киши доимо баланд овозда гапиради.

* * *

Беобрў, юзсизга фақат кўпчилик бас кела ола-
ди.

* * *

Кайфияти ёмонлиги учун бошқалар кайфияти-
ни бузиш нодонликдир.

* * *

Ҳурматни кутишдан аввал унга муносиб эка-
нингиз ҳақида ўйлаб кўринг.

* * *

Чиройли эмас, самимий сўз обрў келтиради.

ВАТАНПАРВАРЛИК, ФИДОЙИЛИК, МАРДЛИК ВА ЖАСОРАТ

Бахт у буюк Ватан ва улуғ аждодларга муносиб бўлмоқдир.

* * *

Ўз ҳовлиси олдини саранжом сақлайдиган, ҳар тонг супуриб-сидирадиган аёл Ватанин севгувчидир.

* * *

Виждони қийналмаган одам ватанпарвар бўлмайди.

* * *

Ватанпарварлик юртдаги барқарорлик қадрини тушунишдан бошланади.

* * *

Она Ватанга сенинг жонинг эмас, фидойилигинг керак.

* * *

Даврга бўйсунмаган даврдан ташқарида яшайди ва даврдан ҳеч нарса ололмайди.

УЛУҒЛИК ВА ИНСОН КАМОЛОТИ, МАНМАНЛИК ВА КАМТАРЛИК

Одамлар ҳавас қиласидиган ёхуд ибрат оладиган ҳар бир ҳолат комиллик белгисидир.

* * *

Улуғликни тан олиш унинг давомийлигини таъминлайди.

* * *

Маънавий комиллик ёзилмаган қонунларга риоя этишда күпроқ кўзга ташланади. Чунки унда онгли ёндашув талаби кучлироқ.

* * *

Вақтни топишдан осони йўқ, фақат ундан оқилона фойдаланиш оғир иш.

* * *

Алломаларнинг улуғлиги шундаки, улар умри нинг ҳар лаҳзасини фойдали ишга сарфлай билишган.

* * *

Ёшингиз бир жойга борганда ёшларга ёмон қарашдан тийилинг.

Турмушдаги қийинчиликлар учун айбни ўзидан қидириш комиллик белгисидир.

Зиёли дегани фақат илмли эмас, ўз фаолияти билан бошқаларга ибрат бўлиш ҳамдир.

Камчиликни аниқлаган эмас, уни бартараф этиш йўлини айтган киши оқилдир.

Аждодлар билан фахрланадиган киши уларга муносиб ҳам бўлиши керак.

Ўз касбини пухта эгаллаш ҳали комиллик дегани эмас.

Ҳақиқий донишманд ўзининг донишмандлигини билмайди, ҳар бир аъмолини фарз деб ўйлади.

Буюклар тахаллусларини ўzlари туғилиб ўсган масканлар номидан олишган. Биз эса қишлоқ ёки маҳаллани исмимиз билан номлашга интиламиз.

* * *

Хоксорлик, камтаринлик олим улуғлигининг биринчи белгисидир.

* * *

Давраларда алломалар фикрини эҳтирос билан ўқиш улуғликни белгиламайди.

* * *

“Кўрмаганнинг кўргани қурсин!” Бу ибора назаримда “кўрмаган”ларга эмас, уларни юзага келтирадиганларга сабоқ бўлиши зарур.

* * *

Одамларни айнан самимият ва оддийлик яқинлаштиради. У муносабатларни ишончли ва тे-ран қиласади.

* * *

Пулдор кишининг кеккайиши замирида ҳадик, қўрқув ва ташвиш юради.

* * *

Аёлларнинг улуғлигини билмайдиган одамларгина уларни камситадилар.

* * *

Улуғларнинг улуғлиги уларда илм олишга интилиш эҳтиёжга айланганидир.

Кибр ва манманлиқдан ўзини тия билиш улуғликнинг биринчи белгисидир.

Хотиржамлиқнинг асосий шарти бирордан қарз олмаслиқдир.

Инсон ўз хатоси англадими – демак, у тажриба орттириди.

Мақсадга интилиш – донолик, истакка эргашиш эса нодонлиқдир.

Ўз шогирди устидан бирорга арз қилган киши устоз бўла олмайди.

Даврни тушунадиган, жамият ҳақида тўғри тушунча бера оладиган киши зиёли дейилади.

Ихлос, ният ва муравватни оқил кишилар пинҳон сақлайдилар.

Инсон ҳеч қачон битта фазилати билангина обрў топа олмайди.

* * *

Улуғликнинг энг асосий талаби ҳар нарсада меъёрни сақлай билишдадир.

* * *

Камтарлик учун ҳам катта маънавий жасорат керак, у ҳамма таниқли кишиларнинг қўлидан келавермайди.

* * *

Улуғларнинг тахаллусини олишдан олдин уларнинг меросини ҳам ўрганиш кераклигини унутманг...

* * *

Маънавият ўз-ўзидан шаклланмайди, уни турмуш тарзига айлантириш, ҳар куни машқ қилиш лозим.

ЯШАШДАН МАҚСАД, УМР МАЗМУНИ ВА ҲАЁТ МАҢНОСИ

Инсон борлиқни англаш учун яралган. Унинг ижодкорлиги, бунёдкорлиги борлиқни ўзгартириш эмас, балки яшаш учун ўзига қулай имконият яратиш йўлидаги ҳаракатлари самарасидир. Ҳазрат Навоий буни жуда чиройли ифода этган:

*Ҳар ненику қилди одамизод,
Тафаккур бирла билди одамизод...*

* * *

Биз аслида ўлимдан эмас, ўлишдан қўрқамиз.

* * *

Инсоният ҳеч қачон ўлим моҳиятини тўла била олмайди. Унинг қонуният эканлигини англайди, холос. Негаки ўлиб, сўнг яна тирилишгина бунга имкон бериши мумкин.

* * *

Олтин ҳар қанча қимматбаҳо бўлмасин, у инсон ҳаёти фаровонлигига кафолат бўла олмайди.

* * *

Ноёб нарсалар доимо қобиқ ичида бўлади. Масалан, кўз қорачиги, туйғу, тафаккур, дур...

* * *

Ҳаётда ўз ўрнини топа олмаслик – ожизлик, то-
пишга интилмаслик эса даҳшатли иллат.

* * *

Бу дунёда дўзахдан қўрқсан одам у дунёда дў-
захга тушмас экан.

* * *

Ҳаётнинг қизиқлиги муаммоларнинг борлиги-
да. Инсон уларга ечим ахтариб яшайди, холос.

* * *

Инсон ҳаётига нукта қўядиган ўлимдан бошқа
ходисалар ҳам бор. Ўшалардан Худо асрасин.

* * *

Жонингни қурбон қилишга арзийдиган ода-
минг бўлмаслигидан асрасин.

* * *

Афсус, ўзи эришган баҳт ва омадни англай ол-
масдан яшаб ўтаётганлар ҳам бор.

* * *

Муддаосиз яшаганлар қариликда ҳам ҳузур
кўрмайдилар.

* * *

Инсоният ўзи яратган кашфиётлари орқали ўз
тақдирига якун ясад бораверади. Табиийликнинг
ҳар қандай бузилиши ҳалокат сари қадамдир.

Эътибор қилғанмисиз, ойнинг қаердан чиқиб, қаерга ботиши билан ҳеч ким шуғулланмаётган-дек. Чунки ҳозирча инсониятга ундан манфаат камроқ.

Ҳаммамиз “Ойнинг ўн беши қоронғи, ўн беши ёруғ” деган далдага ишониб яшаймиз. Қоронғи кунларда ёруғ лаҳзаларга умид билан қараймиз. Аммо ёруғ кунларда олдинда ўн беш кунлик рутубатга дуч келишимиз мумкинлигини хаёлимизга ҳам келтирмаймиз.

Қорни оч одам тўйгунча ейди, кўзи оч одам эса ўлгунча.

Ҳаётни англашдан кўра уни ўзгартириш осонроқ.

Қариликнинг қадри ёшларни қадрлай билишда.

Кексалик тажрибаси ва ёшлик ғайрати ўртасидаги рақобат давомийдир, ундан фожиа ясамаслик керак.

* * *

Бахтсизликнинг асосий сабаби ўжарлик ва нафсдандир.

* * *

Инсон учун бахтсизликдан катта ва фойдали сабоқ йўқдир.

* * *

Қариликнинг биринчи белгиси насиҳат қилиш эмас, балки ҳар бир ҳаракатидан хулоса чиқара олишдир.

* * *

Ўтганларни хотирлаш, ишлаётган кексаларни қадрлаш руҳингизга тетиклик бахш этади.

* * *

Овқатни тана ва вужуд учун дори деб тушунган киши узоқ ва соғлом яшайди.

* * *

Яхши инсон бирордан айб қидирмайди, унинг айб қилишга йўл қўймайди.

* * *

Инсон руҳияти ва вужудидаги иллатнинг катта-кичиги, арзимайдигани бўлмайди. У айрим ҳолатларда ўз кучини кўрсатиб туради.

Тасаввуфда инсоннинг учта душмани саналади:
нафс, шайтон ва жаҳолат (илмсизлик).

Ҳаётдан нолиш ўз тақдирини белгилай олмаган
нодоннинг иши.

Ношукурлик ўз эҳтиёжидан ортиқча нарсага
умид боғлашдир.

Ақлли инсон дўкондан кўнгли истаганини эмас,
ўзига энг зарур нарсани харид қиласди.

Соғлом турмуш тарзи касал бўлмасликнинг энг
мақбул чорасидир.

Сабр оғир кунга чидашгина эмас, яхши кунга
интилиш ҳамдир.

Ўзини одамларга ожиз, ночор кўрсатишга ури-
ниш виждон олдида жиноят билан баробардир.

Одамларни касал бўлмасликка ўргата олган ши-
фокорга энг катта маош бермоқ лозим.

* * *

Яхши мақсад ҳавасдан эмас, илм ва фаросатдан туғилади.

* * *

Ақл билан фаросат самараси мураккаб ҳолатларда кўзга ташланади.

* * *

Ҳамма ҳам нурга интилмайди, чунки қоронғуда умр кечирадиган жонзотлар ҳам бор.

* * *

Шукроналик бу жим ўтири, гапирма, дегани эмас, имкониятга қараб ҳаётингни яхшилаб бор, дегани.

* * *

Худо ўзига эътиқод қўйган банданигина асрайди.

* * *

Орзу-ҳавасингизни ҳадеб пеш қиласкерманг, аввало унга эришажак имкониятингизни баҳолаб кўринг.

* * *

Фикрлашни, ўйлашни, ўз ҳаётингизни таҳлил қилишни ўрганинг, акс ҳолда бироннинг фикрига эргашиб юраверасиз.

БАДИЙ ИЖОД ЭТИКАСИ ВА МУТОЛАА МАДАНИЯТИ

Хаёли бошқа жойда бўлганлар дафтар ҳошия-сига, асар руҳиятига кирганлар эса китоб ҳошияси-га ёзишади.

* * *

Газета ўқимаган, телевизор кўрмаган одамни айбламаслик мумкиндир, лекин китоб мутолаа қилмаганни кечириб бўлмайди.

* * *

Иқтидорнинг икки қаноти бор: иштиёқ ва сабр.

* * *

Бадиий асар ғояси дунёқарашни, дунёқарашлар эса дунёни ўзгартириш қудратига эга.

* * *

Ўз иқтидорини эътироф этган инсон ундан ажralган ҳисобланади.

* * *

Истеъодод қозонда қайнаётган шўрвага ўхшайди. Кўпигини олиб, шопириб турмасанг, овқатга аччиқ таъм энади. Меъёрида қайнатмасдан тановул қилсанг, қорнингни оғритади...

* * *

Уни дард шоир қилди. Шоирлиги эса дард бўлди.

* * *

Китоб ўйлашга ўргатади, ўйлаган одам эса яхши яшайди.

* * *

Баҳоналарнинг энг ёмони ва бошқаларга салбий кўрсатадигани bemorni кўришга бормаганлик, китоб ўқимаганлик учун ўйлаб топилганидир.

* * *

Иқтидорли инсоннинг ҳурматини жойига қўйишини ўрганинг.

* * *

Журналистика бугуннинг, адабиёт эса эртанинг инъикосидир.

* * *

Ёмон асарнинг иккита ўқувчиси бўлади. Биринчиси – муаллиф, иккинчиси уни биринчи мутолаа қилган одам.

* * *

Ёзувчига дунёни жаҳолатдан қутқариш, уни муғаввар нурга тўлдириш, ўқувчидаги завқ уйғотиш вазифаси юкланган бир пайтда “Бўш пайтимда ижод билан шуғулланаман”, “Кўнгилни бўшатиш учун ёзаман” дегувчилар муносабатини ҳазм қила олмайман.

Адабиётнинг олтин қоидаси ўзгармайди, аммо шакл-шамойили, услуби, жанрлари догма эмас. Шоир ва ёзувчиларнинг адабиётни тадқиқ этиши каби адабиётшуносларнинг бадиий ижод билан шуғулланишига ҳам кўнишиб қолдик.

Алишер Навоийни ўқимаган, тушунмаган адаб янги жанрда ҳам фикр айта олмайди.

Адиблик бошқалардан чиройли, гўзал гапириш эмас, балки бошқалардан чуқурроқ ва олдинроқ фикрлаш демак.

Ўқилмаган китобдан фатоальбом ҳам яхшироқ. Ҳарқалай у хотирани жонлантиради.

Ижодда устоз-шогирдлик одамийлик ва қайси мавзуни ёзишни ўрганишдан бошقا нарса эмас. Чунки маҳоратни ўргатиб бўлмайди.

Ўз вақтида рағбат топмаган истеъдод гоҳида (минг афсус!) аламзада ижодкорга айланади. Аксинча, ортиқча эркалатиб юборганимиз – иқтидорсиз “адиб” тепамизда ёки ёнимизда юрганидан қийналиб юрамиз.

* * *

Ўзи жўяли фикр айта олмагани учун ҳам айримлар “иштибоҳ” келтиришни одат қилишади.

* * *

Тошкентдаги нашрлардан бири ҳикоямни “Тўқилмаган ҳикоя” рукни остида берди. Таниш ижодкор менга эътиroz билдирид: “Бадий тўқимасиз адабиёт бўладими?!”

Мен унга мева шарбатини мисол келтирдим. Дўконда тургани билан ошхонада шу ернинг ўзида тайёрлаб берилганининг фарқи бор. Чунки иккинчиси табиий, биринчисига ҳар хил компонент қўшилган.

Бадий тўқима ҳам шундай: бири китоб ёзиш учун у ер-бу ердан турли лавҳалар (албатта бошқа адабий асарлардан) жамланади. Иккинчиси эса реал воқеалар асосида ижодкор тафаккурида унинг нуқтai назари орқали шакланади.

– Ана, китоб дўконларини кўринг, “шарбат”нинг минг хили бор. Қаранг-чи, ўқувчи уларнинг қайси бирини кўпроқ харид қиласпти, – дедим мен.

* * *

Агар менга қолса, болалар боғчаси, умумтаълим мактаби, ҳатто лицей ва коллежда ҳам “Ўзбек халқ мақоллари” деган дарс ташкил қиласдим. Муаллимларига яхши ҳақ тўлар эдим.

Танлов учун атайнин ёзилган асар келаси танловгача яшайди.

“Халқ куйи”, “Халқ шеъри” деган иборалар йўқолди ҳисоб. Бу – муаллифлик масъулияти ва жавобгарлигининг йўқлигидан. Аҳвол шу тахлит кетса, сал қайта ишлаб “Тановар”ларнинг барчасига ўз имзосини қўядиганлар топилади. Агар бемаъни матн ва бематра куй учун жарима ўйлаб чиқарсан, тўпланган пулга ҳар йили биттадан санъат саройи қуриш мумкин бўлади. Энг муҳими, матни ҳам, куйини ҳам ўзи “яратадиган” олғирлардан қутуламиз.

Шеър – кўнгил ҳошиясидан битик.

Бадиий асар ўқимасдан бадиий асар ёзиб бўлмайди. Айниқса, насрда биз билган барча таниқли асар муаллифларнинг бошқа асардан олган таас-суроти орқали юзага келган. Шеъриятда ҳам. Масалан, Эркин Воҳидов “Фауст”, Абдулла Орипов эса “Илоҳий комедия”ни таржима қилганларидан сўнг бу асарлар руҳи таъсирида ўнлаб шеъру достонлар ижод қилганларини таъкидлайдилар.

* * *

Жавонда турган китоблар жиҳоз ва безакдан бошқа нарса эмас.

* * *

Ёзмаслик – камчилик, лекин ўқимаслик катта айбдир.

* * *

Истеъдод жуда ноёб ва нозик нарса, у имконият ва эътибор бўлганда рўёбга чиқади.

* * *

Адабиёт ҳаётдан олинади, аммо ҳаёт ҳар доим ҳам адабиётдан олинавермайди.

* * *

Ғазал охирида муаллифнинг исми ёки тахаллуси қайд этилиши байтлардаги сўз масъулиятини зиммага олишдир.

* * *

Адабиёт муаллимининг асосий вазифаси ўқувчини китоб ўқишга ўргатишдир.

* * *

Мутолаа инсонни таҳлил ва кузатувга ўргатади.

* * *

Ўқувчига билимни меҳрсиз ўргатиб бўлмайди.

Сүз айтмоқ – маҳорат, сўзни эшитмоқ – фаросат.

Китоб ўқиши фикрлашга, хулосани қоғозга тушириш эса маърифатга ўргатади.

Иқтидор ўзи севган ишни доимо бажаришга мойиллик сезишдир.

Бирорга китоб ўқиб берсангиз, учта савобога эришасиз: аввало, ўзингиз маълумот оласиз, иккинчидан, эшитган одам ҳузур қиласи, учинчидан, китоб муаллифи хурсанд бўлади.

ҚОНУН УСТУВОРЛИГИ, АДОЛАТ, ҲАҚИҚАТ ВА ЁЛФОН

Судья ўз хулосасининг тўғрилигига ишонган тақдирдагина қонун кучини намойиш эта олади.

* * *

Ҳақиқат баҳсда туғилиши табиий, аммо нохолис тортишув уни турли томонга эгиши мумкин.

* * *

Рост гапиришдан кўра осонроқ бўлгани учун ҳам биз ёлғон гапирамиз.

* * *

Ҳақиқат баҳсда туғилади, аммо у тафаккур ва самимиятда эътироф этилади.

* * *

Адолатнинг мезони манфаатга бориб тақалади, шекилли. Чунки муносабатларда агар манфаатлар мос тушмаса, томонлар бир-бирига “адолатсизсан!” деб таъна қилиши тайин.

* * *

Қонун бузувчидан бир ёки икки киши жабр кўради, адолатсиздан эса бутун халқ.

Вижданли бўлиш қонунларда қайд этилмайди-
ган норма.

Жиноятчини қонун, жиноятчиларни эса жами-
ят тарбиялайди.

Қонун бир бор, виждан эса умр бўйи жазолайди.

Кўзи оч одамни фақат қонун тарбиялайди.

Ҳар қандай қонун салоҳияти унга бўлган эҳти-
ёж билан белгиланади. Эҳтиёж эса тартибни белги-
лашга мажбур қиласди.

Қонунлар инсониятни ҳаёт чорраҳаларида тўқ-
нашишдан асрайди.

Ҳукуқ ва мажбуриятини ҳис қилмаган одам ўз
қадрини ҳам билмайди.

Ҳақиқат азалдан дунё билан бирга бунёд бўл-
ган ва ҳеч қачон йўқолмайди. Инсоният уни ўзича
“кашф” этиб, турлича талқин қиласди, холос.

* * *

Хуқуқ ва мажбуриятини ҳис қилмаган одам ўз қадрини ҳам билмайди.

* * *

Ўзликни англаш ҳуқуқ ва бурч ижросини тарозига қўйишдан бошланади.

* * *

Талаба ўзи пора берган ўқитувчисини устоз сифатида тан олмайди.

* * *

Аризаларни юқорига ҳисобот учун ўрганиш амалиётидан воз кечиш пайти келди.

* * *

Ҳар қандай одиллик ҳам қонундай кучли бўла олмайди.

* * *

Тарози посангиси ҳеч қачон харидор фойдаси учун қўйилмаган, ҳушёр бўлинг!

* * *

Қонун ҳеч қайси соҳага имтиёз бермайди, аксинча, унинг ходимлари масъулиятини оширади.

* * *

Жамоатчиликнинг фикрини тан олиш – бу ҳали адолатлилик эмас, уни бажариш ҳам лозим.

Қонун бүш ерда гуноҳ жазоланмайди. Жазоланмаган гуноҳ эса яна тақрорланади.

Қонунлар ҳар ким дунёни ўз қаричи билан ўлчамаслиги учун чиқарилади.

Худодан қўрқмаган одам қонундан ҳам қўрқмайди.

ИЛМ-МАЪРИФАТГА ИНТИЛИШ, МОДДИЙ-МАЪНАВИЙ БОЙЛИК ВА ҚАШШОҚЛИК

Ҳар қандай иқтидор ҳам илмга таянмаса, кашфиётга айлана олмайди.

* * *

Нуқтаи назарини ўзгартира олиш маънавий жа-соратдир.

* * *

Математика билан ҳамма шуғулланади, бироқ унинг қонунларини шахслар яратадилар.

* * *

Шифохонага bemor кўргани китоб, газета, гул олиб бориш маънавиятли инсоннинг ишидир.

* * *

Фалсафа яратилмайди, у англанади.

* * *

Фалсафа борлиқ ва ҳаёт моҳиятини англаш ҳамда ифодалай билишдир.

Жоҳиллик илмсизликдан, бошқаларнинг қалбини, фикрини, қадрини билмасликдан бошлана-ди.

Бирорни ҳурмат қилиш ўзликни англашнинг бирламчи шартидир.

Фаросат илм эмас, ота-онадан фарзандларга ўтадиган маънавий меросдир.

Атрофдаги воқеа-ҳодисаларни кузатиш учун инсонда кўздан ташқари фаросат ва зехн ҳам бўлмоғи керак.

Жаҳолатни йўқотиб бўлмайди, ундан фақат химояланиш мумкин, холос.

Ҳамма бой бўлишни истайди, аммо ҳамма бадавлат одамни ёмон кўради. Аксинча, барча камбағалга қайшишигга интилади, бироқ ҳеч ким фақир бўлишни истамайди.

– Бизда гадолар кўпайди, – дейди ношукур. – Камбағалликдан бу.

– Ҳой, номард, – дейман мен. – Қашшоқ устига либос ёки егулик, бирор нарса сўрайди. Ҳозирги

гадолар пул талаб қилишаяпти. Тиланчи ҳеч қайси даврда, ҳеч қайси юртда “касби”ни ўзгартирган эмас.

* * *

Моддий қашшоқликни тўлдириш учун энг аввало, маънавий қашшоқликни тўлдириш лозим.

* * *

Қашшоқ одам жуда нари борса, қорин тўйдиришга нон сўраши мумкин. Ёраб, маънавий қашшоқ одам эса... шуҳрат ва ном талаб қиласди!

* * *

Коммунистик мафкура бойни камбағал, камбағални эса бадавлат қилишга киришди. Оқибатда иккала тоифадаги одамлар ҳам ўзларининг кимлигини англай олмай, аросатда юрдилар.

* * *

Қайси бири бирламчи бўлишидан қатъи назар, онг иқтисоднинг, иқтисод эса онгнинг ўсишига ёки инқизоризига хизмат қиласди.

* * *

Халқ мақолларини ўқиб туриш фикрни чархлади.

* * *

Қабристон аҳволи – маҳалла маънавиятининг ойнаси.

Үйда кутубхона борлиги – маънавият белгиси.

Китоб ва газета ўқимаганингиз учун баҳона қидирманг.

Илм йўли кўнгилдан бошланади.

Тафаккур фақат тафаккур билан чархланади.

Илмли одамда ҳам фаросат бўлмаслиги мумкин, аммо фаросатли кишида илмнинг ўрнини босадиган маънавият бўлади.

Пулни исроф қилиш қашшоқликка, сўзни исроф қилиш аҳмоқликка, вақтни исроф қилиш нодонликка олиб келади.

Камбағаллик лоқайдлик, боқибебамлик, иштиёқсизлик оқибатидир.

Асосий фойда пулни топишдан эмас, балки уни тежаб ишлатишдан келади.

* * *

Атрофдаги воқеа-ҳодисаларни кузатиш учун инсонда күздан ташқари фаросат ва зеҳн ҳам бўлмоғи керак.

* * *

- Мабодо олдингиздан бир ҳовуч олтин ва бир ҳовуч ақл чиқиб қолса, қайси бирини олар эдингиз?

- Ҳеч қайсисини.

- Наҳотки?!

- Чунки ҳеч ким ҳозир бирорга бундай ҳиммат кўрсатмайди.

* * *

Одамнинг жисмоний ҳолати ҳам унинг маънавиятини кўрсатиб туради.

* * *

- Инсонга қайси вазиятда ақл керак бўлади?

- Ақллилигини англағанда!

* * *

Илм баҳр эмас, тоғ тепасидаги булоқдир. Шу боис машақат чеккан одамгина ундан баҳраманд бўлади.

* * *

Мол-давлати кўп кишида ҳеч қачон ҳаловат, осойиш бўлмайди.

Кўп ўқиган кишигина ўзининг камчилигини англай олади.

Кўп нарсани эмас, балки керакли нарсани билган одам донодир.

Ўқишга интилмаган киши сўнаётган шамга ўхшайди, атрофга нур бера олмайди.

Ақл доимо илмга муҳтож бўлади.

Ақл кўз-кўз қилиб бўлмайдиган нарса.

Ақлли одам доимо хоксор бўлади.

Бойликка эҳтиёжи бўлмаслик дунёдаги энг гўзал ва бебаҳо фазилатдир.

Бахиллик илмда ҳам, бойликда ҳам бир хил зарар келтиради.

У нега бундай, деб эмас, мен нега ундей эмасман, деб фикрлашни ўрганинг.

* * *

Савод ва билим фақат иштиёқ, ҳавас билан ўзлаштирилиши мумкин.

* * *

Истакка интилиш доимо хатога, мақсадга интилиш эса манзилга олиб боради.

* * *

Ҳаддан зиёд бойликнинг хавфли томони шундаки, у сизни бошқаради, унга кучингиз етмай қолади.

* * *

Тажриба ва илмга асосланмаган таклиф ва ғоялар ўзини кўрсатишга интилишдан бошқа нарса эмас.

* * *

Бекорчиликни бўш вақт деб тушунманг. Дам олиш куни ҳам бўш вақт эмас. Китоб ўқиш, фикрлаш, маънили суҳбат ҳамbekорчилик эмас.

* * *

Ибодатнинг энг улуғи ва кераклиси ўқиш, мутолаа ва сабрдир.

* * *

Фақат китоб ўқиган кишигини ўзининг кўп нарсани билмаслигини англай олади.

* * *

Китоб сотиб олиши учун фарзандга пул бериш
бу ҳали уни илмга чорлаш эмас.

* * *

Ўз ҳаётининг қадрига етиш учун энг аввало ях-
шилардан ибрат ола билиш лозим.

МАҚТОВ ВА ТАНҚИД, ТАХЛИЛ ВА БАҲОЛАШ

Мақтов ва танқид, агар у оқилона қабул қи-
линса, инсон руҳиятига бир хил таъсир қиласы.
Танқидни ҳазм қила олиш ва аксинча, мақтовни
ҳазм қила олмаслик улуғлық белгисидир.

* * *

Инсондаги фазилатлар ўртасида чегара борли-
ги аён. Лекин у шу қадар нозикки, қилча ҳаракат
билин биридан иккінчисига ўтиб кетиш мүмкін.
Масалан, ортиқча мақтов лаганбардорликка, меъё-
ридан зиёд сүзлаш лақмаликка, эхтиёжга тизгин
бермаслик очкүзликка олиб келади. Аксинча, яхши
фазилатларга ҳам шу тариқа ўтилади. Фақат бу но-
зикликни фаросатлиларгина англайдилар.

* * *

Киноя – яхши танқид, уни зардага айлантирманг.

* * *

Үзингизга ҳар замонда четдан назар солиб
күринг.

* * *

Танқидни ҳазм қила олмаслик орият ёки ўжар-
лик эмас, иллат.

Танқид қилиш баробарида муаммо ечими бўйича таклиф беришни ўрганинг.

Ўз қилмишингиз учун уялишни ўрганинг.

Сизни мақтовчилар сизни ёмонлашга ҳам қодир.

Мақтов, ҳамду сано тез таъсир кўрсатувчи, вужудга хуш ёқадиган, лекин кўзни хира қиласдиган ва онгни караҳт ушлаб турадиган доридир.

Ўзини англаш – фазилат, ўзини баҳолаш эса қусурдир.

Танқидни эшитмаслик жоҳиллик, тан олмаслик эса худбинлик белгисидир.

Танқид аналгин эмас, лекин уни тўғри ҳазм қиласангиз, дори ичмайдиган бўласиз.

Шахсий фикр айтиш учун ҳам аввало бошқалар айтган фикрларни эшитиш ва билиш керак.

* * *

Гарчи “сўзга кирмас” бўлса-да, касбини пухта биладиган киши жамоага қуллуқчилардан кўпроқ фойда келтиради.

* * *

Ҳамду сано, мақтов бошланган жойда дўстлик барҳам топади.

* * *

Аслида биз соатга қараб эмас, соат милларида чопаётган имкониятларга, ҳаётга қараб яшшимиз зарур.

* * *

“Менга ёмон гапирган одам албатта бир балога йўлиқади” деган фикр кибр ва жаҳолатнинг энг ёрқин намунаси.

* * *

Аламзада киши учун кимни, нимага танқид қилишнинг аҳамияти йўқ.

* * *

Бирорвнинг нодонлиги устидан кулганингиз билан Сиз доно бўлиб қолмайсиз.

МЕХР-МУҲАББАТ ВА СЕВГИ: ҲИС-ТУЙҒУ, КҮНГИЛ, ХОТИРА

Мұхаббатда мантиқ йўқ, десам, ёқамдан олади-
ғанлар кўп. Йиллар давомида улуғланган туйғуни
камситиш ноқулай, албатта. Аммо мантиқсиз ҳо-
латлар ўйлантиради: нега оиласи инсон бошқани
севиб қолади? Яхши кўриб турмуш қурғанлар нега
ажралишади? Нега?!

* * *

Кўзнинг туйғуси йўқ, аммо туйғунинг кўзи бор-
лиги аниқ.

* * *

Инсон кўнгилнинг қули. У ҳеч қачон ақлнинг
қули бўла олмайди.

* * *

Бирорни рашк қилиш учун, аввало, унга арзи-
моқ лозим.

* * *

Кўнгилдан бошқа ҳамма нарсанинг сир-асро-
рини билиш мумкин.

Мұхаббат математикаси бор гап. Лекин унда айирув, күпайтирув ва қўшув белгиларини ҳар ким ўзича қўллади.

Хотиранинг узоқ-яқини эмас, балки яхши-ёмони бўлади.

Қуёш қизариб чиқади, ботишда ҳам шундай. Негаки, у бизга юз очиш учун машаққат чекади. Ва минг соғинчу армон билан хайрлашади. Буюклиги шундаки, у бу ҳолатни миннат қиласайди: чиқаверади, ботаверади...

Илон дунёда ўзиданда йиртқич жонзотлар борлиги учун ҳам заҳар тўплайди.

Чимилдиқ қалбнинг нозик торига илинган сўзанадир. Келин-куёв баланд овозда гапиришса ҳам у узилиб кетиши мумкин.

Аёл ўз кўнгил майлини билдириш орқали кўнглингни боғлаб олади.

Севмоқ бу ўша инсоннинг қалби билан яшамоқ демакдир.

Муҳаббатнинг абадийлиги унда доимо садо-
қатнинг борлигидадир.

Кўнгил оғримайди, аслида уни оғритадилар.

Парвонанинг шам ёруғи атрофида кўр-кўронга
гириқапалак бўлишини салбий ҳолат тариқасида
изоҳлаймиз. Аммо у зулумотга эмас, лаҳзада ёниб
ўчгувчи гугурт ёруғига ҳам эмас, балки доимо мил-
тиллаб тургувчи нурга интилган. Эҳтимол, меҳрга
ҳаддан зиёд ташналиги туфайли зиёдан сармаст
бўлиб қолгандир?

Назаримда, қуёшнинг қаердан, қачон чиқиб, қа-
ерга ва қачон ботиши ҳақидаги қонуният эскирди.
Энди унинг қадрини биз кимга, қаерга, қанча нур
бериши билан ўлчаяпмиз.

Кечиримли бўлиш инсонга обрў келтиради.

Меҳрибонлик ачиниш эмас, вақтида далда бў-
лишдир.

Ҳамма унутишга ҳам хотира сабаб бўлавермайди.

* * *

Бирорни севишдан аввал уни ҳурмат қилишни ўрганинг.

* * *

Бахтсиз бўлиб ёки баҳтсиз билан яшаб кўрмаган одам баҳтнинг нима эканини англамайдигандек туюлди менга.

* * *

Кўз алдамайди – у борини кўради, фақат кўнгил уни йўлдан уради. Биз уни Шайтон, деб ўзимизни овутмоқчи ёки оқламоқчи бўламиз.

* * *

Кўнгилдан бошқа ҳаммани алдаш мумкин, ҳатто виждонни ҳам.

* * *

Ҳар қанча кечирдим, деса ҳам Сизнинг бирорвга нотўғри муносабатингиз унинг кўнглида бир умр қолади.

* * *

Кўнгилга яхшилаб қулоқ солинг: унда ҳавас ва истакдан ташқари ҳам яхши туйғулар бор.

МАСЪУЛИЯТ, ИЧКИ ТАРТИБ-ИНТИЗОМ ВА МЕҲНАТСЕВАРЛИК

Ички интизом кундалик иш режасига риоя этиш эмас. У ота-онадан ўтадиган ёки муҳитда шаклланадиган фазилат.

* * *

Ишга ўз вақтида келиб-кетиш ички интизом-нинг ташқи кўриниши, холос.

* * *

Демократия ошкоралик туфайли юзага келадиган жараён. Уни ортиқча ошкоралик билан барбод этиш ҳам мумкин.

* * *

Гарчи кўпчиликка эриш туюлса-да, масъуллик, фаолиятни муайян тартибга солиш мустақиллик сўзининг синонимидир.

* * *

Фаолиятингиз очиқлиги сизни миш-мишлардан асрайди.

* * *

Алоҳида эркинлик ёввойиликдан бошқа нарса эмас. Инсон эркин яшашни фақат жамоадагина ўрганиши мумкин.

* * *

Рақобат биروف қилмаган ишни эмас, балки қила олмаган ишни ундан яхшироқ уддалашдир.

* * *

Агар интизом ва тартиб-қоидага риоя этишни асаларидан тұла үзлаштира олсак, зёр бўларди. Йўқ, улар қоидабузарга нисбатан ўта шафқатсиз эмас. Фақат анъянани бузишга йўл қўйишмайди, холос.

* * *

Улфатчилик меҳнат қилиш қобилиятини сусайтиради.

* * *

Ишдаги муаммо режанинг йўқлиги ва хомлигидан келиб чиқади.

* * *

Шайтонни фақат масъулият енгиши мумкин.

* * *

Ижрочилик ҳам ижодий ёндашув билан қадрли.

* * *

Топширилган иш ижросини сўраб туришни одат қилинг.

* * *

Маҳалла раҳбарлиги ишсизга иш, бекорчига машғулот эмас.

Бирөвга тобе бўлмаслик учун меҳнатдан қоч-
маслик керак.

Инсон ҳар кунлик фаолияти тўғрисида ўзига-
ўзи ҳисобот бериши лозим.

Маош қайдномасига имзо чекаётганда шу маб-
лағга яраша ишлаганингизни ҳам ўйлаб кўринг.

Томорқа даромад беради, рўзғор бюджетини те-
жайди, оилани меҳнатга ўргатади.

Томорқада ишлаш даромаддан ташқари инсон-
ни ички интизомга, жисмоний чиниқишига ҳам ўр-
гатади.

Танбеҳни ҳазм қила билиш камтарлик белгиси-
дир.

Дангасага иш буюрсанг, отангдан ҳам кўп на-
сиҳат қиласди.

Интизомли киши вақтдан самарали фойдалана
олади.

* * *

Фикрларни қайд қилиб бориш хотирани ушлашнинг энг қулай усулидир.

* * *

Одат – инсоннинг юзи, чунки уни ўзи яратади.

* * *

Ёшлигида ўз ҳаракатига ҳисоб бериб ўрганмаган одам қариганида ҳам бу ишни қила олмайди.

* * *

Ўз фикрини қоғозга тушира олмаган киши ўзини зиёли деб атамаса ҳам бўлади.

* * *

Топшириқ бу – Сиз ўз вазифангиз доирасида бажара олмаган нарсаларни бажартириш учун бериладиган кўрсатма.

* * *

Ўзига талабчан бўлмаган одам бировга ҳам талабчан бўла олмайди. Столни муштлаш, бақирчақир ва ҳақоратдан нарига ўтолмайди.

* * *

Назаримда, ҳар бир уй пештоқига “Бола уйда кўрганини қиласди” деган мақолни ёзиб қўйиш пайти келди. Чунки ота-оналарга бошқача тушунтириб бўлмаяпти.

Дунёни тўла англашга қурбимиз етмайди, аммо унинг ҳар куни англаб етиши мумкин бўлган сирлари етарли. Муҳими, иштиёқ бўлсин.

Ҳамманинг кўнглини олиш қийин, бироқ бу ишга ҳар куни уриниш зарур.

Чипқон танангиздаги қон таркиби бузилганидан пайдо бўлади. Унинг давосини дорихонадан излаб юрманг.

Ҳамманинг кўнглини олишга эмас, ҳеч кимнинг кўнглини bemavrid ва бесабаб қолдирмасликка интилган маъқул.

Бир-икки кишига ёқмай қолсангиз, улардан айб қидириш мумкиндир, лекин учинчи одам ҳам ёмон кўрса, гуноҳни ўзингиздан қидиринг.

Имтиёз – бу ҳали мукофот эмас. Ундан оқилона фойдаланган кишигина ундан манфаат кўради.

Имтиҳондан яхши ўтишнинг энг мақбул йўли унга доимо тайёргарлик кўриб яшашдир.

* * *

Раҳбарим менга иш буюрди, деб хурсанд бўлманг, Сиз ўз зимманиздаги ишни уддаламаганингиз учун у шундай йўл тутган.

* * *

Ўз бурчингиз, вазифангиз юзасидан бажарган ишингизни миннат қилманг.

* * *

Очиқ, самимий, тўғри ишлайдиганларга одамларда ишонч кучли бўлади. Чунки улар ўзларига ишонишади, бирорни алдашга уринишмайди.

* * *

Оиласда боласини алдаб ўрганган одам бошқаларни ҳам бемалол алдайверади, бундайларга ҳеч ким ишонмайди.

* * *

Ҳар қандай камчилик, ёмон одат ўз вақтида баҳосини (жазосини) олмаса, албатта, кўниумага айланади.

РАҲБАРЛИК МАДАНИЯТИ ВА ОДОБИ

Раҳбар хушфеъл, самимий, камтар бўлиши лозим. Аммо бирорга ортиқча меҳр қўйиши, қайси либос ёки овқатни яхши кўришини билдириши унга обрў келтирмайди. Чунки ўз раҳбарининг “нозик” томонларини билиб олганлар шу орқали сўзини ўтказишга интиладилар.

* * *

Дид билан талабчанлик бир-бирига яқин тушунчалар. Агар фаросат ўртага тушмаса, бири манманликка, иккинчиси жаҳлга айланади.

* * *

Раҳбар фазилатининг биринчи шарти унинг ошкора гапириши эмас, балки ходимлар фикрини эшита олишидир.

Раҳбарнинг одамларга юзма-юз келишдан қочишининг асосий сабаби унинг аҳолига айтадиган тайнинли гапининг йўқлигидан.

* * *

Нафсга қул бўлиш эҳтиёжни бошқара олмаслиkdir.

* * *

Салобатли кресло ҳам раҳбар салоҳиятини ошира олмайди.

* * *

Лавозимнинг оғирлиқ қилиши раҳбарда қинғир ишларга мойиллик уйғотади.

* * *

Раҳбар халқни бошқариши эмас, балки ўз ортидан эргаштира олиши лозим.

* * *

Шавқи йўқ раҳбар кўпга бош бўла олмайди.

* * *

Раҳбарнинг обрўси унинг шахсий ибратидадир.

* * *

Ўчакишиш – раҳбарнинг кўзга тез ташланадиган иллати.

* * *

Самимият ва очиқлик раҳбар обрўсини оширади.

* * *

Мансабга шошилиб интилган ундан худди шундай тарзда кетади.

* * *

Фуқароларни қабул қилишдан қочиш раҳбар нодонлигининг белгисидир.

Аламзадалик раҳбарга обрў келтирмайди.

Раҳбар фаолиятидаги очиқлик уни қинғир ишлардан асрайди.

Ўз малакасини ошириб бормаган мутахассис ёки раҳбар музей экспонатига ўхшаб қолади.

Ҳар бир ҳаракати ходимларига доимо аён эканлигини сезган раҳбар гуноҳга қўл урмайди.

Эл қатори яшамаган, элдан ҳол сўраб турмаган раҳбар эл дардини ҳис қила олмайди.

Итоатгўйликни яхши ўзлаштирган одам бошқаларни ўз ортидан осон эргаштира олади.

Раҳбарлик тўрт-беш кишига етакчилик қилишгина эмас, ўз маънавияти, маданияти билан бошқаларга ибрат бўлиш ҳамдир.

Раҳбарликнинг биринчи талаби ўз фикрига эга бўлишdir.

* * *

Огоҳлик раҳбар учун эрталаб ўз идораси ва унинг атрофини, ходимлар кайфиятини кузатишдан бошланади.

* * *

Обрўни тўй-ҳашам ва маъракалардаги фаолликдан оламан, деган раҳбар адашади.

* * *

Оқил раҳбар ёшликтининг ғайрат-шижоатига сунянади.

* * *

Ҳар қандай лавозимда ҳам раҳбарга унинг масъулиятли эканлиги обрў келтиради, лоқайдлиги эса унга бўлган ишончга путур етказади.

* * *

Оқил раҳбар ўз ходимлари маънавиятини оширади ва шу маънавият салоҳиятига сунянади.

* * *

Шикоятнинг асосий сабаби муаллифга муаммо ечими ўз вақтида тушунтирилмаганлигидир.

* * *

Раҳбарга маъқул тушмаган ходимнинг ҳаммаси ҳам ёмон одам бўлавермайди. У сизни доимо ҳушёрликка чорлаб туради.

Лавозим юкини кўтара олмаслик раҳбарда
қинғир ишларга мойиллик уйғотади.

Ўзидан олдинги раҳбарнинг камчилигини ахта-
риш – ожизлик белгиси.

Ваколати кучайган сари раҳбарнинг ҳиммати
сусайиб бораверади.

Очиқлиқдан қочгани сари раҳбарнинг сири
кўпроқ очилаверади.

Кечира олмайдиган киши ҳеч қачон раҳбар
бўла олмайди.

Бирордан яхши тажрибани ўргана олишга
иштиёқ йўқлиги раҳбарнинг энг катта хатосидир.

Оқил раҳбар жамоатчиликдан маслаҳат ва тав-
сия олишнинг ўзига қулай услубини қидиради.

Одамлар ўзларини самимий тинглаган, ҳурмат
қилган раҳбарга эътиқод қўядилар.

* * *

Коррупцион ҳолатга фақат муқаррар жазогина нуқта қўя олади.

* * *

Порахўр қўлидаги виҷдон тарозусининг бир палласида унинг ҳаром даромади ва яна бир палласида халқ қарғиши туради.

* * *

Халқ сизга баҳо берганда сиздан изоҳ сўраб ўтирумайди.

* * *

Ўжарлик раҳбарга ҳам, фуқарога ҳам қақат ташвиш келтиради.

* * *

Вазифани ўзидан катта раҳбар топшириғи деб эмас, зиммадаги мажбурият деб билиш керак.

* * *

Раҳбарнинг обрўси одамлар уни доимо самимий, хушфеъл кўришидадир.

* * *

Лаганбардор аслида ўз эҳтиёжи учун сизни мақтайди.

* * *

Бугун сизга кимнингдир гапини етказаётган кимса, эртага, албатта, сизни ҳам сотади.

Айбни яширишга уриниш гуноҳларнинг оғири-дир.

Аҳоли раҳбарнинг режа ва мақсадини қанчалик яхши билса, унинг ижросида шунчалик фаол қат-нашади.

Ваколат ўз ҳаракати учун вақти келиб жавоб бериш мажбуриятини ҳам юклайди.

Ҳар қандай вазиятда ҳам раҳбарнинг фуқарони ёмон кўришга ҳаққи йўқ.

Танқид оқил раҳбар учун “шпаргалка” вазифасини ўтайди.

Адолатсизлик раҳбарнинг барча яхши фазилат-ларига соя туширади.

Огоҳ бўлинг, сизни энг яқин ишонган одамингизгина алдай олади.

Ўз айбини тан ола билмаслик – айбнинг кўпайишига сабаб бўлади.

* * *

Раҳбарга элнинг раҳмати – эъзоз, нафрати эса инқиrozдир.

* * *

Ҳар қандай зўр “суюнчиқ” ҳам омонат бўлади.

* * *

Нодонни у раҳбарликка эришгач, ҳаммадан ҳурмат талаб қилишидан билса бўлади.

* * *

Ҳузурингизга келган кишини тушуниш учун ўзингизни унинг ўрнига қўйиб кўринг.

* * *

Ошкораликка интилмаган раҳбар ҳеч қачон хатосиз ишлай олмайди.

* * *

Элни менсимаган киши охир-оқибатда Худодан кечирим сўрайди.

* * *

Порахўр ҳеч қачон ўзини порахўр деб ҳисобламайди, уни фақат фош этиш лозим.

* * *

Мурувват кўрсатиш учун аввало одамларни сева билиш керак.

Ишбилармонлик учун жасорат ва таваккалчиликдан ташқари рағбат ҳам керак.

Касбини пухта ўзлаштирган, тўғрисўз ходимни қадрлашни, рағбатлантиришни ўрганинг.

Мажлиснинг чўзилиши унда кўрилган масала моҳиятининг пасайишига олиб келади.

Фуқаронинг эҳтиёжи ва имкониятини билишнинг энг осон йўли – у билан самимий мулоқот қилиш.

Атрофдаги воқеаларни кузатиш учун кўздан ташқари фаросат ҳам керак.

Ўз ҳаётингизга бироннинг кўзи билан қараб қўйишни ўрганинг.

Қонунни четлаб ўтиш мумкин, аммо халқ қарғишидан қочиб бўлмайди.

Кечириш жуда оғир нарса, аммо бу ишни қилиш олийжаноблиқдир.

* * *

Нафсини жиловлай олмаган одам яхши ният
қила олмайди.

* * *

Бироннинг айбини айтишдан кўра уни тўғри-
лашга ёрдам бериш савобдир.

* * *

Ўзини бошқалардан ақлли деб ҳисобловчи
киши ҳаётда кўп алданади.

* * *

Ҳар қандай гуноҳ учун вақти келиб жавоб бе-
ришга, уни ювишга тўғри келади.

* * *

Ходимларингиз, фарзандларингизнинг бекор
қолишига изн берманг.

* * *

Ўз ходими нафсониятига тегиш раҳбарнинг
ожизлик белгисидир.

* * *

Ўзи ҳақида одамлар фикрини билиб қўйиш раҳ-
барга фойда келтиради, холос.

* * *

Очиқлик йўқ жойда раҳбар ҳақида миш-миш-
лар урчиб кетаверади.

Ўзини оқлашни одат қилған раҳбар халқнинг ишончини қозона олмайди.

Маънавий қашшоқ раҳбар албатта таъмагир бўлади.

Ижроси талаб қилинмаган режа қофоздаги ёзувдир.

Касбнинг номини оқлаш уни эгаллашдан кўра мاشаққатлидир.

Одамларга тушунтириш эмас, уларни шахсий ибрат билан ишонтириш кўпроқ самара беради.

Чақимчининг гапига ишонган киши ҳаммадан гумонсирайдиган бўлиб қолади.

Мартабага эришиш учун мансаб ва лавозим, ваколат шарт эмас, унга илм билан фаросат етарли.

Доимо одамларнинг назарида бўлиш обрўдан кўра машаққатга яқиндир, уни кўтариш зарур.

* * *

Мансабнинг соясида вақтинчалик юриш мумкин, аммо Мартабанинг сояси – умрлик.

* * *

Муносиб кадр, ходим топа олмаяпман, деб нолийдиган раҳбарлар аввало кадрларни халқ орасидан ошкора излаб топиш ва яхшиларини рағбатлантириш түғрисида ўйлашгани маъқул.

* * *

Оқил раҳбар ўз режасини амалга оширишда эл кайвониларидан фойдалана билади, уларнинг обрўсига қизғанмайди.

* * *

Дўстни, ёрни кўнглига қараб танлаш керак, аммо ҳамкор ва ўринбосарларни бу тахлит эмас, балки маҳорати, билими ва ақлига қараб танлаш лозим.

* * *

Илтимосга барҳам беришнинг ягона йўли ошкораликдир. Шунинг учун ҳам илтимосни хуш кўрадиган айрим раҳбарлар ошкораликни исташмайди.

* * *

Гуноҳкорга индамаслик, танбеҳ бермаслик уни рағбатлантириш билан баробардир.

Мансабни фақат ваколат деб билиш раҳбарга обрў келтирмайди.

Ваколат доимо вақтингчалик бўлади. У бунга но-муносиб одамга ҳам берилиши мумкин.

Ҳамма нарсага ўзим улгурман, деган раҳбар хато қилади. Раҳбарликнинг муҳим принципи бошқаларни ҳам ишлата билишдир.

Раҳбарнинг вазифаси ходимларга иш буюриш эмас, уларнинг унумли ишлашига шароит яратишдир.

Мансабга суюниш раҳбарни фикрлашдан, ҳимматдан узоқлаштиради.

“Кўчанинг гапи” бугун жамиятни бошқарайпти, у билан ҳисоблашиш керак.

Ғийбат билан тўғри маълумотнинг фарқини билиш, ишониш учун уни албатта текшириб кўринг.

ИНСОН, ШАХС, ТАБИАТ ВА ЖАМИЯТ, АДОВАТ ВА АҲИЛЛИК, ИККИЮЗЛАМАЧИЛИК ВА САМИМИЯТ

Жамоани икки нарса инқирозга олиб келади. Биринчиси – кўпчилик билган нарсани сир сақлаш. Иккинчиси – ҳамма билиши керак бўлмаган нарсани ошкор этиш.

* * *

Қирғоқда туриб сузишни ўрганиш мумкин бўлмаганидек, жамиятга аралашмасдан уни идрок этишнинг иложи йўқ.

* * *

Табиат ўзига нисбатан қилган гуноҳимизни ке chirмайди. Жазолаб бўлгач, афв этади, холос.

* * *

Ҳаммага яхши кўриниш мумкин. Фақат ҳеч ким ҳурмат қилмай қўяди-да...

* * *

Аламзадалик ҳар қандай ғаним хуружидан хавфлидир. Негаки, гарчи ёнимизда юрса-да, у ала-мини олмагунча таскин топмайди.

Ёлғизликтікка интилиш ожизлик белгисидір.

“Дүстларинг кимлигини айтсанг, мен сенинг кимлигингни айтиб бераман”, дейишади.

Мен эса сенга қараб дүстларинг қанақа эканлигини айтишим мүмкін.

Иккіюзламачи құрқоқ келади, аммо ҳеч нарсадан уялмайди.

Учинчи одам ҳеч қачон бегонадан чиқмайды. У доимо ёнингда юрган касдір.

Ношуд раҳбар құйл остидаги одам билан, у одам эса ИШОНЧ билан үчакишиади. Чунки унинг бошқа иложи йўқ.

Содиқлик қувончли, самимият эса ташвишли кунларда билинади.

Мен ўз хатосини тан олган одамга дуч келдім.

– Хатоим шундан иборатки, – деди у, – мен ўта кўнгилчанман, ишонувчанман. Айримлар ана шу хислатимдан фойдаланишиади...

* * *

Мевали дарахтга тош отилади. Эҳтимол, мевани олишнинг бошқа йўли топилмагач, шундай йўл тутишар...

* * *

Сизни ҳамма яхши кўриши мумкин эмасдир, аммо Сиз ҳаммани яхши кўришингиз шарт.

* * *

Давлат тадбиркорга, тадбиркор эса жамиятга хизмат қилмоғи лозим.

* * *

Даврга бўйсунмаслик даврдан орқада қолиш, дегани.

* * *

Гуноҳларнинг ярми “ҳеч ким билмади-ку” деб ўйлаш, ярми эса оқибатини билмаслик натижасида содир этилади.

* * *

Хато қилишдан қўрқсан одам ҳаётда ҳеч нарсага эриша олмайди.

* * *

Минг марта ачингандан кўра бир марта кўмак берган маъқул.

Агар бахтингни бошқалар сезмаса, сен бахтли эмассан.

Айбни тан олиб, узр сўраш инсонни иккинчи гуноҳдан асрайди.

Коррупция энг тез юқувчи ва энг тез кўпаядиган ижтимоий вирусдир.

Одамларни яхши кўрмасдан уларга ҳалол хизмат қилишнинг иложи йўқ.

Замонанинг моҳиятини англаб етган инсон ўз тақдиридан нолишдан тийилади.

Ҳеч кимга ёмон кўринмаслик ҳеч кимнинг ишончига кира олмаслик билан баробар.

Бемаврид қилинган ҳар бир ҳаракат нодонлик белгисидир.

Камчилигингизни ўзингиз сезмасангиз, уни бирор айтганда сира хафа бўлманг.

* * *

Ақлли инсон ҳар қандай шароитда тарозига “посанги” топа олади.

* * *

Оқил киши ҳеч қачон ҳашаматли түй қилишга интилмайды.

* * *

Рақобат бирор қылмаган ишни эмас, балки қила олмаган ишни ундан яхшироқ уддалашдир.

* * *

Түйдаги исрофгарчилик ношукурлик ва нонкүрлик билан баб-баравар.

* * *

Жохиллик илмсизликдан, бошқаларнинг қалбини, фикрини, қадрини билмасликдан бошлана-ди.

* * *

Хурматни кутишдан аввал унга муносиб эканингиз ҳақида ўйлаб кўринг.

* * *

Доно киши оғир кун келиши мумкинлигини олдиндан сезади ва шунга тайёргарлик кўради. Ақлли инсон эса оғир ҳолатлардан чиқиб кетиш йўлини қила олади.

Кўпчилик олдида бирорга асло маслаҳат берманг, у буни самимий қабул қилмайди.

Нодон киши фирибгарнинг макрига дуч келгандан кейин ҳам ўз нодонлигини, хатосини тан олгиси келмайди.

Ёлғизлик – ҳалокат, аммо у тақдир синовининг ҳамманинг бошига тушиши мумкин бўлган усулидир.

Ҳамма камбағал киши ҳам ёмон бўлавермайди.

Даъвонинг энг ёмони, хавфлиси шон-шуҳрат ва мукофот талаб қилишдир.

Худбин ва кибрли киши ўз ҳаракатини қатъиятлилик, бирсўзлилик деб оқлашга уринади.

Раҳм-шафқат бирорга бирор нарсани беминнат бериш эмас, ўша нарсани биргалиқда баҳам кўришдир.

* * *

Жамиятдаги энг кучли ёзилмаган қонун: Инсон
ўзини ўзи ҳимоя қила билиши шарт.

* * *

Давлатни диндан ажратиш мумкин, аммо ҳаёт-
ни динда айро қилиб бўлмайди.

* * *

Бозорнинг қимматчилигидан мозорнинг безов-
талиги хавфли ва қўрқинчлидир.

* * *

Дўст ҳеч кимда ҳеч қачон кўп бўлмайди. Дўсти
кўп одам дўсти йўқ одамдир.

* * *

Ёлғон гапириш гуноҳ қилишдан ҳам оғир гуноҳ-
дир.

* * *

Ўзини оқлашга уринган одам ёлғончидир.

* * *

Ёмоннинг қилиғидан эмас, яхшининг ёмонлик
қилишидан қўрқинг.

* * *

Ёмоннинг ёмонлигини англай билиш ҳам яхши
ишдир.

Энг катта гуноҳ ўз виждони олдида ҳисоб беради олмасликдир. Энг катта жиноят атайнин, билиб туриб қилинган ёмонликдир.

Назаримда, биз ҳозир иллатнинг эмас, иллати бор кишининг устидан кўпроқ куляпмиз.

Одамларни бирор нарсага ишонтириш учун етарли исботдан ташқари шу одамларга ишониш ҳам керак.

Жамиятнинг қудрати ҳар ким ўзига юклатилган вазифани бажаришида ва ҳар ким бир-бирини назорат қила олишидадир.

Айтган фикрингизга одамларнинг муносабатини билишга интилинг. Акс ҳолда меники тўғри, деган кибрга берилиб қоласиз.

Суҳбат чоғида ақлли одамдан ҳам, маънисиздан ҳам ҳушёр бўлинг: биридан ажralиб қолишингиз, бирига эса қўшилиб кетишингиз мумкин.

* * *

Кимнидир ёқтирмаслик мүмкін, аммо бировларни ёмон күриб қолишдан тийилинг. Бу иллат одамни одамгарчиликдан чиқаради. Бундай кишилар охир-оқибатда үзини ҳам ёмон күриб қолади.

* * *

Рахбарга ҳам, оддий кишиларга ҳам лутфни бирдек қилишга интилинг. Акс ҳолда, бири лаганбардорликка, бири эса ўчакишишга бошлайди.

* * *

Хордиқнинг завқу фойдасини чинакам чарчаб ишлаган одамгина билади.

* * *

Иддао, пичинг доимо ўчакишишга сабаб бўлади. Чунки бу сўзларни қалбида алами, тилида заҳари бор кимсалар ишлатади.

* * *

Бировлардан кам бўлганингиз учун бировлар айбдор эмас. Ҳасад қилиб ўтируманг. Улардай бўлиш учун улардай яшаш лозим.

* * *

Ғамнинг келиши унинг тақдиримизга келишини сезмаслигимиз оқибатидир.

Ғамнинг энг ёмони бирорвонинг омади ёки ютуғыга ҳасад қилишдир.

Қалби йўқ одамнинг ғами ҳам бўлмайди.

Бойлик ёки манфаат ғами ғам эмас, нафснинг тўлғоғидир.

Ғамингизни миннат қилманг, у Сизни улғайтиради.

Ғамдаги кишига ачинувчилар кўп топилади, аммо ғамдош кўп бўлмайди.

Ғамни ҳасрату нолиш билан енгиб бўлмайди.

Ғамингиздан айбдор эмас, имкон қидиринг.

Ғамни баҳам кўрувчи йўқлигидан барчани Худо асрасин...

* * *

Ҳар қандай эркак ҳам аёлни аввал ҳурмат қилмасдан ўзига бўйсундира олмайди.

* * *

Етимнинг, bemornинг, ожизнинг, умуман бирорнинг ҳаққига хиёнат қилиш жамиятда ҳам, қонунда ҳам шафқатсиз жазоланиши шарт.

* * *

Сизни ҳурмат қиласидиганларнинг барчаси ҳам Сизга ишонавермаслиги мумкин.

* * *

Сиздан бирор нарсани сўраб келган одам уни олмагунича Сизга ишонмайди.

* * *

Аҳволингизга ачинишгани бу ҳали Сизга ишонишди, дегани эмас.

* * *

Одамлар лавозимдагиларга ишонишга мойил бўлади.

* * *

Ҳамма нарсани ўз қаричингиз, ўз дидингиз билан ўлчаманг, сизнинг қаричингизни қичик биладиган, дидингизни ҳазм қилмайдиганлар ҳам топилади.

Кўнгил душманлигини енгиш қийин кечади,
чунки у ичингизда пайдо бўлади.

Пулинг кўпайган сари баҳтсизлик томон кетаёт-
ганингни англамай ёки англашни истамай бораве-
расан.

Ҳалоллик ва самимият ҳеч қачон эътиборсиз
қолмайди.

Лаганбардорлик санъат, уни ҳазм қила олиш
эса зарарли иллатдир.

Чиройли эмас, самимий сўз обрў келтиради.

Битта мурувват билан Ҳотами Той бўлиш муш-
кул, аммо битта нохолис хулоса билан адолатсиз
бўлиш мумкин.

Иккиюзламачилик, назаримда, саратон касали-
га ўхшайди, ҳали унинг давоси топилган эмас, то-
пилмаса ҳам керак.

* * *

Бирорни ишонтиримоқчимисиз, унда уни астойдил эшитинг, сўнг хулосани айтинг.

* * *

Фақат нодон ва ожиз кишилар ўзини мақтаганларга ишонишади.

* * *

Кўнгли очиқларда ишончга кириш имконияти кўпроқ бўлади.

* * *

Гапингизни маъқуллаб турганларнинг барчаси ҳам Сизга ишонавермайди.

ФАЗИЛАТ ВА ИЛЛАТ: ЯХШИЛИК ВА ЁМОНЛИК, ВИЖДОНЛИЛИК ВА ҲАЛОЛЛИК

Фариштанинг омади шундаки, у кўз олдимизда эмас. Акс ҳолда ундан ҳам аллақачон қусур топар эдик.

* * *

Яхшиликнинг эмас, яхшиларнинг умри қисқа бўлиши мумкин.

* * *

Сабр ҳамма хислатларни синовдан ўтказа олади.

* * *

Ибратли фазилатини ўрганиш учун устознинг ёнида юриш шарт эмас.

* * *

Қўшниларингиз тўғрисида ёмон гапни айтишдан тийилинг.

* * *

Атрофимизда сиздан ҳам фазилатли одамлар борлигини унутманг.

* * *

Иллатни яширишга эмас, тўғрилашга ҳаракат қилинг.

* * *

Қарздорлик ёлғон айтишдан ташқари одамни ёмон йўлларга мажбур этади.

* * *

Устозни йўқлашни, дўстни асрарни, оилани суюшни, ноз-неъматни тежашни одат қилинг.

* * *

Жаҳл келганда ҳамма иллат юзага чиқади.

* * *

Асабийлашиш тасодифий ҳол эмас – одат.

* * *

Бекорчилик – ғийбат ва фисқ-фасоднинг манбаи.

* * *

Аввало ўзингизга яхшилик истаб яшашни ўрганинг.

* * *

Инсоннинг фазилати ҳам, ёмон қилиғи ҳам жаҳли чиққанида билинади.

Яхши одамга ўхшашга интилиш тақлидчилик эмас.

Муруват савоб ишгина эмас, кўнгилнинг енгиллашиши ҳамдир. Ундан ортиқ ҳузур бўлмас.

Ёмонлар йўқ жойда яхшиларнинг қадри кўзга ташланмайди.

Хайр-эҳсонни дуч келганга бериш, исроф қилиш нодонлиқдир.

Яхшилик қилиш учун одам танлаш шарт эмас.

Бирорга қилган яхшилигинги унут, лекин сенга яхшилик қилганларни ёдингдан чиқарма.

Ҳасад иллат бўлишига қарамасдан ким учундир эҳтиёждир.

Гуноҳи учун ич-ичидан бўлсада пушаймон қилган одам виждонлидир.

* * *

“У нега шундай?” деб эмас, “Мен нега шундай эмасман” деб ўйлашни ўрганинг.

* * *

Таъмагирлик энг кўп муҳокама бўладиган иллат.

* * *

Виждан ва ақл инсон учун энг ишончли ва мустаҳкам таянчdir.

* * *

Ақлли бўлиш вижданли бўлдим, дегани эмас.

* * *

Кўзи тўймаган ўзининг қорни тўйганини ҳам сезмайди.

* * *

Битта адолатсизлик барча яхши фазилатларингизни йўқقا чиқаради.

* * *

Ўз гуноҳи учун вижданни қийналган одам доимо авфга муносиб бўлади.

* * *

Ўзини оқлаш учун уриниш – айбни бўйингга олмоқ билан баробар.

Ҳатто оқил кишининг ҳам бир ўзи қабул қилган
қарори адолатли бўлмайди.

Хато қилиш – гуноҳ, уни тан олишни истамас-
лик – жиноят.

Вижданни қийналмаган одам ватанпарвар бў-
лолмайди.

Товламачининг “маҳорати” шундаки, у ўзини
ҳоксор, таҳқирланган ва ҳожатбарор қилиб кўрсата
олади.

Гуноҳ қилиш унинг ижроисига доимо манфа-
атли, ёқимли туюлади.

Товламачидан хафа бўлиб юрманг, яхшиси, ун-
дан эҳтиёт бўлинг.

Бекорчилик фисқу фасод, ғийбатнинг уяси, тез
қаришнинг сабабидир.

Ақлсизлик доимо қаҳру ғазабга, ўчакишишга
йўл очади.

* * *

Худбинлик ва ўжарлик жамиятга энг катта за-
пар келтирадиган иллатдир.

* * *

Зиқналик ҳамма вақт ҳам тежамкорлик бўла-
вермайди.

* * *

Мақтаниш ва кибр ҳеч қачон ғурур бўла олмайди.

* * *

Бирорни ҳурмат қилиш инсонга доимо обрў
келтиради.

* * *

Вижданни четлаб ўтиб бўлмайди, у барибир
мавриди келгач, ўзининг борлигини билдиради.

* * *

Устунлик намойиш этилмайди, тан олинади, хо-
лос.

* * *

Бизнинг фожиамиз шундаки, бошимизга туши-
ши мумкин бўлган фожиани ўз вақтида сезмаймиз
ёки сезишни истамаймиз.

* * *

Ожизлигини тан олгиси келмаган киши, албат-
та, ёлғончи бўлади.

Кўзи очлик – тузалмайдиган иллат, уни фарзандларга ўтишидан асранийлик.

Бирор сизнинг камчилигингизни айтишини истамасангиз, ўз фаолиятингизга назар ташлаб, таҳлил қилиб, камчиликларингизни тўғрилаб боришни ўрганинг.

Раҳбарингиз ва ёши улуғлар билан жамоат жойида баҳслашишдан тийилинг.

Баҳслашиш кўпроқ ақлли, доно кишига зарар келтиради, вақтини, асабини йўқотади, нодон эса доно билан баҳслашдим, деб мақтаниб юради.

Фикри ожиз, илмсиз киши доимо бирор билан баҳслашишни яхши кўради.

Бирорларнинг маслаҳат ва таклифини эшитиш, бу ҳали оқиллик эмас, уни ҳаётда қўллаш ҳам лозим.

Меҳнатда, ўқишига иштиёқи бор киши ишга ҳам, дарсга ҳам кечикмайди.

* * *

Үз истагини енгиш кучли рақибни енгишдан оғирроқ ишдир.

* * *

Хатоларсиз тажриба ҳам, сабоқ ҳам бўлмас экан. Фақат бу хатоларни англаган кишигина нуқтаи назарини ўзгартира оларкан.

* * *

Оқил инсон йил якунида ўз ҳаётини сарҳисоб этишга фаросат ва вақт топади. Ютуқ ва камчилигини аввал ўзи таҳлил этади.

* * *

Ҳатто хаёлида ҳам ёмонлик, гуноҳ қилишни ўй-ламайдиган одамлар авлиёсифат бўлишади. Бунлайларни, агар билиб қолсангиз, қадрлашга урининг.

* * *

Яхшиям, САБР дўконда сотилмайди, агар сотилса, ҳозирги кунда уни қайтимга қўшиб беришарди.

* * *

Бирордан камчилик қидиришга ўрганиб қолиш разолат белгисидир.

* * *

Гуноҳ учун узр сўрашдан кўра шу гуноҳдан тийилиш оқилликка яқин.

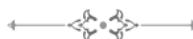
* * *

Эркакларнинг гап ташиши аёлларнинг бундай ишидан хунук кўринар экан.

* * *

Ўжарлик ўгит, тушунтириш билан барҳам топмайди, унинг чораси фақат жазо.

ОИЛА, ОТА-ОНА ВА БОЛАЛАР ТАРБИЯСИ

Отанинг ўгитига қулоқ солмаслик кўприк турганда дарёни кечиб ўтиш билан баробар.

* * *

Олманинг остига олма тушади. Аммо чириган ёки қурт еган олма ҳам шу дарахтнинг остига тушади.

* * *

Уйдаги тартибсизлик фарзандларга энг аввало онадан ўтади.

* * *

Ёшлиқдан шаклланган салбий хислатнинг хавфли томони шундаки, инсон улуғайганида ҳам бу ҳолатнинг салбий эканини тан олгиси келмайди.

* * *

Икки хил муҳитда тарбия топган келин-куёвнинг тил топишига кўмаклашиш ота-онанинг биринчи галдаги вазифаси.

ФХДЁ идораларига “Мехрибонлик уйи” тарбия-ланувчисининг, ота-онасини интизорлик билан кутиб деразадан қараб турган суратини илиб қўйиш керак.

Болага эртак айтиш ёки воқеани ҳикоя қилиш катталарнинг маърифатини оширади.

Болани жазолашнинг йўли битта, у ҳам бўлса уни фикрлашга, ўқишга жалб этишдир.

Энг катта баҳт – оиласдан кўнгил тўқлиги.

Назоратсиз фарзанд оиласга ташвиш келтиради.

Фарзандлар олдида қўпол гапиришдан тийилинг.

Янги туғилган фарзанд шарафига ниҳол экишни одат қилинг.

Ўзи ишламай эга чиққан ҳар қандай мулк ёшларни худбинликка ундаиди.

* * *

Фарзандингиздан уйга келтирган пулини қаер-
дан олганини сўрашни ўрганинг.

* * *

Фаросат шаклланмайди, у ота-онадан болага
ўтадиган хислат.

* * *

Марҳум ота-онани эслаш улар дафн этилган
қабристонни обод қилишдан бошланади.

* * *

Фарзанд ношудлигини муаллимидан кўрманг.

* * *

Ўғлингизга машина ҳайдашни эмас, аввало,
касб эгаллашни ўргатинг.

* * *

Алла она қалбидаги эзгуликларни бола вужу-
дига сингдиради.

* * *

Ношудлик ҳам туғма ногиронлик каби ота-она-
дан ўтади.

* * *

Отанинг эрталабки дуоси оиласа барака келти-
ради.

* * *

Оқил ота-она фарзандига муносиб устоз топади.

* * *

Болани ота-она, шахсни эса жамият яратади.

* * *

Фарзандлар олдида рафиқангизни қадрлашни ўрганинг.

* * *

Поклик ва қоноатни фарзандингиз фақат сиздан ўрганади.

* * *

Суянчиқ тойғанда, ақл эса ҳамма вақт керак.

* * *

Битта ёлғон ҳам отани бола олдида бебурд қиласади.

* * *

Отасининг машинасига бир марта минган ўсмир унга эгалик қилишни истайди.

* * *

Фарзандлар олдида газета, китоб ўқишига одатланинг.

* * *

Фарзандлари ва невараларига китоб совға қи-
лувчилар энг маърифатли ота-оналардир.

* * *

Ўзи китоб ўқимаган ота-она фарзандидан китоб
ўқиши талаб қилмаса ҳам бўлади. Ёки аксинча,
доимо мутолаа қилиб турадиган ота-она боласини
китоб ўқишига чорлаши шарт эмас.

* * *

Оиладан кўнгил тўқлик бу – руҳ фаровонлиги.

* * *

Нодон ота-она ҳам фарзандига ёмонликнираво
кўрмайди, фақат яхшилик қила олмайди, холос.

* * *

Отасидан нолиган фарзанд отасиз бола кабидир.

* * *

Ўз саволига жўяли жавоб ололмаган фарзанд
ота-онасига қайта жиддий мурожаат қилмайди.

* * *

Истеъдодсиз бола йўқ, эътиборсиз ота-оналар
бор, холос.

* * *

Ота-она баҳтининг салмоғи фарзандларига бер-
ган тарбияси билан ўлчанади.

* * *

Ёшларнинг қалбига кириш учун, аввало, уларга
кўнгилни оча билиш лозим.

* * *

Ношуд фарзанд отасининг, фаросатли ота эса
фарзандининг соясида юради.

* * *

Фарзанди соғлом бўлишини истаган ота-она, ав-
вало, ўз ҳаётига соғлом нуқтаи назар билан қарай
билиши лозим.

* * *

Болада ўзидан катталарнинг ўгитидан кўра
уларнинг ҳаракатига эргашиб майли кучлироқ
бўлади.

* * *

Яхши қўшиқ ҳам, ёмони ҳам тарбиялайди, улар-
нинг натижаси турлича, холос.

* * *

Боқимандалик ва ҳафсаласизлик фарзандлар-
га ота-онадан энг тез юқадиган иллатдир.

* * *

Касбидан қатъи назар, ҳар бир ота-она фарзан-
ди учун муаллимдир.

* * *

Ўурур ўзининг, оиласининг, юртининг салоҳиятини англаб етган кишида кучли бўлади.

* * *

Фарзандларининг кўз ўнгидаги жанжал қилган ота-онада ибрат бўладиган ҳеч нарса йўқ.

* * *

Уйда рўзғор ишларини ота-онадан ўрганмаган бола тайинли касб-хунарни ҳам эгаллай олмайди.

* * *

Фарзанд тарбиясида шахсий ибрат назоратдан минг чандон яхшироқдир.

* * *

Ўзингиз китоб ўқимай туриб, болангизга “Нега китоб ўқимайсан?” деманг.

* * *

Ношудлик ҳам туғма ногиронлик каби ота-онадан ўтади.

* * *

Фазилатлар туғма бўлмайди, улар оиласида, тарбияда шаклланади.

* * *

Оиласи бошқариш учун оила билан яшаш ҳам керак.

Ҳар бир ҳаракатингизни фарзандлар ўзлаштираётганини эсдан чиқарманг.

Нодон бола улғайганида нодон одамга айланади, холос.

Фарзанднинг фаросат ва маҳорати унинг рўзфор ишларини бажаришида тез намоён бўлади.

Фарзандингиздан сарф-харажатлари манбасини сўраб туришни ўрганинг.

Фарзандларингиз сиздан қайси фазилатларни ўзлаштириб олиши мумкинлигини таҳлил қилиб кўринг!

Ота-онанинг фарзандлар олдида бир-бири билан қўпол гапириши тарбиясизликдир.

Онанинг қадр-қимматини бошқа ҳеч ким билан тенглаштириб бўлмайди.

* * *

Жамият учун фарзандни дунёга келтириш эмас, уни парвариш ва тарбия қилиш қадрлидир.

Фарзанди ўқиши учун шартнома пулини тўлаған ота-она бу маблағ самарасини, аввало, фарзандидан сўраш керак.

* * *

Ҳаёсизни тарбиялашга уриниш бошни деворга уриш билан баробар.

* * *

Мерос бўйича оилавий низонинг энг мақбул ечими ўзаро ҳурмат ва муросай мадорадир.

* * *

Фарзандни фойдали иш билан банд қилиш уни назорат қилишдан самаралироқдир.

* * *

Фарзандингизнинг қайси касб ёки ишга ҳаваси мойиллиги, малакаси борлигини биласизми?

* * *

Фаросатни ўргатиб бўлмайди, у ота-онадан ўтади, оиласда шаклланади.

* * *

Фарзандга куюнчаклик унга уй, машина олиб бериш, ўқишга киритиб қўйиш дегани эмас.

Ота-онадан яхши фазилатларни ўзлаштирма-
ган болага тарбия бериш қийин кечади.

Болани мусиқа эшишишга, иложи бўлса, ижро
этишишга жалб қилиш тарбиянинг teng ярмидир.

Фарзанд олдидағи бурчингизни сиздан фақат
виждонингиз сўраб туриши керак.

Илм олишда чанқоқлик ва иштиёқ болада
фақат оила муҳитида шаклланади.

Ота-онанинг ҳалол пули эвазига камол топган
фарзандлар ортиқча тарбияга муҳтож бўлмайди-
лар.

Фарзанди ўқиши учун шартнома пулини тўла-
ётган ота-она бу маблағ самарасини, аввало, фар-
зандидан сўраши керак.

Оиладаги тарбия ота-онанинг ўгитидан эмас,
хатти- ҳаракатидан бошланади.

* * *

Унутманг, болалар ҳам катталар уларни алдаш осон деб ўйлашини яхши биладилар.

* * *

Болани бирор заарли машғулотдан чекламоқ-чи бўлсангиз, ўрнига бошқа фойдали машғулотни таклиф этишни ўрганинг. Акс ҳолда, у ўзига ёқадиган яна бир машғулотни топади.

* * *

Ўзининг ота-бобоси сабоғидан ибрат олмаган киши ўз фарзандига шахсий ибрат кўрсата олмайди.

* * *

Тарбия, ўгит, маслаҳат бериш ҳеч қачон шахсий ибрат ўрнини боса олмайди.

* * *

Боланинг ношудлиги ёки ақли пастлиги Худонинг унинг ота-онасига берган жазосидир.

МАЬНО ВА МОҲИЯТ, МАҚСАДГА МУВОФИҚЛИК ВА БЕМАЪНИЛИК

Яхши қўшиқнинг авж пардаси бор-йўқлиги унча аҳамиятли эмас.

* * *

Етим етимлигини сезмасин, аммо унутиб ҳам қўймасин экан.

* * *

“Луқма” деган сўз бор. У кимгадир насиба, кимгадир отилажак ўқ.

* * *

Чумчук сўйса ҳам қассоб сўйсин. Иложи бўлса, битта-иккита чумчук сўйиб кўрган қассоб...

* * *

“Қарға қарғанинг кўзини чўқимайди”. Кўзига қум сепилган айрим қарғалар кейинги пайтда бу ақидага ишонмай қўйишди.

* * *

Ҳаётда нимага ва кимгалигидан қатъи назар, қачон ва қандай суяна билиш муҳим.

* * *

Ақллиликни күз-күз этишга уриниш ақлсиз-лиkdir.

* * *

Құлға ҳар қанча ўргатилгани билан ҳайвон ўзига хос ҳаракатини ташлай олмайды.

* * *

Бемаҳалда бироннеге боришдан ёки телефон қилишдан тийилинг.

* * *

Ҳар бир ҳодисани англамаслик мүмкін әмас, тушунмаслик мүмкін, холос.

* * *

Ёзилмаган қонунларга риоя этмаган инсон Қонун мөхиятини ҳам тушунмайды.

* * *

Қуриган дараҳт ўрмонларда күзга унчалик ташланмайды.

* * *

Қүёш ҳар қанча юқорида бўлмасин, нурини заминга сочади.

* * *

Эҳтиёжсиз қарз олиш юзсизликни келтириб чиқаради.

Баҳона инсон гуноҳини енгиллаштирумайди.

Беморни даволашдан олдин ҳурмат қилиш лозим.

Үч кундан кўп сақланган гина хусумат ёки ўча-кишга айланади.

Ўзингиз англаган айбингизни тан олишни ўрганинг.

Шогирд тайёрламаган одам худбиндир.

Дунёда олтиндан бошқа ҳам зангламайдиган нарсалар бор.

Жиноятчининг баҳонаси ҳеч қачон тугамайди.

Вазиятни билиш – маҳорат, ундан хулоса чиқара олиш эса оқилликдир.

Суянишни ўрганган шогирд кейинчалик тиргак танлашни ўрганади.

* * *

Миннатга оддий ишора ҳам савоб ишни йўқقا чиқаради.

* * *

Бадхулқлик, ёмон ният, аввало, кўздан бошланади.

* * *

Бир марта йўқотилган ишончни қайта тиклаб бўлмайди.

* * *

Ерни пинҳона сотиш обрўни ошкора тўкиш билан баробардир.

* * *

- Хизматим катта. Қирқ йилдан бери электр токи ташийман, совуқдаям, иссиқдаям...

Лекин ҳеч кимнинг симёғочга ўхшагиси келмайди. Агар бошига сим тортилмагандан уни йиқитиб ташлашарди.

* * *

Таъмагир доимо ўзига қарғиш олиб юради.

* * *

Зиёратгоҳни обод этиш кўнгилга таскин беради.

* * *

Ўртамиёна одам тарафкашликка мойил бўлади.

Атрофдаги воқеа-ходисаларни кузатиш учун инсонда күздан ташқари фаросат ва зеҳн ҳам бўлмоғи керак.

“Дарахт бир ерда кўкаради” мақоли ишга эмас, яшашга нисбатан айтилган.

Эгилган қадни асо тузата олмайди.

Нодон инсон улғайганини сезмайди, қариганини эса тан олгиси келмайди.

Ойдаги доғ унинг қусури эмаслигини ҳамма ҳам англайвермайди.

Ҳаққа етишмоқнинг ягона йўли унга муносиб бўлмоқдир.

Улфатчилик бу ҳали дўстлик эмас.

Иккита юз ҳамма инсонда ҳам бор. Оқил одам уларнинг биттасини зоҳир этади.

* * *

Сароб нафс учун ўйлаб топилган нарса. Нафс жиловланганда сароб тиниқлашаверади.

* * *

Фикри бузук одам ҳар қанча жасоратли бўлмасин, доимо ўзининг фош бўлишидан қўрқиб яшайди.

* * *

Кам таъминланганлик кимнинг нимага ва қанча эҳтиёжи борлиги билан аниқланиши лозим.

* * *

Яхшиям, идораларда қўшмачи, даллол, қассоб, ғийбатчи деган штат бирликлари йўқ.

* * *

Боқиманда одам дори-дармонга ўргангандан беморга ўхшайди.

* * *

Етти ўлчаб бир кесишни ҳам етти бор ўйлаган маъқул.

* * *

Инсон ерга эгалик қила олмайди. Чунки у Яратган томонидан яшаш учун ижарага берилган маскандир.

Кўлмакнинг лойқаси уни босгандагина билинади.

Айрим балиқлар уруғ қўйиб, кейин ўлиш учун ҳам шаршарадан тепага қараб чиқади.

Инсон сабрини синаш учун қийин вазиятда қолдириш шарт эмас.

Хотиржамлик бепарво бўлиш керак дегани эмас.

Рақобатчини ёмонлаш ҳисобига келган обрў узоққа бормайди.

Қаноатнинг асосий белгиси инсон ўз эҳтиёжини пинҳон сақлай олишдир.

Одамларни тинглашни ўрганинг. Акс ҳолда, улар ҳам сизни тингламай қўяди.

Ўз ёшига ярашмаган қилиқлар болаларнинг елим ўйинчоғи кабидир. У бир лаҳза овунтиришга ярайди, холос.

* * *

Кутубхона ва маданият уйлари тўйхоналардан чиройли бўлгани маъқул.

* * *

Ҳаракатсизликнинг асосий сабаби фикрламасликдир.

* * *

Ҳаётимиздаги ҳеч нарса тасодифий эмас, биз бу ҳолатга тайёр эмасмиз, холос.

* * *

Сочи камроқ бош учун тароқнинг эски-янгиси, қаттиқ-юмшоги бўлмайди, толаларни тўғрилаб қўйса бас.

* * *

Агар ҳаракатда қатъият сезилмаса, ҳар қандай имконият ҳам ютуқقا кафолат бўла олмайди.

* * *

Нонни есанг, “нонхўр” дейишади, емасанг, “нон емас” дейишади. Ўрталикни эса ўзинг топиб ол.

* * *

Эришилмаган нарсани йўқотиб ҳам бўлмайди.

* * *

Ҳузурингизга ташвиш билан келган одамнинг ўрнига ўзингизни қўйишни ўрганинг.

Омадсизлиги сабабини ўзидан ахтармаган одам омадга эриша олмайды.

Хақиқий дөхқон учун ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам юмуш етарли.

Үз кучига ишонган узоқни, бирөвга ишонган эса фақат бугунини ўйлады.

Сартарош билан доирачи азалдан кишини истаган ҳолатга сола олишган. Энди уларнинг ёнига суратчи ҳам қўшилди.

– Дунё чаппа айланса нима бўлади-а?
– Аввал маошни олиб, кейин ишлаймиз.

Кўпчилик “қозиқнинг ўртаси” бўлишни маъқул кўради. Аксарият ҳолларда, яъни учи қаттиқ нарсага дуч келса ёхуд бошига кучли зарб урилса, қозиқнинг бели шунаقا қайрилади, шунаقا зўриқадики... унга ҳавас қилиб бўлмайди.

Қўшхотинлилар дарёда омонат кемада бораётган кишига ўхшайди. Агар эҳтиёт бўлмаса, чапга ағдарилса ҳам, ўнгга ағдарилса ҳам чўкиб кетади.

* * *

Дүстни йўқотиш уни топа олмаслиқдан оғирроқ изтиробдир.

* * *

- Дунёда дўстликдан ҳам қудратли нарса борми?

- Бор.
- Нима экан у?
- Қиёматли дўстлик!

* * *

Мардикор бозори директорининг адабиёт муаллимига илтимосномасидан: “Бозор пештоқига “Ўзинг учун ўл, етим” ёки “Ўзинг учун бўл етим” деган мақолнинг қайси бирини ёзган маъқул?”

* * *

Кутиш билан кузатишнинг дарди баб-баравар.

* * *

Сабр ботиний курашда ўз эҳтиёжини, манфаатини енга олишдир.

* * *

Эришолмаган нарсангиз сиз учун маррадир.

* * *

Бахт аслида унга эришиш жараёнидаги меҳнат ва машақкат, завқ ва суурдир.

Баъзи бирорларнинг таъбирича, “нонуштада

бир хил овқат ейиш миллийлик, икки хилини истеъмол қилиш замонавийлик белгисидир”.

Яхшиям, замонавийлик фақат либосга қараб белгиланмайди.

Қўл телефони технологик инқилоб бўлди. Аммо у худбинлик ва ёлғончиликнинг замонавий, янги усулига ҳам асос солди.

Қарзнинг қадри унинг ўз вақтида қайтарилишида.

Мактабларга жамоатчиликнинг киришини эмас, кирмаслигини таъқиқлаш лозим.

Саводсиз киши ким нима деса, ишониб, эргашиб кетаверади.

Калтафаҳмлик тузатиб бўлмайдиган иллатдир.

Инсон ақли ҳар нарсага етади, фақат уни ишлатишга ҳафсала, иштиёқ ва қуйинчаклик керак, холос.

* * *

Вақтдан малҳам ва муаммосига ечим излаган киши оқилдир.

* * *

Гуноҳидан виждони қийналган одам битта нарсадан ютади – у шу гуноҳни қайта тақрорламайди.

* * *

Адвокатнинг иш яхши якун топса, “мен қилдим”, агар иш ёмон якун топса, у “қилмади” деган баҳонасига ўргандик.

* * *

Чекаётган азобидан ўз камчилигини қидирган одам ғамдан тез халос бўлади.

* * *

Михнинг қуввати уни ниманидир маҳкам ушлаб турганида эмас, балки унинг ушлаб туришига яраша жойга қоқилганидадир.

* * *

Ошкоралик хатони фош қилишдан қўра уни тақрорлашга йўл қўймасликни таъминлаши зарур.

* * *

Ишонтириш учун ўзингизни оқлашга уринманг, ҳақлигингизни амалда кўрсатишга ҳаракат қилинг.

Вақт қадрининг ўлчовини англашни ўзлаштирган киши бошқа ҳамма нарса ёки ҳаракатнинг ўлчови, меъёрини белгилай олади.

Биревга маслаҳат бериш учун ҳам уни аввало ҳурмат қила билиш керак.

Ақлим бор, деб кифояланиш бу ҳали ақллилик эмас.

Мукаммалликнинг энг оддий кўриниши ўз касбини пухта билиш ва уни биревларга ўргата олишдир.

Менимча, дунёдаги энг осон иш биревга маслаҳат бериш бўлса керак. Аммо у ҳаётий тажрибангиз асосида айтилса, эшитувчига ҳам маъқул келиши мумкин.

Биревнинг пушаймон қилганини сездингизми, бас, унга ортиқча иддао қилманг, акс ҳолда, бу пушаймон аламга айланади.

Энг яхши, ҳалол рақобат инсон руҳиятидаги, ичидаги фикрлар курашидир.

* * *

Агар босиб олсангиз, қурбақа ҳам “вақ” дейди,
аммо унинг “вақ” дейишини кутманг. Эҳтиёт бўлинг!

* * *

Вақт инсон учун ҳамиша ёнидаги бойлиқдир.
Вақтни ҳеч ким олиб қўймайди, уни ўзимиз йўқо-
тиб қўямиз, холос.

* * *

Қўлида касби ёки ҳунари, юрагида шижоати,
вужудида ғурури йўқ кишининг икки кўзи ҳам,
икки қўли ҳам муруватга қараб туради.

* * *

Қилаётган ишингни одамларга кўрсатиш эмас,
балки одамлар шу ишларингдан ўз ҳаётида ўзга-
риш бўлаётганини сезиши муҳимдир.

* * *

Хатони сезиш қийин эмас, аммо уни тан олиш
жуда мушкул иш.

* * *

Кечиримлилик ҳамма вақт ҳам яхшиликка олиб
келмайди. Хато қилган одам, албатта, жазосини
олиши керак.

* * *

Сукут сақлаш ҳамма вақт ҳам оқиллик белгиси
бўла олмайди, ундан фикрламайдиган, фикри йўқ
одам ҳам фойдаланиши мумкин.

Бирөвларга ҳар қанча ҳавас ва ҳасад қилманг,
агар улардаги иштиёқ ва қаноат Сизда бўлмаса,
ўзингиздан ортиқ бўлолмайсиз.

Бетарафлик ҳамма вақт ҳам иккиланиш эмас,
у лоқайдликка яқиндир. Жамиятда бетараф яшаб
бўлмайди.

ҚАЙДЛАР

Отанинг боласини ёки боланинг отасини судга беришида ким айбдор эканини аниқламагунимизча бу ҳол давом этиши тайин. Бу хулосани судга ташлаб бўлмайди.

* * *

Бирорга мاشаққат билан ёрдам берган ёки оддийгина маслаҳат берган, фойдаси теккан одам бошқалардан, бошқа ердан кўмак кутиб ўтирумайди. Аксинча, бирорга фойдаси тегмаганлар ҳар нарсага даъвогар бўлишади.

* * *

Олий маълумот ҳақида диплом олган ҳамма ҳам зиёли бўлавермайди. Фикрини гапира оладиган, қоғозга фикрини ёза оладиган кишиларгина ҳақиқий зиёлидир.

* * *

Аслида адид бўлатуриб бадиий асарлар таҳлилида ҳаммани қойил қолдирган Эркин Воҳидов, Хуршид Дўстмуҳаммад, Назар Эшонқул фикрлари ҳаммага ибрат. Ёхуд аслида адабиётшунос бўлатуриб юксак савиядаги мансуралари билан кўнглимизга гўзаллик бахш этган Иброҳим Ғофуров, “Мувозанат”, “Исён ва итоат”, “Сабо ва Саман-

дар” каби романларни ёзган филология фанлари доктори Улуғбек Ҳамдам маҳоратига тан бермай бўладими?

Ўзингизнинг баҳоингизни бирордан эшитишни, билишни кутиб ўтирунг. Мавриди келганда ёрдамнингиз теккан шогирдлар, фарзандлар, beminnat кўмакларингиз ҳисобини олиб туриңг. Кейин қилган ўжарликларингиз, ёмон кўриб қолган одамларингиз, беҳуда ўтган кунларингизни ҳам ҳисобланг. Ўтириб бир таҳлил қилсангиз, ўзингизнинг жамиятдаги ўрнингиз кўриниб қолади. Бу ишда эринманг, азизларим.

Дипломини олгандан кейин ҳам ишга кира олмай юрган фарзандингиздан эгаллаган касби бўйича суҳбат қилишдан эринманг. Тасаввурингиз даражасида бўлса ҳам ундан касби ҳақида сўранг, кейин муаммо ечими ҳақида холоса чиқаринг.

Фарзанднинг келажагини ўйлаш унга нисбатан сахий ва меҳрибон бўлишгина эмас. Фарзандда ўзингизни кўра олинг, у ҳеч қачон бошқага ўхшамайди.

Атрофингиздагиларнинг гоҳ кўпайиб, гоҳ камайиб қолишидан тўғри холоса чиқаринг. Ҳамманинг кўнглини олишга интилиш керақ, бироқ ҳамманинг кўнглини олиб бўлмайди. Дунёда ҳамма яхши

кўрадиган тирик одам ҳам йўқ.

* * *

Бирор хато ишингиз учун ўз вақтида танбех берса, уни кўнгилга олманг, аксинча, инобатга олинг. Чунки ўша хатони тўғрилаш аввало Сизга фойда келтиради.

* * *

Ночорларга мурувват кўрсатишдаги битта адолатсизлик ёки хато эртага бундайлар сафининг, боқимандаларнинг қўпайишига олиб келади. Кейин ўзингизни оқлай олмайсиз, овора бўлманг.

* * *

Бир-биридан қарз олган дўстларнинг кейинчалик яхши муносабатда бўлганликларини кўрмадим. Ё бири миннат қиласи ёки иккинчиси қарзни ўз вақтида қайтармайди.

* * *

Тенглик бу – ҳамманинг бир ерда баравар ўтира олишида эмас, мавқеидан қатъи назар, ҳамманинг ўз ҳаракати учун бир хилда жавоб беришида.

* * *

Худо бизга жон ва танни, ақлу фарсат ва тилни, Дунё эса ҳайрат ва имкониятни, Давлат шароитни беради, қолганини Худога ҳам, Дунёга ҳам, Давлатга ҳам, бир-биришимизга ҳам беришга ўзимиз масъулмиз.

* * *

Сизни ортиқча таърифлай бошлаган, мақта-ётган киши Сизни масхара қилаётганини ёки Сиз орқали ишини битириб олмоқчи эканини сездингизми? Унда Сиз ақлли одамсиз.

Ҳаёт шундай мураккабки, умри давомида инсон нимадандир, кимдандиноризо, хафа бўлиши табиий. Кўнглимизга ўтирган, ғашимизга теккан киши билан қайта дуч келмасдан ёки гаплашмасдан қутилиш мумкин. Бироқ муаммога нисбатан ўчакишиш ярамайди. Бундай муносабат бу иллатни бартараф қилмайди, у доимо бизга халақит бераверади.

Демак, бу муаммони тегишли одамга айтишни, биргаликда ечим топишни ўйлашимиз керак. Бундай муносабатни ўрганиш керак. Ҳозирги шароитда бошқача яшаб бўлмайди. Мутасаддилар бу муаммо ечимини ўйлаш баробарида унинг келгусида яна такрорланишининг олдини олиши керак.

Назаримда, ҳозирги даврдаги камчиликларнинг асосий сабаби мақсад ва манфаатни тўғри қўя олмаганимизда. Ўқитувчи мактабга “дарсга кечикмай бориб, дарсларни тинчгина ўтиб келсан бўлди” деб эмас, “буғун ўқувчиларимга нима янги гап айтаман” деган мақсадда бориши керак. Ўқувчи ҳам дасга кеч қолмасам, икки олмасам бўлди, деб эмас,

“бугун муаллимдан мана бу саволларимга жавоб оламан” деб бориши лозим.

Ота-она эса “болам мактабга ўз вақтида бориб келиб, менга гап тегдирмаса бўлди” деб эмас, болам бугун мактабдан, муаллимдан ўзига нима ололди экан, деб фикрлаши лозим.

Раҳбар “бугун юқоридан келган топшириқни бажариб, жавобини кечикмай беришим керак” деб эмас, ўз худудимда, ўз соҳамда шу каби муаммонинг такрорланишига йўл қўймаслигим керак” деб ўйлаши шарт.

Бу – ҳамманинг иши, деган фикрни ўйлаб кўриш керак. Ҳамма ўз ишини қилмаса, жамият ривожланмайди. Аввал ҳар бир кишидан масъулиятни талаб қилиш керак.

Атрофдагиларнинг маъқуллаб туриши яхши, куч-қувват беради, аммо бу Сизнинг барча айтганларингиз тӯғри дегани эмас. Улар ҳам Сиз каби фикрлаши ва ишлаши лозим. Шунинг учун уларни ҳам тинглашни ўрганинг.

“Нодон” сўзи чаппасига ҳам бир хил ўқилади. Бу бежиз эмас. Чунки нодон болалигига, ёшлигига, улғайганида ҳам шу тахлит қолади. Унинг олқиши, иддаоси ҳам нодонликка дахлдор.

Дунёда манфаатсиз ҳеч нарса йўқ. У моддий, маънавий, лаҳзалик, бир умрлик бўлиши мумкин. Муаммо ана шу манфаатни ҳар ким ўзи, тағин бирорвга зарар етказмасдан яратла олишида.

Ёшим улғайган сари “Пулинг қолмаса – бозорга бор, пулинг қўпайса – мозорга” деган нақлнинг мазмунини чуқурроқ тушуниб бораяпман. У умрни қадрлашга ўргатар экан.

Ит катта карвонга қараб ҳуриши пировардида ҳеч нарса бермаслигини билмайди. Аксинча, у одамларга йўлдан карвон ўтаётганини билдириб туряди, холос.

Айрим ота-оналар фарзандини ўқитиш, илм олишини таъминлаш ўрнига чала касби билан ишга қўйишни маъқул кўраяпти. Энг ёмони, болалар ҳам номаъқул анъанага қўникаяпти.

* * *

Муттаҳамга фақат Худо бас келади, холос. Чунки у эл учун ҳеч нарса қилмаган бўлади. У ҳаммани ўзиdek кўради. Ўз айби учун ҳам бошқаларни айблаб ўрганиб қолган. Бундай нокаслардан фақат қочиб қутуласан.

* * *

Ота-онанинг фарзандлари, раҳбарнинг ўз ходимлари, аканинг ука олдида ишончини йўқотиши фожия ва катта гуноҳdir. Бу ҳолат, албатта, ноҳушлик ва кўнгилсизликка олиб келади.

* * *

Энг аввало, ўзингизга, фарзандингизга, ҳаётингизни фақат ўзингиз фаровон қила олишингизга ишонинг. Файрат, шижоатингизга ишончни йўқотманг. Четдан келадиган муруватга ишонманг.

* * *

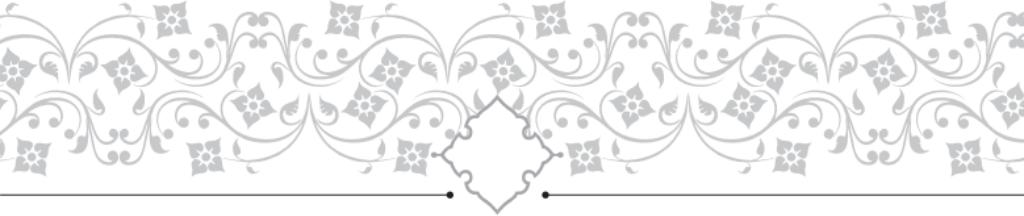
Фарзанд олдидаги бурч оқил инсонни доимо масъулиятга чорлайди. Негаки бундай кишилар ҳар бир ҳаракатида “болам мендан нимани ўргана-япти?” деб ўйлади.

* * *

Оқил инсон кўнгил лаззатининг кўнгил таскинига айланишини истайди. Шунга муносиб ҳаракат қилади. Негаки, оқибатда кишига таскин бермаган иш гуноҳ саналади.

Үзини оқлашга, баҳона қидиришга интилишни, үзини доимо ҳақ деб билишга уринишни камайтирмасдан маънавий муҳитда барқарорликка эришиб бўлмайди. Худбинлик миллатни таназзулга бошлайди.

Ҳозирги пайтда тарбияда маслаҳат, панду ўгит, маърузадан воз кечиб, фақат шахсий ибрата га ўтиш пайти келди. Фақат юрак бетлаб, бу эзгу ишни бошлайдиганлар топилиши керак.

Farmon TOSHEV

TAFAKKUR manzaralari

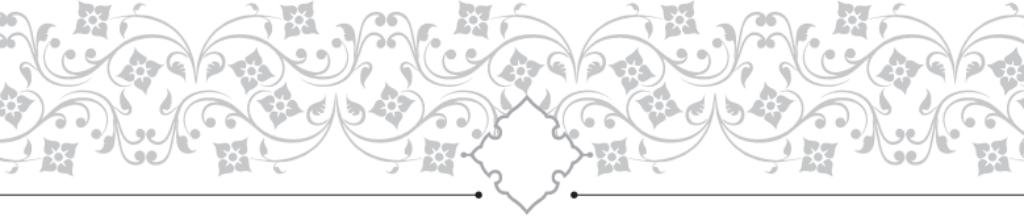

(Qaydlar)

16+

SAHHOF
2021

Nega fikrimizning qaymog‘ini ko‘pincha maqol qo‘sishib orqali ifodalaymiz? Chunki maqollar yillarni, asrlarni yengib kelayotgan jangchiga o‘xshaydi. Shuning uchun ham maqol va matallarning toshi og‘ir, hikmati teran. Bu – teran fikrlar, xulosalar dunyoga kelishi uchun vaqt va tajriba kerakligini ifodalaydi.

Shoir, yozuvchi, publitsist Farmon Toshevning mazkur to‘plamida uning hayotiy xulosalari – jamiyat, tabiat, insonlarning evrilishi, fe'l-atvori, o‘ziga xosligi aks ettirilgan. Bular qaysidir jihatni bilan maqol-u aforizmlarni eslatadi. Aniqrog‘i, “Tafakkur manzaralari”. Kitobchadagi xulosalar sizgayam manzur bo‘lishi shubhasiz.

MUOMALA MADANIYATI

Yaxshi gapirish bu hali yaxshi fikrlash degani emas.

Salom berish qarzgina emas, har bir shaxsning tashrif qog'ozni hamdir.

Shaxs salohiyatining teng yarmi uning libosida, teng yarmi tilida. Samimiyat esa bu ikkisini nechog'liq uyg'unligini ko'rsatadi.

Oshkora e'tirofdan ko'ra botiniy e'tirof og'ir kechadi.

Shevaning qiziqligi o'ziga xosligida, xavfliligi esa adabiy tilga tap tortmay kirib kelishida.

Murosa – madaniyatlilikkinha emas, manfaatlar-ning mos kelishi ham.

Qulqoq eshitganini avval shuurda qayta ishlaydi, keyin ko'zda va keyin tilda izhor qiladi.

So'z bu - og'izdan chiqqandan so'ng boshqaning mulkiga aylanadigan narsa. Bu mulkni asramoqning yo'lli bitta - uni iloji boricha ko'proq ko'ngilda saqlash lozim.

Ko'ngildagi tuyg'u, xayoldagi mulohaza sizniki, xolos. So'zga aylangandan so'ng ularga egalik qila ol-maysiz.

Muomala, munosabat ham inson ma'naviyatini namoyon etadi.

O'z nuqtai nazariga ega bo'lмаган, со'злаш lozim bo'lganda sukut saqlaydigan odam kamtarin emas, lo-qayddir.

Aslida tabiat va jamiyatdagi muvozanat oddiy munosabatlardan iborat. Faqat uni insonning o'zi murakkablashtiradi.

Faqat bir kishining gapirishi masala qiziqarli bo'lishidan qat'i nazar, yig'ilishni zerikarli qilib qo'yadi.

Nuqtai nazar yoki munosabat fikrlash hamda uni to'g'ri ifodalashni o'zlashtirishdan shakllanadi.

* * *

Odob-axloq me'yoriga to'g'ri kelmaydigan harakat ham, fikr ham gunoh sanaladi.

* * *

Dunyoda xushmuomalalikdan chiroyli narsa yo'q.

* * *

Yasama samimiyat hasad va laganbardorlikdan boshqa narsa emas.

* * *

Tushunmaydigan odam yo'q, tushuntirolmaydiganlar bor.

* * *

Diyonatli odam avval o'z xatti-harakatini muhokama qiladi, keyin boshqalar nikini.

* * *

Guvohlik berayotgan kishi hayajon, g'azab va o'chakishishdan xoli bo'lmog'i lozim.

* * *

O'z xatosini atrofdagilardan yashirishga urinish nodonlikdir.

* * *

Asab va jahlni jilovlay bilish eng go'zal fazilatdir.

Odamlar boshqalar haqidagi fikrlaringizdan ham sizning kimligingizni bilib olishadi.

Ezmalik ko'p gapirish emas, balki bemavrid gapirishdir.

Nodon kishi doimo baland ovozda gapiradi.

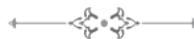
Beobro', yuzsizga faqat ko'pchilik bas kela oladi.

Kayfiyati yomonligi uchun boshqalar kayfiyatini buzish nodonlikdir.

Hurmatni kutishdan avval unga munosib ekaningiz haqida o'ylab ko'ring.

Chiroyli emas, samimiy so'z obro' keltiradi.

VATANPARVARLIK, FIDOYILIK, MARDLIK VA JASORAT

Baxt u buyuk Vatan va ulug' ajdodlarga munosib bo'lmoqdir.

* * *

O'z hovlisi oldini saranjom saqlaydigan, har tong supurib-sidiradigan ayol Vatanni sevguvchidir.

* * *

Vijdoni qiyalmagan odam vatanparvar bo'lolmaydi.

* * *

Vatanparvarlik yurtdagi barqarorlik qadrini tushunishdan boshlanadi.

* * *

Ona Vatanga sening joning emas, fidoyiliging kerak.

* * *

Davrga bo'ysunmagan davrdan tashqarida yashaydi va davrdan hech narsa ololmaydi.

ULUG'LIK VA INSON KAMOLOTI, MANMANLIK VA KAMTARLIK

Odamlar havas qiladigan yoxud ibrat oladigan har bir holat komillik belgisidir.

* * *

Ulug'likni tan olish uning davomiyligini ta'minlaydi.

* * *

Ma'naviy komillik yozilmagan qonunlarga rioya etishda ko'proq ko'zga tashlanadi. Chunki unda ongli yondashuv talabi kuchliroq.

* * *

Vaqtni topishdan osoni yo'q, faqat undan oqilona foydalanish og'ir ish.

* * *

Allomalarning ulug'ligi shundaki, ular umrining har lahzasini foydali ishga sarflay bilishgan.

* * *

Yoshingiz bir joyga borganda yoshlarga yomon qarashdan tiyiling.

* * *

Turmushdagi qiyinchiliklar uchun aybni o'zidan qidirish komillik belgisidir.

* * *

Ziyoli degani faqat ilmlı emas, o'z faoliyati bilan boshqalarga ibrat bo'lish hamdir.

* * *

Kamchilikni aniqlagan emas, uni bartaraf etish yo'lini aytgan kishi oqildir.

* * *

Ajdodlar bilan faxrlanadigan kishi ularga munosib ham bo'lishi kerak.

* * *

O'z kasbini puxta egallash hali komillik degani emas.

* * *

Haqiqiy donishmand o'zining donishmandligini bilmaydi, har bir a'molini farz deb o'ylaydi.

* * *

Buyuklar taxalluslarini o'zlari tug'ilib o'sgan mas-kanlar nomidan olishgan. Biz esa qishloq yoki mahalla-ni ismimiz bilan nomlashga intilamiz.

Xoksorlik, kamtarinlik olim ulug'ligining birinchi belgisidir.

Davralarda allomalar fikrini ehtiros bilan o'qish ulug'likni belgilamaydi.

"Ko'rmaganning ko'rgani qursin!" Bu ibora nazarimda "ko'rmagan"larga emas, ularni yuzaga keltiradi-ganlarga saboq bo'lishi zarur.

Odamlarni aynan samimiyat va oddiylik yaqinlashtiradi. U munosabatlarni ishonchli va teran qiladi.

Puldor kishining kekkayishi zamirida hadik, qo'rquv va tashvish yuradi.

Ayollarning ulug'ligini bilmaydigan odamlargina ularni kansitadilar.

Ulug'larning ulug'ligi ularda ilm olishga intilish ehtiyojiga aylanganidir.

* * *

Kibr va manmanlikdan o'zini tiya bilish ulug'likning birinchi belgisidir.

* * *

Xotirjamlikning asosiy sharti birovdan qarz olmaslikdir.

* * *

Inson o'z xatosi angladimi – demak, u tajriba ortirdi.

* * *

Maqsadga intilish – donolik, istakka ergashish esa nodonlikdir.

* * *

O'z shogirdi ustidan birovga arz qilgan kishi ustoz bo'la olmaydi.

* * *

Davrni tushunadigan, jamiyat haqida to'g'ri tushuncha bera oladigan kishi ziyoli deyladi.

* * *

Ixlos, niyat va muravvatni oqil kishilar pinhon saqlaydilar.

* * *

Inson hech qachon bitta fazilati bilangina obro'topa olmaydi.

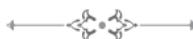
Ulug'likning eng asosiy talabi har narsada me'yor-ni saqlay bilishdadir.

Kamtarlik uchun ham katta ma'naviy jasorat kerak, u hamma taniqli kishilarning qo'lidan kelavermaydi.

Ulug'larning taxallusini olishdan oldin ularning merosini ham o'rganish kerakligini unutmang...

Ma'naviyat o'z-o'zidan shakllanmaydi, uni turmush tarziga aylantirish, har kuni mashq qilish lozim.

YASHASHDAN MAQSAD, UMR MAZMUNI VA HAYOT MA'NOSI

Inson borliqni anglash uchun yaralgan. Uning ijodkorligi, buniyodkorligi borliqni o'zgartirish emas, balki yashash uchun o'ziga qulay imkoniyat yaratish yo'lidagi harakatlari samarasidir. Hazrat Navoiy buni juda chiroylifi ifoda etgan:

*Har neniki qildi odamizod,
Tafakkur birla bildi odamizod...*

* * *

Biz aslida o'limdan emas, o'lishdan qo'rquamiz.

* * *

Insoniyat hech qachon o'lim mohiyatini to'la bila olmaydi. Uning qonuniyat ekanligini anglaydi, xolos. Negaki o'lib, so'ng yana tirlishgina bunga imkon berishi mumkin.

* * *

Oltin har qancha qimmatbaho bo'lmasin, u inson hayoti farovonligiga kafolat bo'la olmaydi.

* * *

Noyob narsalar doimo qobiq ichida bo'ladi. Masa-lan, ko'z qorachig'i, tuyg'u, tafakkur, dur...

Hayotda o'z o'rnnini topa olmaslik – ojizlik, topishga intilmaslik esa dahshatli illat.

Bu dunyoda do'zaxdan qo'rqqan odam u dunyoda do'zaxga tushmas ekan.

Hayotning qiziqligi muammolarning borligida. Inson ularga yechim axtarib yashaydi, xolos.

Inson hayotiga nuqta qo'yadigan o'limdan boshqa hodisalar ham bor. O'shalardan Xudo asrasin.

Joningni qurbon qilishga arziydigan odaming bo'lmaslididan asrasin.

Afsus, o'zi erishgan baxt va omadni anglay olmasdan yashab o'tayotganlar ham bor.

Muddaosiz yashaganlar qarilikda ham huzur ko'rmaydilar.

Insoniyat o'zi yaratgan kashfiyotlari orqali o'z taqdiriga yakun yasab boraveradi. Tabiiylikning har qanday buzilishi halokat sari qadamdir.

* * *

E'tibor qilganmisiz, oyning qayerdan chiqib, qayerga botishi bilan hech kim shug'ullanmayotgandek. Chunki hozircha insoniyatga undan manfaat kamroq.

* * *

Hammamiz "Oyning o'n beshi qorong'i, o'n beshi yorug'" degan daldaga ishonib yashaymiz. Qorong'i kunlarda yorug' lahzalarga umid bilan qaraymiz. Ammo yorug' kunlarda oldinda o'n besh kunlik rutubatga duch kelishimiz mumkinligini xayolimizga ham keltirmaymiz.

* * *

Qorni och odam to'yguncha yeysi, ko'zi och odam esa o'lguncha.

* * *

Hayotni anglashdan ko'ra uni o'zgartirish osonroq.

* * *

Qarilikning qadri yoshlarni qadrlay bilishda.

* * *

Keksalik tajribasi va yoshlik g'ayrati o'rtasidagi raqobat davomiydir, undan fofia yasamaslik kerak.

* * *

Baxtsizlikning asosiy sababi o'jarlik va nafsdandir.

Inson uchun baxtsizlikdan katta va foydali saboq yo'qdir.

Qarilikning birinchi belgisi nashihat qilish emas, balki har bir harakatidan xulosa chiqara olishdir.

O'tganlarni xotirlash, ishlayotgan keksalarni qadr-lash ruhingizga tetiklik baxsh etadi.

Ovgatni tana va vujud uchun dori deb tushungan kishi uzoq va sog'lom yashaydi.

Yaxshi inson birovdan ayb qidirmaydi, uning ayb qilishiga yo'l qo'ymaydi.

Inson ruhiyati va vujudidagi illatning katta-kichigi, arzimaydigani bo'lmaydi. U ayrim holatlarda o'z kuchi-ni ko'rsatib turadi.

Tasavvufda insonning uchta dushmani sanaladi: nafs, shayton va jaholat (ilmsizlik).

Hayotdan nolish o'z taqdirini belgilay olmagan no-donning ishi.

* * *

Noshukurlik o'z ehtiyojidan ortiqcha narsaga umid bog'lashdir.

* * *

Aqli inson do'kondan ko'ngli istaganini emas, o'ziga eng zarur narsani xarid qiladi.

* * *

Sog'lom turmush tarzi kasal bo'lmaslikning eng maqbul chorasiadir.

* * *

Sabr og'ir kunga chidashgina emas, yaxshi kunga intilish hamdir.

* * *

O'zini odamlarga ojiz, nochor ko'rsatishga urinish vijdon oldida jinoyat bilan barobardir.

* * *

Odamlarni kasal bo'lmaslikka o'rgata olgan shifokorga eng katta maosh bermoq lozim.

* * *

Yaxshi maqsad havasdan emas, ilm va farosatdan tug'iladi.

* * *

Aql bilan farosat samarasi murakkab holatlarda ko'zga tashlanadi.

Hamma ham nurga intilmaydi, chunki qorong'uda
umr kechiradigan jonzotlar ham bor.

Shukronalik bu jim o'tir, gapirma, degani emas, im-
koniyatga qarab hayotingni yaxshilab bor, degani.

Xudo o'ziga e'tiqod qo'ygan bandanigina asraydi.

Orzu -havasingizni hadeb pesh qilavermang, avva-
lo, unga erishajak imkoniyatigizni baholab ko'ring.

Fikrlashni, o'ylashni, o'z hayotingizni tahlil qilishni
o'rganing, aks holda birovning fikriga ergashib yura-
verasiz.

BADIY IJOD ETIKASI VA MUTOLAA MADANIYATI

Xayoli boshqa joyda bo'lganlar daftar hoshiyasiga, asar ruhiyatiga kirganlar esa kitob hoshiyasiga yozishadi.

* * *

Gazeta o'qimagan, televizor ko'rmanan odamni ayblamaslik mumkindir, lekin kitob mutolaa qilmagan ni kechirib bo'lmaydi.

* * *

Iqtidorning ikki qanoti bor: ishtivoq va sabr.

* * *

Badiiy asar g'oyasi dunyoqarashni, dunyoqarashlar esa dunyoni o'zgartirish qudratiga ega.

* * *

O'z iqtidorini e'tirof etgan inson undan ajralgan hisoblanadi.

* * *

Iste'dod qozonda qaynayotgan sho'rvaga o'xshaydi. Ko'pigini olib, shopirib turmasang, ovqatga achchiq ta'm enadi. Me'yorida qaynatmasdan tanovul qilsang, qorningni og'ritadi...

Uni dard shoir qildi. Shoirligi esa dard bo'ldi.

Kitob o'ylashga o'rgatadi, o'ylagan odam esa yaxshi yashaydi.

Bahonalarning eng yomoni va boshqalarga salbiy ko'rsatadigani bemorni ko'rishga bormaganlik, kitob o'qimaganlik uchun o'ylab topilganidir.

Iqtidorli insonning hurmatini joyiga qo'yishni o'r-ganining.

Jurnalistika bugunning, adabiyot esa ertaning in'ikosidir.

Yomon asarning ikkita o'quvchisi bo'ladi. Birinchisi – muallif, ikkinchisi esa uni birinchi mutolaa qilgan odam.

Yozuvchiga dunyoni jaholatdan qutqarish, uni munavvar nurga to'ldirish, o'quvchida zavq uyg'otish vazifasi yuklangan bir paytda «Bo'sh paytimda ijod bilan shug'ullanaman», «Ko'ngilni bo'shatish uchun yoza-man» deguvchilar munosabatini hazm qila olmayman.

* * *

Adabiyotning oltin qoidasi o'zgarmaydi, ammo shakl-shamoyili, uslubi, janrlari dogma emas. Shoir va yozuvchilarning adabiyotni tadqiq etishi kabi adabiyotshunoslarning badiiy ijod bilan shug'ullanishiga ham ko'nikib qoldik.

* * *

Alisher Navoiyni o'qimagan, tushunmagan adib yangi janrda ham fikr ayta olmaydi.

* * *

Adiblik boshqalardan chiroyli, go'zal gapirish emas, balki boshqalardan chuqurroq va oldinroq fikrlash demak.

* * *

O'qilmagan kitobdan fatoalbum ham yaxshiroq. Harqalay u xotirani jonlantiradi.

* * *

Ijodda ustoz-shogirdlik odamiylik va qaysi mavzuni yozishni o'rganishdan boshqa narsa emas. Chunki mahoratni o'rgatib bo'lmaydi.

* * *

O'z vaqtida rag'bat topmagan iste'dod gohida (ming afsus!) alamzada ijodkorga aylanadi. Aksinchcha, ortiqcha erkalatib yuborganimiz – iqtidorsiz «adib» temamizda yoki yonimizda yurganidan qiynalib yuramiz.

O'zi jo'yali fikr ayta olmagani uchun ham ayrimlar «ishtiboh» keltirishni odat qilishadi.

Toshkentdagи nashrlardan birи hikoyamni «To'qilmagan hikoya» rukni ostida berdi. Tanish ijodkor men ga e'tiroz bildirdi: «Badiiy to'qimasiz adabiyot bo'ladi mi?!»

Men unga meva sharbatini misol keltirdim. Do'konda turgani bilan oshxonada shu yerning o'zida tayyorlab berilganining farqi bor. Chunki ikkinchisi tabiiy, birinchisiga har xil komponent qo'shilgan.

Badiiy to'qima ham shunday: birи kitob yozish uchun u yer-bu yerdan turli lavhalar (albatta, boshqa adabiy asarlardan) jamlanadi. Ikkinchisi esa real voqealar asosida ijodkor tafakkurida uning nuqtai nazari orqali shakllanadi.

- Ana, kitob do'konlarini ko'ring, «sharbat»ning ming xili bor. Qarang-chi, o'quvchi ularning qaysi birini ko'proq xarid qilyapti, - dedim men.

Agar menga qolsa, bolalar bog'chasi, umumta'lim mактаби, hatto litsey va kollejda ham «O'zbek xalq maqollari» degan dars tashkil qilardim. Muallimlariga yaxshi haq to'lar edim.

Tanlov uchun atayin yozilgan asar kelasi tanlovga-cha yashaydi.

«Xalq kuyi», «Xalq she'ri» degan iboralar yo'qoldi hisob. Bu – mualliflik mas'uliyati va javobgarligining yo'qligidan. Ahvol shu taxlit ketsa, sal qayta ishlab «Tanovar»larning barchasiga o'z imzosini qo'yadiganlar topiladi. Agar bema'ni matn va bematra kuy uchun jarima o'ylab chiqarsak, to'plangan pulga har yili bittadan san'at saroyi qurish mumkin bo'ladi. Eng muhimmi, matnni ham, kuyini ham o'zi «yaratadigan» olg'irlardan qutulamiz.

She'r – ko'ngil hoshiyasidan bitik.

Badiiy asar o'qimasdan badiiy asar yozib bo'lmaydi. Ayniqsa, nasrda biz bilgan barcha taniqli asar mualliflarning boshqa asardan olgan taassuroti orqali yuzaga kelgan. She'riyatda ham. Masalan, Erkin Vohidov va Abdulla Oripov «Faust» va «Illohiy komediya»ni tarjima qilganlardan so'ng bu asarlar ruhi ta'sirida o'nlab she'r-u dostonlar ijod qilganlarini ta'kidlaydilar.

Javonda turgan kitoblar jihoz va bezakdan boshqa narsa emas.

Yozmaslik – kamchilik, lekin o'qimaslik katta aybdir.

Iste'dod juda noyob va nozik narsa, u imkoniyat va e'tibor bo'lganda ro'yobga chiqadi.

Adabiyot hayotdan olinadi, ammo hayot har doim ham adabiyotdan olinavermaydi.

G'azal oxirida muallifning ismi yoki taxallusi qayd etilishi baytlardagi so'z mas'uliyatini zimmaga olishdir.

Adabiyot muallimining asosiy vazifasi o'quvchini kitob o'qishga o'rgatishdir.

Mutolaa insonni tahlil va kuzatuvga o'rgatadi.

O'quvchiga bilimni mehrsiz o'rgatib bo'lmaydi.

So'z aytmoq – mahorat, so'zni eshitmoq – farosat.

Kitob o'qish fikrlashga, xulosani qog'ozga tushirish esa ma'rifatga o'rgatadi.

* * *

Iqtidor o'zi sevgan ishni doimo bajarishga moyillik sezishdir.

* * *

Birovga kitob o'qib bersangiz, uchta savobga erishasiz: avvalo, o'zingiz ma'lumot olasiz, ikkinchidan, eshitgan odam huzur qiladi, uchinchidan, kitob muallifi xursand bo'ladi.

QONUN USTUVORLIGI, ADOLAT, HAQIQAT VA YOLG'ON

Sudya o'z xulosasining to'g'riliqiga ishongan taqdirdagina qonun kuchini namoyish eta oladi.

* * *

Haqiqat bahsda tug'ilishi tabiiy, ammo noxolis tortishuv uni turli tomonga egishi mumkin.

* * *

Rost gapishtidan ko'ra osonroq bo'lgani uchun ham biz yolg'on gapiramiz.

* * *

Haqiqat bahsda tug'iladi, ammo u tafakkur va samimiyatda e'tirof etiladi.

* * *

Adolatning mezoni manfaatga borib taqaladi, shekilli. Chunki munosabatlarda agar manfaatlar mos tushmasa, tomonlar bir-biriga "adolatsizsan!" deb ta'na qilishi tayin.

* * *

Qonun buzuvchidan bir yoki ikki kishi jabr ko'radi, adolatsizdan esa butun xalq.

* * *

Vijdonli bo'lish qonunlarda qayd etilmaydigan norma.

* * *

Jinoyatchini qonun, jinoyatchilarni esa jamiyat tarbiyalaydi.

* * *

Qonun bir bor, vijdon esa umr bo'yi jazolaydi.

* * *

Ko'zi och odamni faqat qonun tarbiyalaydi.

* * *

Har qanday qonun salohiyati unga bo'lgan ehtiyoj bilan belgilanadi. Ehtiyoj esa tartibni belgilashga majbur qiladi.

* * *

Qonunlar insoniyatni hayot chorrahalarida to'q-nashishdan asraydi.

* * *

Huquq va majburiyatini his qilmagan odam o'z qadrini ham bilmaydi.

* * *

Haqiqat azaldan dunyo bilan birga bunyod bo'lgan va hech qachon yo'qolmaydi. Insoniyat uni o'zicha "kashf" etib, turlichal talqin qiladi, xolos.

Huquq va majburiyatini his qilmagan odam o'z qadrini ham bilmaydi.

O'zlikni anglash huquq va burch ijrosini taroziga qo'yishdan boshlanadi.

Talaba o'zi pora bergen o'qituvchisini ustoz sifatida tan olmaydi.

Arizalarni yuqoriga hisobot uchun o'rganish amaliyotidan voz kechish payti keldi.

Har qanday odillik ham qonunday kuchli bo'la olmaydi.

Tarozi posangisi hech qachon xaridor foydasi uchun qo'yilmagan, hushyor bo'ling!

Qonun hech qaysi sohaga imtiyoz bermaydi, aksincha, uning xodimlari mas'uliyatini oshiradi.

Jamoatchilikning fikrini tan olish – bu hali ado-latlilik emas, uni bajarish ham lozim.

* * *

Qonun bo'sh yerda gunoh jazolanmaydi. Jazonmagan gunoh esa yana takrorlanadi.

* * *

Qonunlar har kim dunyoni o'z qarichi bilan o'lchamasligi uchun chiqariladi.

* * *

Xudodan qo'rwmagan odam qonundan ham qo'rwmaydi.

ILM-MA'RIFATGA INTILISH, MODDIY-MA'NAVIY BOYLIK VA QASHSHOQLIK

Har qanday iqtidor ham ilmga tayanmasa, kashfi-yotga aylana olmaydi.

* * *

Nuqtai nazarini o'zgartira olish ma'naviy jasoratdir.

* * *

Matematika bilan hamma shug'ullanadi, biroq uning qonunlarini shaxslar yaratadilar.

* * *

Shifoxonaga bemor ko'rgani kitob, gazeta, gul olib borish ma'naviyatli insonning ishidir.

* * *

Falsafa yaratilmaydi, u anglanadi.

* * *

Falsafa borliq va hayot mohiyatini anglash hamda ifodalay bilishdir.

* * *

Johillik ilmsizlikdan, boshqalarning qalbini, fikrini, qadrini bilmaslikdan boshlanadi.

* * *

Birovni hurmat qilish o'zlikni anglashning birlam-chi shartidir.

* * *

Farosat ilm emas, ota-onadan farzandlarga o'tadi-gan ma'naviy merosdir.

* * *

Atrofdagi voqe-a-hodisalarni kuzatish uchun insonda ko'zdan tashqari farosat va zehn ham bo'lmos'hing'i kerak.

* * *

Jaholatni yo'qotib bo'lmaydi, undan faqat himo-yalanish mumkin, xolos.

Hamma boy bo'lismi istaydi, ammo hamma badavlat odamni yomon ko'radi. Aksincha, barcha kam-bag'alga qayishishga intiladi, biroq hech kim faqir bo'lismi istamaydi.

* * *

- Bizda gadolar ko'paydi, - deydi noshukur. - Kam-bag'allikdan bu.

- Hoy, nomard, - deyman men. - Qashshoq ustiga libos yoki yegulik, biror narsa so'raydi. Hozirgi gadolar pul talab qilishayapti. Tilanchi hech qaysi davrda, hech qaysi yurtda "kasbi"ni o'zgartirgan emas.

* * *

Moddiy qashshoqlikni to'ldirish uchun, eng avvalo, ma'naviy qashshoqlikni to'ldirish lozim.

Qashshoq odam juda nari borsa, qorin to'ydirishga non so'rashi mumkin. Yorab, ma'naviy qashshoq odam esa... shuhrat va nom talab qiladi!

Kommunistik mafkura boyni kambag'al, kambag'alni esa badavlat qilishga kirishdi. Oqibatda ikkala toifadagi odamlar ham o'zlarining kimligini anglay olmay, arosatda yurdilar.

Qaysi biri birlamchi bo'lishidan qat'i nazar, ong iqtisodning, iqtisod esa ongning o'sishiga yoki inqiroziga xizmat qiladi.

Xalq maqollarini o'qib turish fikrni charxlaydi.

Qabriston ahvoli – mahalla ma'naviyatining oynasi.

Uyda kutubxona borligi – ma'naviyat belgisi.

Kitob va gazeta o'qimaganingiz uchun bahona qidirmang.

Ilm yo'li ko'ngildan boshlanadi.

* * *

Tafakkur faqat tafakkur bilan charxlanadi.

* * *

Ilmli odamda ham farosat bo'lmashligi mumkin, ammo farosatli kishida ilmnинг оrnini bosadigan ma'naviyat bo'ladi.

* * *

Pulni isrof qilish qashshoqlikka, so'zni isrof qilish ahmoqlikka, vaqt ni isrof qilish nodonlikka olib keladi.

* * *

Kambag'allik loqaydlik, boqibeg'amlik, ishtiyoqsizlik oqibatidir.

* * *

Asosiy foyda pulni topishdan emas, balki uni tejab ishlatischdan keladi.

* * *

Atrofdagi voqe-a-hodisalarни kuzatish uchun insonda ko'zdan tashqari farosat va zehn ham bo'lmog'i kerak.

* * *

- Mabodo oldingizdan bir hovuch oltin va bir hovuch aql chiqib qolsa, qaysi birini olar edingiz?
- Hech qaysisini.
- Nahotki?!
- Chunki hech kim hozir birovga bunday himmat ko'rsatmaydi.

Odamning jismoniy holati ham uning ma'naviyati-ni ko'rsatib turadi.

- Insonga qaysi vaziyatda aql kerak bo'ladi?
- Aqliligin anglaganda!

Ilm bahr emas, tog' tepasidagi buloqdir. Shu bois mashaqqat chekkan odamgina undan bahramand bo'ladi.

Mol-davlati ko'p kishida hech qachon halovat, oso-yish bo'lmaydi.

Ko'p o'qigan kishigina o'zining kamchiligini anglay oladi.

Ko'p narsani emas, balki kerakli narsani bilgan odam donodir.

O'qishga intilmagan kishi so'nayotgan shamga o'xshaydi, atrofga nur bera olmaydi.

Aql doimo ilmgaga muhtoj bo'ladi.

* * *

Aql ko'z-ko'z qilib bo'lmaydigan narsa.

* * *

Aqlli odam doimo xokisor bo'ladi.

* * *

Boylikka ehtiyoji bo'imaslik dunyodagi eng go'zal va bebaho fazilatdir.

* * *

Baxillik ilmda ham, boylikda ham bir xil zarar kel-tiradi.

* * *

U nega bunday, deb emas, men nega unday emas-man, deb fikrlashni o'rganing.

* * *

Savod va bilim faqat ishtiyoq, havas bilan o'zlash-tirilishi mumkin.

* * *

Istakka intilish doimo xatoga, maqsadga intilish esa manzilga olib boradi.

* * *

Haddan ziyod boylikning xavfli tomoni shundaki, u sizni boshqaradi, unga kuchingiz yetmay qoladi.

Tajriba va ilmga asoslanmagan taklif va g'oyalar o'zini ko'rsatishga intilishdan boshqa narsa emas.

Bekorchilikni bo'sh vaqt deb tushunmang. Dam olish kuni ham bo'sh vaqt emas. Kitob o'qish, fikrlash, ma'nili suhbat ham bekorchilik emas.

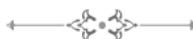
Ibodatning eng ulug'i va keraklisi o'qish, mutolaa va sabrdir.

Faqat kitob o'qigan kishigina o'zining ko'p narsani bilmasligini anglay oladi.

Kitob sotib olishi uchun farzandga pul berish bu hali uni ilmga chorlash emas.

O'z hayotining qadriga yetish uchun eng avvalo yaxshilardan ibrat ola bilish lozim.

MAQTOV VA TANQID, TAHLIL VA BAHOLASH

Maqtov va tanqid, agar u oqilona qabul qilinsa, inson ruhiyatiga bir xil ta'sir qiladi. Tanqidni hazm qila olish va aksincha, maqtovni hazm qila olmaslik ulug'lik belgisidir.

* * *

Insondag'i fazilatlar o'rtaida chegara borligi ayon. Lekin u shu qadar nozikki, qilcha harakat bilan biridan ikkinchisiga o'tib ketish mumkin. Masalan, ortiqcha maqtov laganbardorlikka, me'yordan ziyod so'zlash laqmalikka, ehtiyojga tizgin bermaslik ochko'zlikka olib keladi. Aksincha, yaxshi fazilatlarga ham shu taripa o'tiladi. Faqat bu noziklikni farosatlilargina anglaydilar.

* * *

Kinoya – yaxshi tanqid, uni zardaga aylantirmang.

* * *

O'zingizga har zamonda chetdan nazar solib ko'ring.

* * *

Tanqidni hazm qila olmaslik oriyat yoki o'jarlik emas, illat.

Tanqid qilish barobarida muammo yechimi bo'yicha taklif berishni o'rganing.

O'z qilmishingiz uchun uyalishni o'rganing.

Sizni maqtovchilar sizni yomonlashga ham qodir.

Maqtov, hamd-u sano tez ta'sir ko'rsatuvchi, vujudga xush yoqadigan, lekin ko'zni xira qiladigan va ongni karaxt ushlab turadigan doridir.

O'zini anglash – fazilat, o'zini baholash esa qusurdir.

Tanqidni eshitmaslik johillik, tan olmaslik esa xudbinlik belgisidir.

Tanqid analgin emas, lekin uni to'g'ri hazm qilsangiz, dori ichmaydigan bo'lasiz.

Shaxsiy fikr aytish uchun ham avvalo boshqalar aytgan fikrlarni eshitish va bilish kerak.

* * *

Garchi "so'zga kirmas" bo'lsa-da, kasbini puxta biladigan kishi jamoaga qulluqchilardan ko'proq foyda keltiradi.

* * *

Hamd-u sano, maqtov boshlangan joyda do'stlik barham topadi.

* * *

Aslida biz soatga qarab emas, soat millarida chopyotgan imkoniyatlarga, hayotga qarab yashashimiz zarur.

* * *

«Menga yomon gapirgan odam, albatta, bir baloga yo'liqadi» degan fikr kibr va jaholatning eng yorqin namunasi.

* * *

Alamzada kishi uchun kimni, nimaga tanqid qilishning ahamiyati yo'q.

* * *

Birovning nodonligi ustidan kulganingiz bilan Siz dono bo'lib qolmaysiz.

MEHR-MUHABBAT VA SEVGI: HIS-TUYG'U, KO'NGIL, XOTIRA

Muhabbatda mantiq yo'q, desam, yoqamdan oladiganlar ko'p. Yillar davomida ulug'langan tuyg'uni kamsitish noqulay, albatta. Ammo mantiqsiz holatlar o'ylantiradi: nega oilali inson boshqani sevib qoladi? Yaxshi ko'rib turmush qurbanlar nega ajralishadi? Nega?!

Ko'zning tuyg'usi yo'q, ammo tuyg'uning ko'zi borligi aniq.

Inson ko'ngilning quli. U hech qachon aqlning quli bo'la olmaydi.

Birovni rashk qilish uchun, avvalo, unga arzimoq lozim.

Ko'ngildan boshqa hamma narsaning sir-asrorini bilish mumkin.

Muhabbat matematikasi bor gap. Lekin unda ayiruv, ko'paytiruv va qo'shuv belgilarini har kim o'zicha qo'llaydi.

Xotiraning uzoq-yaqini emas, balki yaxshi-yomoni bo'ladi.

Quyosh qizarib chiqadi, botishda ham shunday. Negaki, u bizga yuz ochish uchun mashaqqat chekadi. Va ming sog'inch-u armon bilan xayrlashadi. Buyukligi shundaki, u bu holatni minnat qilmaydi: chiqaveradi, botaveradi...

Ilon dunyoda o'zidan-da yirtqich jonzotlar borligi uchun ham zahar to'playdi.

Chimildiq qalbning nozik toriga ilingan so'zanadir. Kelin-kuyov baland ovozda gapiroshsa ham u uzilib ketishi mumkin.

Ayol o'z ko'ngil maylini bildirish orqali ko'nglingni bog'lab oladi.

Sevmoq bu o'sha insonning qalbi bilan yashamoq demakdir.

Muhabbatning abadiyligi unda doimo sadoqatning borligidadir.

Ko'ngil og'rimaydi, aslida uni og'ritadilar.

Parvonaning sham yorug'i atrofida ko'r-ko'rona girdikapalak bo'lishini salbiy holat tariqasida izohlaymiz. Ammo u zulumotga emas, lahzada yonib o'chguvchi gugurt yorug'iga ham emas, balki doimo miltillab turguvchi nurga intilgan. Ehtimol, mehrga haddan zi-yod tashnaligi tufayli ziyodan sarmast bo'lib qolganadir?

Nazarimda, quyoshning qayerdan, qachon chiqib, qayerga va qachon botishi haqidagi qonuniyat eskirdi. Endi uning qadrini biz kimga, qayerga, qancha nur berishi bilan o'chayapmiz.

Kechirimli bo'lish insonga obro' keltiradi.

Mehribonlik achinish emas, vaqtida dalda bo'lishdir.

Hamma unutishga ham xotira sabab bo'lavermaydi.

Birovni sevishdan avval uni hurmat qilishni o'rga-ning.

Baxtsiz bo'lib yoki baxtsiz bilan yashab ko'rмаган одам бaxtning nima ekanini anglamaydigandek tuyul-di menga.

Ko'z aldamaydi – u borini ko'radi, faqat ko'ngil uni yo'lidan uradi. Biz uni Shayton, deb o'zimizni ovutmoq-chi yoki oqlamoqchi bo'lamiz.

Ko'ngildan boshqa hammani aldash mumkin, hatto vijdonni ham.

Har qancha kechirdim, desa ham Sizning birovga noto'g'ri munosabatingiz uning ko'nglida bir umr qoladi.

Ko'ngilga yaxshilab quloq soling: unda havas va istakdan tashqari ham yaxshi tuyg'ular bor.

MAS'ULIYAT, ICHKI TARTIB-INTIZOM VA MEHNATSEVARLIK

Ichki intizom kundalik ish rejasiga rioya etish emas. U ota-onadan o'tadigan yoki muhitda shakllanadigan fazilat.

Ishga o'z vaqtida kelib-ketish ichki intizomning tashqi ko'rinishi, xolos.

Demokratiya oshkoraliq tufayli yuzaga keladigan jarayon. Uni ortiqcha oshkoraliq bilan barbod etish ham mumkin.

Garchi ko'pchilikka erish tuyulsa-da, mas'ullik, faoliyatni muayyan tartibga solish mustaqillik so'zining sinonimidir.

Faoliyattingiz ochiqligi sizni mish-mishlardan as-raydi.

Alovida erkinlik yovvoyilikdan boshqa narsa emas. Inson erkin yashashni faqat jamoadagina o'rganishi mumkin.

* * *

Raqobat birov qilmagan ishni emas, balki qila ol-magan ishni undan yaxshiroq uddalashdir.

* * *

Agar intizom va tartib-qoidaga rioya etishni asalaridan to'la o'zlashtira olsak, zo'r bo'lardi. Yo'q, ular qo'idabuzarga nisbatan o'ta shafqatsiz emas. Faqat an'anani buzishga yo'l qo'yishmaydi, xolos.

* * *

Ulfatchilik mehnat qilish qobiliyatini susaytiradi.

* * *

Ishdag'i muammo rejaning yo'qligi va xomligidan kelib chiqadi.

* * *

Shaytonni faqat mas'uliyat yengishi mumkin.

* * *

Ijrochilik ham ijodiy yondashuv bilan qadrli.

* * *

Topshirilgan ish ijrosini so'rab turishni odat qiling.

* * *

Mahalla rahbarligi ishsizga ish, bekorchiga mashg'ulot emas.

Birovga tobe bo'lmaslik uchun mehnatdan qochmaslik kerak.

Inson har kunlik faoliyati to'g'risida o'ziga-o'zi hisobot berishi lozim.

Maosh qaydnomasiga imzo chekayotganda shu mablag'ga yarasha ishlaganiningizni ham o'ylab ko'ring.

Tomorqa daromad beradi, ro'zg'or byudjetini tejaydi, oilani mehnatga o'rgatadi.

Tomorqada ishlash daromaddan tashqari insonni ichki intizomga, jismoniy chiniqishiga ham o'rgatadi.

Tanbehni hazm qila bilish kamtarlik belgisidir.

Dangasaga ish buyursang, otangdan ham ko'p nasihat qiladi.

Intizomli kishi vaqtidan samarali foydalana oladi.

* * *

Fikrlarni qayd qilib borish xotirani ushlashning eng qulay usulidir.

* * *

Odat – insonning yuzi, chunki uni o'zi yaratadi.

* * *

Yoshligida o'z harakatiga hisob berib o'r ganmagan odam qariganida ham bu ishni qila olmaydi.

* * *

O'z fikrini qog'ozga tushira olmagan kishi o'zini zi-yoli deb atamasa ham bo'ladi.

* * *

Topshiriq bu – Siz o'z vazifangiz doirasida bajara olmagan narsalarni bajartirish uchun beriladigan ko'r-satma.

* * *

O'ziga talabchan bo'l magan odam birovga ham talabchan bo'la olmaydi. Stolni mushtlash, baqir-chaqir va haqoratdan nariga o'tolmaydi.

* * *

Nazarimda, har bir uy peshtoqiga "Bola uyda ko'r-ganini qiladi" degan maqolni yozib qo'yish payti keldi. Chunki ota-onalarga boshqacha tushuntirib bo'lma-yapti.

Dunyoni to'la anglashga qurbimiz yetmaydi,
ammo uning har kuni anglab yetishi mumkin bo'lgan
sirlari yetarli. Muhimi, ishtiyoq bo'lsin.

Hammaning ko'nglini olish qiyin, biroq bu ishga
har kuni urinish zarur.

Chipqon tanangizdag'i qon tarkibi buzilganidan
paydo bo'ladi. Uning davosini dorixonadan izlab yur-
mang.

Hammaning ko'nglini olishga emas, hech kimning
ko'nglini bemavrid va besabab qoldirmaslikka intilgan
ma'qul.

Bir-ikki kishiga yoqmay qolsangiz, ulardan ayb
qidirish mumkindir, lekin uchinchi odam ham yomon
ko'rsa, gunohni o'zingizdan qidiring.

Imtiyoz - bu hali mukofot emas. Undan oqilona
foydalangan kishigina undan manfaat ko'radi.

Imtihondan yaxshi o'tishning eng maqbul yo'lli
unga doimo tayyorgarlik ko'rib yashashdir.

* * *

Rahbarim menga ish buyurdi, deb xursand bo'l-mang, Siz o'z zimmangizdag'i ishni uddalamaganingiz uchun u shunday yo'l tutgan.

* * *

O'z burchingiz, vazifangiz yuzasidan bajargan ishingizni minnat qilmang.

* * *

Ochiq, samimiy, to'g'ri ishlaydiganlarga odamlarda ishonch kuchli bo'ladi. Chunki ular o'zlariga ishonishadi, birovni aldashga urinishmaydi.

* * *

Oilada bolasini aldab o'rgangan odam boshqalarni ham bemalol aldayveradi, bundaylarga hech kim ishonmaydi.

* * *

Har qanday kamchilik, yomon odat o'z vaqtida bahosini (jazosini) olmasa, albatta, ko'nikmaga aylanadi.

RAHBARLIK MADANIYATI VA ODOI

Rahbar xushfe'l, samimiy, kamtar bo'lishi lozim. Ammo birovga ortiqcha mehr qo'yishi, qaysi libos yoki ovqatni yaxshi ko'rishini bildirishi unga obro' keltirmaydi. Chunki o'z rahbarining "nozik" tomonlarini bilib olganlar shu orqali so'zini o'tkazishga intiladilar.

* * *

Did bilan talabchanlik bir-biriga yaqin tushunchalar. Agar farosat o'rtaga tushmasa, biri manmanlikka, ikkinchisi jahlga aylanadi.

* * *

Rahbar fazilatining birinchi sharti uning oshkora gapirishi emas, balki xodimlar fikrini eshita olishidir.

Rahbarning odamlarga yuzma-yuz kelishdan qochishining asosiy sababi uning aholiga aytadigan tayinli gapining yo'qligidan.

* * *

Nafsga qul bo'lish ehtiyojni boshqara olmaslikdir.

* * *

Salobatli kreslo ham rahbar salohiyatini oshira olmaydi.

* * *

Lavozimning og'irliq qilishi rahbarda qing'ir ishlarga moyillik uyg'otadi.

* * *

Rahbar xalqni boshqarishi emas, balki o'z ortidan ergashtira olishi lozim.

* * *

Shavqi yo'q rahbar ko'pga bosh bo'la olmaydi.

* * *

Rahbarning obro'si uning shaxsiy ibratidadir.

* * *

O'chakishish – rahbarning ko'zga tez tashlanadigan illati.

* * *

Samimiyat va ochiqlik rahbar obro'sini oshiradi.

* * *

Mansabga shoshilib intilgan undan xuddi shunday tarzda ketadi.

* * *

Fuqarolarni qabul qilishdan qochish rahbar nondonligining belgisidir.

* * *

Alamzadalik rahbarga obro' keltirmaydi.

Rahbar faoliyatidagi ochiqlik uni qing'ir ishlardan asraydi.

O'z malakasini oshirib bormagan mutaxassis yoki rahbar muzey eksponatiga o'xshab qoladi.

Har bir harakati xodimlariga doimo ayon ekanligini sezgan rahbar gunohga qo'l urmaydi.

El qatori yashamagan, eldan hol so'rab turmagan rahbar el dardini his qila olmaydi.

Itoatgo'ylikni yaxshi o'zlashtirgan odam boshqalarni o'z ortidan oson ergashtira oladi.

Rahbarlik to'rt-besh kishiga yetakchilik qilishgina emas, o'z ma'naviyati, madaniyati bilan boshqalarga ibrat bo'lish hamdir.

Rahbarlikning birinchi talabi o'z fikriga ega bo'lishdir.

* * *

Ogohlik rahbar uchun ertalab o'z idorasi va uning atrofini, xodimlar kayfiyatini kuzatishdan boshlanadi.

* * *

Obro'ni to'y-hasham va ma'rakalardagi faollikdan olaman, degan rahbar adashadi.

* * *

Oqil rahbar yoshlikning g'ayrat-shijoatiga suyanadi.

* * *

Har qanday lavozimda ham rahbarga uning mas'uliyatli ekanligi obro' keltiradi, loqaydligi esa unga bo'lган ishonchga putur yetkazadi.

* * *

Oqil r ahbar o'z xodimlari ma'naviyatini oshiradi va shu ma'naviyat salohiyatiga suyanadi.

* * *

Shikoyatning asosiy sababi muallifga muammo yechimi o'z vaqtida tushuntirilmaganligidir.

* * *

Rahbarga ma'qul tushmagan xodimning hammasi ham yomon odam bo'lavermaydi. U sizni doimo hushyorlikka chorlab turadi.

Lavozim yukini ko'tara olmaslik rahbarda qing'ir ishlarga moyillik uyg'otadi.

O'zidan oldingi rahbarning kamchiligini axtarish - ojizlik belgisi.

Vakolati kuchaygan sari rahbarning himmati susayib boraveradi.

Ochiqlikdan qochgani sari rahbarning siri ko'proq ochilaveradi.

Kechira olmaydigan kishi hech qachon rahbar bo'la olmaydi.

Birovdan yaxshi tajribani o'rgana olishga ishtiyoyq yo'qligi rahbarning eng katta xatosidir.

Oqil rahbar jamoatchilikdan maslahat va tavsiya olishning o'ziga qulay uslubini qidiradi.

Odamlar o'zlarini samimiy tinglagan, hurmat qilgan rahbarga e'tiqod qo'yadilar.

* * *

Korrupsion holatga faqat muqarrar jazogina nuqta qo'ya oladi.

* * *

Poraxo'r qo'lidagi vijdon tarozusining bir pallasida uning harom daromadi va yana bir pallasida xalq qarg'ishi turadi.

* * *

Xalq sizga baho berganda sizdan izoh so'rab o'tirmaydi.

* * *

O'jarlik rahbarga ham, fuqaroga ham qaqat tashvish keltiradi.

* * *

Vazifani o'zidan katta rahbar topshirig'i deb emas, zimmadagi majburiyat deb bilish kerak.

* * *

Rahbarning obro'si odamlar uni doimo samimiy, xushfe'l ko'rishidadir.

* * *

Laganbardor aslida o'z ehtiyoji uchun sizni maqtaydi.

* * *

Bugun sizga kimningdir gapini yetkazayotgan kimsa ertaga, albatta, sizni ham sotadi.

Aybni yashirishga urinish gunohlarning og'iridir.

Aholi rahbarning reja va maqsadini qanchalik yaxshi bilsa, uning ijrosida shunchalik faol qatnashadi.

Vakolat o'z harakati uchun vaqtি kelib javob berish majburiyatini ham yuklaydi.

Har qanday vaziyatda ham rahbarning fuqaroni yomon ko'rishga haqqi yo'q.

Tanqid oqil rahbar uchun "shpargalka" vazifasini o'taydi.

Adolatsizlik rahbarning barcha yaxshi fazilatlariga soya tushiradi.

Ogoh bo'ling, sizni eng yaqin ishongan odamingiz-gina alday oladi.

O'z aybini tan ola bilmaslik – aybning ko'payishiga sabab bo'ladi.

* * *

Rahbarga elning rahmati – e'zoz, nafrati esa inqirozdir.

* * *

Har qanday zo'r "suyanchiq" ham omonat bo'ladi.

* * *

Nodonni u rahbarlikka erishgach, hammadan hurmat talab qilishidan bilsa bo'ladi.

* * *

Huzuringizga kelgan kishini tushunish uchun o'zingizni uning o'rniga qo'yib ko'ring.

* * *

Oshkoraliqka intilmagan rahbar hech qachon xatosiz ishlay olmaydi.

* * *

Elni mensimagan kishi oxir-oqibatda Xudodan kechirim so'raydi.

* * *

Poraxo'r hech qachon o'zini poraxo'r deb hisoblamaydi, uni faqat fosh etish lozim.

* * *

Muruvvat ko'rsatish uchun, avvalo, odamlarni seva bilish kerak.

Ishbilarmonlik uchun jasorat va tavakkalchilikdan tashqari rag'bat ham kerak.

Kasbini puxta o'zlashtirgan, to'g'riso'z xodimni qadrlashni, rag'batlantirishni o'rganing.

Majlisning cho'zilishi unda ko'rilgan masala mohiyatining pasayishiga olib keladi.

Fuqaroning ehtiyoji va imkoniyatini bilishning eng oson yo'li – u bilan samimiy muloqot qilish.

Atrofdagi voqealarni kuzatish uchun ko'zdan tashqari farosat ham kerak.

O'z hayotingizga birovning ko'zi bilan qarab qo'yishni o'rganing.

Qonunni chetlab o'tish mumkin, ammo xalq qarg'ishidan qochib bo'lmaydi.

Kechirish juda og'ir narsa, ammo bu ishni qilish oliyjanoblikdir.

* * *

Nafsiyi jilovlay olmagan odam yaxshi niyat qila olmaydi.

* * *

Birovning aybini aytishdan ko'ra uni to'g'rilashga yordam berish savobdir.

* * *

O'zini boshqalardan aqli deb hisoblovchi kishi hayotda ko'p aldanadi.

* * *

Har qanday gunoh uchun vaqt kelib javob berishga, uni yuvishga to'g'ri keladi.

* * *

Xodimlaringiz, farzandlaringizning bekor qolishiga izn bermang.

* * *

O'z xodimi nafsoniyatiga tegish rahbarning ojizlik belgisidir.

* * *

O'zi haqida odamlar fikrini bilib qo'yish rahbarga foyda keltiradi, xolos.

* * *

Ochiqlik yo'q joyda rahbar haqida mish-mishlar urchib ketaveradi.

O'zini oqlashni odat qilgan rahbar xalqning ishonchini qozona olmaydi.

Ma'naviy qashshoq rahbar, albatta, ta'magir bo'ladi.

Ijrosi talab qilinmagan reja qog'ozdag'i yozuvdir.

Kasbning nomini oqlash uni egallashdan ko'ra mashaqqatlidir.

Odamlarga tushuntirish emas, ularni shaxsiy ibrat bilan ishontirish ko'proq samara beradi.

Chaqimchining gapiga ishongan kishi hammadan gumonsiraydigan bo'lib qoladi.

Martabaga erishish uchun mansab va lavozim, va kolat shart emas, unga ilm bilan farosat yetarli.

Doimo odamlarning nazarida bo'lish obro'dan ko'ra mashaqqatga yaqindir, uni ko'tarish zarur.

* * *

Mansabning soyasida vaqtinchalik yurish mumkin, ammo Martabaning soyasi – umrlik.

* * *

Munosib kadr, xodim topa olmayapman, deb noliy-digan rahbarlar, avvalo, kadrlarni xalq orasidan oshkorra izlab topish va yaxshilarini rag'batlantirish to'g'risida o'ylashgani ma'qul.

* * *

Oqil rahbar o'z rejasini amalga oshirishda el kayvonilaridan foydalana biladi, ularning obro'siga qizg'anmaydi.

* * *

Do'stni, yorni ko'ngliga qarab tanlash kerak, ammo hamkor va o'rinboxarlarni bu taxlit emas, balki mahorati, bilimi va aqliga qarab tanlash lozim.

* * *

Iltimosga barham berishning yagona yo'li oshkorralikdir. Shuning uchun ham iltimosni xush ko'radigan ayrim rahbarlar oshkorralikni istashmaydi.

* * *

Gunohkorga indamaslik, tanbeh bermaslik uni rag'batlantirish bilan barobardir.

* * *

Mansabni faqat vakolat deb bilish rabbarga obro' keltirmaydi.

Vakolat doimo vaqtinchalik bo'ladi. U bunga no-munosib odamga ham berilishi mumkin.

Hamma narsaga o'zim ulguraman, degan rahbar xato qiladi. Rahbarlikning muhim prinsipi boshqalarni ham ishlata bilishdir.

Rahbarning vazifasi xodimlarga ish buyurish emas, ularning unumli ishlashiga sharoit yaratishdir.

Mansabga suyanish rahbarni fikrlashdan, himmat-dan uzoqlashtiradi.

«Ko'chaning gapi» bugun jamiyatni boshqarayapti, u bilan hisoblashish kerak.

G'iybat bilan to'g'ri ma'lumotning farqini bilish, ishonish uchun uni, albatta, tekshirib ko'ring.

INSON, SHAXS, TABIAT VA JAMIYAT, ADOVAT VA AHILLIK, IKKIYUZLAMACHILIK VA SAMIMIYAT

Jamoani ikki narsa inqirozga olib keladi. Birinchi-si – ko'pchilik bilgan narsani sir saqlash. Ikkinchisi – hamma bilishi kerak bo'limgan narsani oshkor etish.

* * *

Qirg'oqda turib suzishni o'rghanish mumkin bo'limganidek, jamiyatga aralashmasdan uni idrok etishning iloji yo'q.

* * *

Tabiat o'ziga nisbatan qilgan gunohimizni kechirmaydi. Jazolab bo'lgach, afv etadi, xolos.

* * *

Hammaga yaxshi ko'rinish mumkin. Faqat hech kim hurmat qilmay qo'yadi-da...

* * *

Alamzadalik har qanday g'anim xurujidan xavflidir. Negaki, garchi yonimizda yursa-da, u alamini olmaguncha taskin topmaydi.

Yolg'izlikka intilish ojizlik belgisidir.

"Do'stlaring kimligini aystsang, men sening kimlingni aytib beraman", deyishadi.

Men esa senga qarab do'stlaring qanaqa ekanligini aytishim mumkin.

Ikkiyuzlamachi qo'rqoq keladi, ammo hech narsadan uyalmaydi.

Uchinchi odam hech qachon begonadan chiqmaydi. U doimo yoningda yurgan kasdir.

Noshud rahbar qo'l ostidagi odam bilan, u odam esa ISHONCH bilan o'chakishadi. Chunki uning boshqa iloji yo'q.

Sodiqlik quvonchli, samimiyat esa tashvishli kundarda bilinadi.

Men o'z xatosini tan olgan odamga duch keldim.

- Xatoim shundan iboratki, - dedi u, - men o'ta ko'ngilchanman, ishonuvchanman. Ayrimlar ana shu xislatimdan foydalanishadi...

* * *

Mevali daraxtga tosh otiladi. Ehtimol, mevani olishning boshqa yo'li topilmagach, shunday yo'l tutishar...

* * *

Sizni hamma yaxshi ko'rishi mumkin emasdir, ammo Siz hammani yaxshi ko'rishingiz shart.

* * *

Davlat tadbirdorga, tadbirdor esa jamiyatga xizmat qilmog'i lozim.

* * *

Davrga bo'y sunmaslik davrdan orqada qolish, degani.

* * *

Gunohlarning yarmi "hech kim bilmadi-ku" deb o'ylash, yarmi esa oqibatini bilmaslik natijasida sodir etiladi.

* * *

Xato qilishdan qo'rqqan odam hayotda hech narsaga erisha olmaydi.

* * *

Ming marta achingandan ko'ra bir marta ko'mak bergen ma'qul.

Agar baxtingni boshqalar sezmasa, sen baxtli emassan.

Aybni tan olib, uzr so'rash insonni ikkinchi gunoh-dan asraydi.

Korrupsiya eng tez yuquvchi va eng tez ko'pa-yadigan ijtimoiy virusdir.

Odamlarni yaxshi ko'rmasdan ularga halol xizmat qilishning iloji yo'q.

Zamonaning mohiyatini anglab yetgan inson o'z taqdiridan nolishdan tiyiladi.

Hech kimga yomon ko'rinaslik hech kimning ishonchiga kira olmaslik bilan barobar.

Bemavrid qilingan har bir harakat nodonlik belgisidir.

Kamchililingizni o'zingiz sezmasangiz, uni birov aytganda sira xafa bo'lmanq.

* * *

Aqli inson har qanday sharoitda taroziga “posangi” topa oladi.

* * *

Oqil kishi hech qachon hashamatli to'y qilishga intilmaydi.

* * *

Raqobat birov qilmagan ishni emas, balki qila olmagan ishni undan yaxshiroq uddalashdir.

* * *

To'ydag'i isrofgarchilik noshukurlik va nonko'rlik bilan bab-baravar.

* * *

Johillik ilmsizlikdan, boshqalarning qalbini, fikrini, qadrini bilmaslikdan boshlanadi.

* * *

Hurmatni kutishdan avval unga munosib ekaningiz haqida o'ylab ko'ring.

* * *

Dono kishi og'ir kun kelishi mumkinligini oldindan sezadi va shunga tayyorgarlik ko'radi. Aqli inson esa og'ir holatlardan chiqib ketish yo'lini qila oladi.

* * *

Ko'pchilik oldida birovga aslo maslahat bermang, u buni samimiy qabul qilmaydi.

Nodon kishi firibgarning makriga duch kelgandan keyin ham o'z nodonligini, xatosini tan olgisi kelmaydi.

Yolg'izlik – halokat, ammo u taqdir sinovining hammaning boshiga tushishi mumkin bo'lgan usulidir.

Hamma kambag'al kishi ham yomon bo'lavermaydi.

Da'veoning eng yomoni, xavflisi shon-shuhrat va mukofot talab qilishdir.

Xudbin va kibrli kishi o'z harakatini qat'iyatlilik, birso'zlilik deb oqlashga urinadi.

Rahm-shafqat birovga biror narsani beminnat berish emas, o'sha narsani birgalikda baham ko'rishdir.

Jamiyatdagi eng kuchli yozilmagan qonun: Inson o'zini o'zi himoya qila bilishi shart.

Davlatni dindan ajratish mumkin, ammo hayotni dindan ayro qilib bo'lmaydi.

* * *

Bozorning qimmatchiligidan mozorning bezovtaligi xavfli va qo'rqinchlidir.

* * *

Do'st hech kimda hech qachon ko'p bo'lmaydi.
Do'sti ko'p odam do'sti yo'q oadamdir.

* * *

Yolg'on gapirish gunoh qilishdan ham og'ir gunohdir.

* * *

O'zini oqlashga uringan odam yolg'onchidir.

* * *

Yomonning qilig'idan emas, yaxshining yomonlik qilishidan qo'rqing.

* * *

Yomonning yomonligini anglay bilish ham yaxshishdir.

* * *

Eng katta gunoh o'z vijdoni oldida hisob bera olmaslikdir. Eng katta jinoyat atayin, bilib turib qilingan yomonlikdir.

* * *

Nazarimda, biz hozir illatning emas, illati bor kishining ustidan ko'proq kulayapmiz.

Odamlarni biror narsaga ishontirish uchun yetarli isbotdan tashqari shu odamlarga ishonish ham kerak.

Jamiyatning qudrati har kim o'ziga yuklatilgan vazifani bajarishida va har kim bir-birini nazorat qila olishidadir.

Aytgan fikringizga odamlarning munosabatini bilishga intiling. Aks holda meniki to'g'ri, degan kibrga berilib qolasiz. .

Suhbat chog'ida aqlli odamdan ham, ma'nisizdan ham hushyor bo'ling: biridan ajralib qolishingiz, biriga esa qo'shilib ketishingiz mumkin.

Kimnidir yoqtirmaslik mumkin, ammo birovlarни yomon ko'rib qolishdan tiyiling. Bu illat odamni odam-garchilikdan chiqaradi. Bunday kishilar oxir-oqibatda o'zini ham yomon ko'rib qoladi.

* * *

Rahbarga ham, oddiy kishilarga ham lutfni birdek qilishga intiling. Aks holda, biri laganbardorlikka, biri esa o'chakishishga boshlaydi.

* * *

Hordiqning zavq-u foydasini chinakam charchab ishlagan odamgina biladi.

* * *

Iddao, piching doimo o'chakishishga sabab bo'ladi. Chunki bu so'zlarni qalbida alami, tilida zahari bor kim-salar ishlatadi.

* * *

Birovlardan kam bo'lganingiz uchun birovlar aybdor emas. Hasad qilib o'tirmang. Ularday bo'lish uchun ularday yashash lozim.

* * *

G'amning kelishi uning taqdirimizga kelishini sezmasligimiz oqibatidir.

* * *

G'amning eng yomoni birovning omadi yoki yutug'iga hasad qilishdir.

* * *

Qalbi yo'q odamning g'ami ham bo'lmaydi.

Boylik yoki manfaat g'ami g'am emas, nafsning to'lq'og'idir.

G'amingizni minnat qilmang, u Sizni ulg'aytiradi.

G'amdagi kishiga achinuvchilar ko'p topiladi, ammo g'amdosh ko'p bo'lmaydi.

G'amni hasrat-u nolish bilan yengib bo'lmaydi.

G'amingizdan aybdor emas, imkon qidiring.

G'amni baham ko'ruvchi yo'qligidan barchani Xudo asrasin...

Har qanday erkak ham ayolni avval hurmat qilmasdan o'ziga bo'ysundira olmaydi.

Yetimning, bemorning, ojizning, umuman birovning haqqiga xiyonat qilish jamiyatda ham, qonunda ham shafqatsiz jazolanishi shart.

* * *

Sizni hurmat qiladiganlarning barchasi ham Sizga ishonavermasligi mumkin.

* * *

Sizdan biror narsani so'rab kelgan odam uni olma-gunicha Sizga ishonmaydi.

* * *

Ahvolingizga achinishgani bu hali Sizga ishonish-di, degani emas.

* * *

Odamlar lavozimdagilarga ishonishga moyil bo'-ladi.

* * *

Hamma narsani o'z qarichingiz, o'z didingiz bilan o'lchamang, sizning qarichingizni kichik biladigan, di-dingizni hazm qilmaydiganlar ham topiladi.

* * *

Ko'ngil dushmanligini yengish qiyin kechadi, chun-ki u ichingizda paydo bo'ladi.

* * *

Puling ko'paygan sari baxtsizlik tomon ketayotga-ningni anglamay yoki anglashni istamay boraverasan.

Halollik va samimiyat hech qachon e'tiborsiz qolmaydi.

Laganbardorlik san'at, uni hazm qila olish esa zararli illatdir.

Chiroyli emas, samimiy so'z obro' keltiradi.

Bitta muruvvat bilan Hotami Toy bo'lish mushkul, ammo bitta noxolis xulosa bilanadolatsiz bo'lisch mumkin.

Ikkiyuzlamachilik, nazarimda, saraton kasaliga o'xshaydi, hali uning davosi topilgan emas,topilmasa ham kerak.

Birovni ishontirmoqchimisiz, unda uni astoydil eshititing, so'ng xulosani ayting.

Faqat nodon va ojiz kishilar o'zini maqtaganlarga ishonishadi.

Ko'ngli ochiqlarda ishonchga kirish imkoniyati
ko'proq bo'ladi.

Gapingizni ma'qullab turganlarning barchasi ham
Sizga ishonavermaydi.

FAZILAT VA ILLAT: YAXSHILIK VA YOMONLIK, VIJDONLILIK VA HALOLLIK

Farishtaning omadi shundaki, u ko'z oldimizda emas. Aks holda undan ham allaqachon qusur topar edik.

* * *

Yaxshilikning emas, yaxshilarning umri qisqa bo'lishi mumkin.

* * *

Sabr hamma xislatlarni sinovdan o'tkaza oladi.

* * *

Ibratli fazilatini o'rGANISH UCHUN USTOZNING YONIDA YURISH SHART EMAS.

* * *

Qo'shnilaringiz to'g'risida yomon gapni aytishdan tiyiling.

* * *

Atrofimizda sizdan ham fazilatli odamlar borligini unutmang.

* * *

Illatni yashirishga emas, to'g'rakashga harakat qiling.

* * *

Qarzdorlik yolg'on aytishdan tashqari odamni yomon yo'llarga majbur etadi.

* * *

Ustozni yo'qlashni, do'stni asrashni, oilani su-yushni, noz-ne'matni tejashni odat qiling.

* * *

Jahl kelganda hamma illat yuzaga chiqadi.

* * *

Asabiylashish tasodifiy hol emas – odat.

* * *

Bekorchilik – g'iybat va fisq-fasodning manbai.

* * *

Avvalo o'zingizga yaxshilik istab yashashni o'rganing.

* * *

Insonning fazilati ham, yomon qilig'i ham jahli chiqqanida bilinadi.

* * *

Yaxshi odamga o'xshashga intilish taqlidchilik emas.

Muruvvat savob ishgina emas, ko'ngilning yengil-lashishi hamdir. Undan ortiq huzur bo'lmas.

Yomonlar yo'q joyda yaxshilarning qadri ko'zga tashlanmaydi.

Xayr-ehsonni duch kelganga berish, isrof qilish nodonlikdir.

Yaxshilik qilish uchun odam tanlash shart emas.

Birovga qilgan yaxshilingning unut, lekin senga yaxshilik qilganlarni yodingdan chiqarma.

Hasad illat bo'lishiga qaramasdan kim uchundir ehtiyojdir.

Gunohi uchun ich-ichidan bo'lsa-da pushaymon qilgan odam vijdonlidir.

"U nega shunday?" deb emas, "Men nega shunday emasman" deb o'ylashni o'rganing.

* * *

Ta'magirlilik eng ko'p muhokama bo'ladigan illat.

* * *

Vijdon va aql inson uchun eng ishonchli va mustahkam tayanchdir.

* * *

Aqli bo'lismij vijdonli bo'ldim, degani emas.

* * *

Ko'zi to'yungan o'zining qorni to'yganini ham sezmaydi.

* * *

Bitta adolatsizlik barcha yaxshi fazilatlaringizni yo'qqa chiqaradi.

* * *

O'z gunohi uchun vijdoni qiynalgan odam doimo avfga munosib bo'ladi.

* * *

O'zini oqlash uchun urinish – aybni bo'yingga olmoq bilan barobar.

* * *

Hatto oqil kishining ham bir o'zi qabul qilgan qarori adolatli bo'lmaydi.

Xato qilish – gunoh, uni tan olishni istamaslik – jinoyat.

Vijdoni qiynalmagan odam vatanparvar bo'lolmaydi.

Tovlamachining “mahorati” shundaki, u o‘zini xokisor, tahqirlangan va hojatbaror qilib ko‘rsata oladi.

Gunoh qilish uning ijrochisiga doimo manfaatli, yoqimli tuyuladi.

Tovlamachidan xafa bo‘lib yurmang, yaxshisi, undan ehtiyot bo‘ling.

Bekorchilik fisq-u fasod, g‘iybatning uyasi, tez qarishning sababidir.

Aqlsizlik doimo qahr-u g‘azabga, o‘chakishishga yo‘l ochadi.

Xudbinlik va o‘jarlik jamiyatga eng katta zarar kelтирадиган иллатdir.

* * *

Zignalik hamma vaqt ham tejamkorlik bo'laver-maydi.

* * *

Maqtanish va kibr hech qachon g'urur bo'la olmaydi.

* * *

Birovni hurmat qilish insonga doimo obro' keltiradi.

* * *

Vijdonni chetlab o'tib bo'lmaydi, u baribir mavridi kelgach, o'zini borligini bildiradi.

* * *

Ustunlik namoyish etilmaydi, tan olinadi, xolos.

* * *

Bizning fojiamiz shundaki, boshimizga tushishi mumkin bo'lgan fojiani o'z vaqtida sezmaymiz yoki sezishni istamaymiz.

* * *

Ojizligini tan olgisi kelmagan kishi, albatta, yolg'onchi bo'ladi.

* * *

Ko'zi ochlik – tuzalmaydigan illat, uni farzandlarga o'tishidan asranaylik.

Birov sizning kamchililingizni aytishini istama-sangiz, o'z faoliyatingizga nazar tashlab, tahlil qilib, kamchiliklaringizni to'g'rilib borishni o'rganing.

Rahbaringiz va yoshi ulug'lar bilan jamoat joyida bahslashishdan tiyiling.

Bahslashish ko'proq aqlli, dono kishiga zarar kel-tiradi, vaqtini, asabini yo'qotadi, nodon esa dono bilan bahslashdim, deb maqtanib yuradi.

Fikri ojiz, ilmsiz kishi doimo birov bilan bahslashishni yaxshi ko'radi.

Birovlarning maslahat va taklifini eshitish, bu hali oqillik emas, uni hayotda qo'llash ham lozim.

Mehnatda, o'qishga ishtiyoqi bor kishi ishga ham, darsga ham kechikmaydi.

O'z istagini yengish kuchli raqibni yengishdan og'irroq ishdir.

* * *

Xatolarsiz tajriba ham, saboq ham bo'lmas ekan.
 Faqat bu xatolarni anglagan kishigina nuqtai nazarini
 o'zgartira olarkan.

* * *

Oqil inson yil yakunida o'z hayotini sarhisob etishga farosat va vaqt topadi. Yutuq va kamchiligini avval o'zi tahlil etadi.

* * *

Hatto xayolida ham yomonlik, gunoh qilishni o'y-lamaydigan odamlar avliyosifat bo'lishadi. Bunlaylarni, agar bilib qolsangiz, qadrlashga urining.

* * *

Yaxshiyam, SABR do'konda sotilmaydi, agar so-tilsa, hozirgi kunda uni qaytimga qo'shib berishardi.

* * *

Birovdan kamchilik qidirishga o'rganib qolish razolat belgisidir.

* * *

Gunoh uchun uzr so'rashdan ko'ra shu gunohdan tiyilish oqillikka yaqin.

* * *

Erkaklarning gap tashishi ayollarning bunday ishidan xunuk ko'rinar ekan.

O'jarlik o'git, tushuntirish bilan barham topmaydi,
uning chorasi faqat jazo.

OILA, OTA-ONA VA BOLALAR TARBIYASI

Otaning o'gitiga qulq solmaslik ko'priq turganda daryoni kechib o'tish bilan barobar.

* * *

Olmaning ostiga olma tushadi. Ammo chirigan yoki qurt yegan olma ham shu daraxtning ostiga tushadi.

* * *

Uydagi tartibsizlik farzandlarga, eng avvalo, onadan o'tadi.

* * *

Yoshlikdan shakllangan salbiy xislatning xavfli tomoni shundaki, inson ulg'ayganida ham bu holatning salbiy ekanini tan olgisi kelmaydi.

* * *

Ikki xil muhitda tarbiya topgan kelin-kuyovning til topishiga ko'maklashish ota-onaning birinchi galdeg'i vazifasi.

FHDYO idoralariga “Mehribonlik uyi” tarbiyalanuv-chisining, ota-onasini intizorlik bilan kutib derazadan qarab turgan suratini ilib qo'yish kerak.

Bolaga ertak aytish yoki voqeani hikoya qilish kattalarning ma'rifatini oshiradi.

Bolani jazolashning yo'li bitta, u ham bo'lsa, uni fikrlashga, o'qishga jalb etishdir.

Eng katta baxt – oiladan ko'ngil to'qligi.

Nazoratsiz farzand oilaga tashvish keltiradi.

Farzandlar oldida qo'pol gapirishdan tiyiling.

Yangi tug'ilgan farzand sharafiga nihol ekishni odat qiling.

O'zi ishlamay ega chiqqan har qanday mulk yosh-larni xudbinlikka undaydi.

* * *

Farzandingizdan uyg'a keltirgan pulini qayerdan
olganini so'rashni o'rganing.

* * *

Farosat shakllanmaydi, u ota-onadan bolaga o'ta-
digan xislat.

* * *

Marhum ota-onani eslash ular dafn etilgan qabris-
tonni obod qilishdan boshlanadi.

* * *

Farzand noshudligini muallimidan ko'rmanq.

* * *

O'g'lingizga mashina haydashni emas, avvalo,
kasb egallahni o'rgating.

* * *

Alla ona qalbidagi ezguliklarni bola vujudiga sing-
diradi.

* * *

Noshudlik ham tug'ma nogironlik kabi ota-onadan
o'tadi.

* * *

Otaning ertalabki duosi oilaga baraka keltiradi.

* * *

Oqil ota-oná farzandiga munosib ustoz topadi.

Bolani ota-on, shaxsni esa jamiyat yaratadi.

Farzandlar oldida rafiqangizni qadrlashni o'rganining.

Poklik va qonoatni farzandingiz faqat sizdan o'r-ganadi.

Suyanchiq toyganda, aql esa hamma vaqt kerak.

Bitta yolg'on ham otani bola oldida beburd qiladi.

Otasining mashinasiga bir marta mingan o'smir unga egalik qilishni istaydi.

Farzandlar oldida gazeta, kitob o'qishga odatlaning.

Farzandlari va nevaralariga kitob sovg'a qiluvchilar eng ma'rifatli ota-onalardir.

* * *

O'zi kitob o'qimagan ota-onan farzandidan kitob o'qishni talab qilmasa ham bo'ladi. Yoki aksincha, doimo mutolaa qilib turadigan ota-onan bolasini kitob o'qishiga chorlashi shart emas.

* * *

Oiladan ko'ngil to'qlik bu – ruh farovonligi.

* * *

Nodon ota-onan ham farzandiga yomonlikni ravo ko'rmaydi, faqat yaxshilik qila olmaydi, xolos.

* * *

Otasidan noligan farzand otasiz bola kabitidir.

* * *

O'z savoliga jo'yali javob ololmagan farzand ota-onasiga qayta jiddiy murojaat qilmaydi.

* * *

Iste'dodsiz bola yo'q, e'tiborsiz ota-onalar bor, xolos.

* * *

Ota-onan baxtining salmog'i farzandlariga bergen tarbiyasi bilan o'lchanadi.

* * *

Yoshlarning qalbiga kirish uchun, avvalo, ularga ko'ngilni ocha bilish lozim.

Noshud farzand otasining, farosatli ota esa farzan-dining soyasida yuradi.

Farzandi sog'lom bo'lishini istagan ota-on, avvalo, o'z hayotiga sog'lom nuqtai nazar bilan qaray bilishi lozim.

Bolada o'zidan kattalarning o'gitidan ko'ra ular-ning harakatiga ergashish mayli kuchliroq bo'ladi.

Yaxshi qo'shiq ham, yomoni ham tarbiyalaydi, ularning natijasi turlich, xolos.

Boqimandalik va hafsalasizlik farzandlarga ota-onadan eng tez yuqadigan illatdir.

Kasbidan qat'i nazar, har bir ota-on farzandi uchun muallimdir.

G'urur o'zining, oilasining, yurtining salohiyatini anglab yetgan kishida kuchli bo'ladi.

Farzandlarining ko'z o'ngida janjal qilgan ota-on-da ibrat bo'ladigan hech narsa yo'q.

* * *

Uyda ro'zg'or ishlarini ota-onadan o'rganmagan bola tayinli kasb-hunarni ham egallay olmaydi.

* * *

Farzand tarbiyasida shaxsiy ibrat nazoratdan ming chandon yaxshiroqdir.

* * *

O'zingiz kitob o'qimay turib, bolangizga «Nega kitob o'qimaysan?» demang.

* * *

Noshudlik ham tug'ma nogironlik kabi ota-onadan o'tadi.

* * *

Fazilatlar tug'ma bo'lmaydi, ular oilada, tarbiyada shakllanadi.

* * *

Oilani boshqarish uchun oila bilan yashash ham kerak.

* * *

Har bir harakatingizni farzandlar o'zlashtirayotgанини esdan chiqarmang.

* * *

Nodon bola ulg'ayganida nodon odamga aylanadi, xolos.

Farzandning farosat va mahorati uning ro'zg'or ishlarini bajarishida tez namoyon bo'ladi.

Farzandingizdan sarf-xarajatlari manbasini so'rab turishni o'rganining.

Farzandlaringiz sizdan qaysi fazilatlarni o'zlashtirib olishi mumkinligini tahlil qilib ko'ring!

Ota-onaning farzandlar oldida bir-biri bilan qo'pol gapirishi tarbiyasizlidir.

Onaning qadr-qimmatini boshqa hech kim bilan tenglashtirib bo'lmaydi.

Jamiyat uchun farzandni dunyoga keltirish emas, uni parvarish va tarbiya qilish qadrlidir.

Farzandi o'qishi uchun shartnoma pulini to'lagan ota-ona bu mablag' samarasini, avvalo, farzandidan so'rash kerak.

Hayosizni tarbiyalashga urinish boshni devorga urish bilan barobar.

* * *

Meros bo'yicha oilaviy nizoning eng maqbul yechimi o'zaro hurmat va murosai madoradir.

* * *

Farzandni foydali ish bilan band qilish uni nazorat qilishdan samaraliroqdir.

* * *

Farzandingizning qaysi kasb yoki ishga havasi moyilligi, malakasi borligini bilasizmi?

* * *

Farosatni o'rgatib bo'lmaydi, u ota-onadan o'tadi, oilada shakllanadi.

* * *

Farzandga kuyunchaklik unga uy, mashina olib berish, o'qishga kiritib qo'yish degani emas.

* * *

Ota-onadan yaxshi fazilatlarni o'zlashtirmagan bolaga tarbiya berish qiyin kechadi.

* * *

Bolani musiqa eshitishga, iloji bo'lsa, ijro etishga jalb qilish tarbiyaning teng yarmidir.

* * *

Farzand oldidagi burchingizni sizdan faqat vijdoningiz so'rab turishi kerak.

Ilm olishda chanqoqlik va ishtiyoyq bolada faqat oila muhitida shakllanadi.

Ota-onaning halol puli evaziga kamol topgan farzandlar ortiqcha tarbiyaga muhtoj bo'lmaydilar.

Farzandi o'qishi uchun shartnomma pulini to'la-yotgan ota-ona bu mablag' samarasini, avvalo, farzandidan so'rashi kerak.

Oiladagi tarbiya ota-onaning o'gitidan emas, xatti-harakatidan boshlanadi.

Unutmang, bolalar ham kattalar ularni aldash oson deb o'ylashini yaxshi biladilar.

Bolani biror zararli mashg'ulotdan cheklamoqchi bo'lsangiz, o'rniga boshqa foydali mashg'ulotni taklif etishni o'rganing. Aks holda, u o'ziga yoqadigan yana bir mashg'ulotni topadi.

O'zining ota-bobosi sabog'idan ibrat olmagan kishi o'z farzandiga shaxsiy ibrat ko'rsata olmaydi.

* * *

Tarbiya, o'git, maslahat berish hech qachon shaxsiy ibrat o'rnnini bosa olmaydi.

* * *

Bolaning noshudligi yoki aqli pastligi Xudoning uning ota-onasiga bergen jazosidir.

MA'NO VA MOHIYAT, MAQSADGA MUVOFIQLIK VA BEMA'NILIK

Yaxshi qo'shiqning avj pardasi bor-yo'qligi uncha ahamiyatli emas.

Yetim yetimligini sezmasin, ammo unutib ham qo'ymasin ekan.

"Luqma" degan so'z bor. U kimgadir nasiba, kim-gadir otilajak o'q.

Chumchuq so'ysa ham qassob so'ysin. Iloji bo'lsa, bitta-ikkita chumchuq so'yib ko'rgan qassob...

"Qarg'a qarg'aning ko'zini cho'qimaydi". Ko'ziga qum sepilgan ayrim qarg'alar keyingi paytda bu aqida-ga ishonmay qo'yishdi.

Hayotda nimaga va kimgaligidan qat'i nazar, qachon va qanday suyana bilish muhim.

Aqlilikni ko'z-ko'z etishga urinish aqlsizlikdir.

Qo'lga har qancha o'rgatilgani bilan hayvon o'ziga xos harakatini tashlay olmaydi.

Bemahalda birovnikiga borishdan yoki telefon qilishdan tiyiling.

Har bir hodisani anglamaslik mumkin emas, tushunmaslik mumkin, xolos.

Yozilmagan qonunlarga rioya etmagan inson Qonun mohiyatini ham tushunmaydi.

Qurigan daraxt o'rmonlarda ko'zga unchalik tashlanmaydi.

Quyosh har qancha yuqorida bo'lmasin, nurini zaminga sochadi.

Ehtiyojsiz qarz olish yuzsizlikni keltirib chiqaradi.

Bahona inson gunohini yengillashtirmaydi.

Bemorni davolashdan oldin hurmat qilish lozim.

Uch kundan ko'p saqlangan gina xusumat yoki o'chakishga aylanadi.

O'zingiz anglagan aybingizni tan olishni o'rganing.

Shogird tayyorlamagan odam xudbindir.

Dunyoda oltindan boshqa ham zanglamaydigan narsalar bor.

Jinoyatchining bahonasi hech qachon tugamaydi.

Vaziyatni bilish – mahorat, undan xulosa chiqara olish esa oqillikdir.

Suyanishni o'rgangan shogird keyinchalik tirkak tanlashni o'rganadi.

Minnatga oddiy ishora ham savob ishni yo'qqa chiqaradi.

Badxulqlik, yomon niyat, avvalo, ko'zdan boshlanadi.

Bir marta yo'qotilgan ishonchni qayta tiklab bo'l-maydi.

Yerni pinhona sotish obro'ni oshkora to'kish bilan barobardir.

- Xizmatim katta. Qirq yildan beri elektr toki tashiyman, sovuqdayam, issiqdayam...

Lekin hech kimning simyog'ochga o'xshagisi kelmaydi. Agar boshiga sim tortilmaganda uni yiqitib tashlashardi.

Ta'magir doimo o'ziga qarg'ish olib yuradi.

Ziyoratgohni obod etish ko'ngilga taskin beradi.

O'rtamiyona odam tarafkashlikka moyil bo'ladi.

Atrofdagi voqeа-hodisalarni kuzatish uchun inson-da ko'zdan tashqari farosat va zehn ham bo'lmoғ'i kerak.

"Daraxt bir yerda ko'karadi" maqoli ishga emas, yashashga nisbatan aytilgan.

Egilgan qadni aso tuzata olmaydi.

Nodon inson ulg'ayganini sezmaydi, qariganini esa tan olgisi kelmaydi.

Oydagi dog' uning qusuri emasligini hamma ham anglayvermaydi.

Haqqa yetishmoqning yagona yo'li unga munosib bo'lmoqdir.

Ulfatchilik bu hali do'stlik emas.

Ikkita yuz hamma insonda ham bor. Oqil odam ularning bittasini zohir etadi.

* * *

Sarob nafs uchun o'ylab topilgan narsa. Nafs jilovlanganda sarob tiniqlashaveradi.

* * *

Fikri buzuq odam har qancha jasoratli bo'lmasin, doimo o'zining fosh bo'lishidan qo'rqib yashaydi.

* * *

Kam ta'minlanganlik kimning nimaga va qancha ehtiyoji borligi bilan aniqlanishi lozim.

* * *

Yaxshiyam, idoralarda qo'shmachi, dallol, qassob, g'iybarchi degan shtat birliklari yo'q.

* * *

Boqimanda odam dori-darmonga o'rgangan bemorga o'xshaydi.

* * *

Yetti o'lchab bir kesishni ham yetti bor o'ylagan ma'qul.

* * *

Inson yerga egalik qila olmaydi. Chunki u Yaratgan tomonidan yashash uchun ijara ga berilgan maskandir.

* * *

Ko'lmakning loyqasi uni bosgandagina bilinadi.

Ayrim baliqlar urug' qo'yib, keyin o'lish uchun ham sharsharadan tepaga qarab chiqadi.

Inson sabrini sinash uchun qiyin vaziyatda qoldirish shart emas.

Xotirjamlik beparvo bo'lish kerak degani emas.

Raqobatchini yomonlash hisobiga kelgan obro' uzoqqa bormaydi.

Qanoatning asosiy belgisi inson o'z ehtiyojini pinhon saqlay olishdir.

Odamlarni tinglashni o'rganing. Aks holda, ular ham sizni tinglamay qo'yadi.

O'z yoshiga yarashmagan qiliqlar bolalarning yel'm o'yinchog'i kabidir. U bir lahza ovuntirishga yaraydi, xolos.

Kutubxona va madaniyat uylari to'yxonalardan chiroyli bo'lGANI ma'qul.

* * *

Harakatsizlikning asosiy sababi fikrlamaslikdir.

* * *

Hayotimizdagи hech narsa tasodifiy emas, biz bu holatga tayyor emasmiz, xolos.

* * *

Sochi kamroq bosh uchun taroqning eski-yangisi, qattiq-yumshog'i bo'lmaydi, tolalarni to'g'rilib qo'ysa bas.

* * *

Agar harakatda qat'iyat sezilmasa, har qanday im-koniyat ham yutuqqa kafolat bo'la olmaydi.

* * *

Nonni yesang, "nonxo'r" deyishadi, yemasang, "non yemas" deyishadi. O'rtalikni esa o'zing topib ol.

* * *

Erishilmagan narsani yo'qotib ham bo'lmaydi.

* * *

Huzuringizga tashvish bilan kelgan odamning o'r-niga o'zingizni qo'yishni o'rganing.

* * *

Omadsizligi sababini o'zidan axtarmagan odam omadga erisha olmaydi.

Haqiqiy dehqon uchun har qanday ob-havo sharoitida ham yumush yetarli.

O'z kuchiga ishongan uzoqni, birovga ishongan esa faqat bugunini o'laydi.

Sartarosh bilan doirachi azaldan kishini istagan holatga sola olishgan. Endi ularning yoniga suratchi ham qo'shildi.

- Dunyo chappa aylansa nima bo'ladi-a?
- Avval maoshni olib, keyin ishlaymiz.

Ko'pchilik "qoziqning o'rtasi" bo'lishni ma'qul ko'radi. Aksariyat hollarda, ya'ni uchi qattiq narsaga duch kelsa yoxud boshiga kuchli zarb urilsa, qoziqning beli shunaqa qayriladi, shunaqa zo'riqadiki... unga havas qilib bo'lmaydi.

Qo'shxotinlilar daryoda omonat kemada borayotgan kishiga o'xshaydi. Agar ehtiyyot bo'lmasa, chapga ag'darilsa ham, o'ngga ag'darilsa ham cho'kib ketadi.

Do'stni yo'qotish uni topa olmaslikdan og'irroq iz-tirobdir.

- Dunyoda do'stlikdan ham qudratli narsa bormi?
- Bor.
- Nima ekan u?
- Qiyomatli do'stlik!

Mardikor bozori direktorining adabiyot muallimiga iltimosnomasidan: "Bozor peshtoqiga "O'zing uchun o'l, yetim" yoki "O'zing uchun bo'l yetim" degan maqolning qaysi birini yozgan ma'qul?"

Kutish bilan kuzatishning dardi bab-baravar.

Sabr botiniy kurashda o'z ehtiyojini, manfaatini yenga olishdir.

Erisholmagan narsangiz siz uchun marradir.

Baxt aslida unga erishish jarayonidagi mehnat va mashaqqat, zavq va sururdir.

Ba'zi birovlarining ta'biricha, «nonushtada bir xil ovqat yeypish milliylik, ikki xilini iste'mol qilish zamnaviylik belgisidir».

Yaxshiyam, zamonaviylik faqat libosga qarab belgilanmaydi.

Qo'l telefoni texnologik inqilob bo'ldi. Ammo u xudbinlik va yolg'onchilikning zamonaviy, yangi usuliga ham asos soldi.

Qarzning qadri uning o'z vaqtida qaytarilishida.

Maktablarga jamoatchilikning kirishini emas, kirmasligini ta'qiqlash lozim.

Savodsiz kishi kim nima desa, ishonib, ergashib ketaveradi.

Kaltafahmlik tuzatib bo'lmaydigan illatdir.

Inson aqli har narsaga yetadi, faqat uni ishlatishga hafslala, ishtiyoyq va kuyinchaklik kerak, xolos.

Vaqtdan malham va muammosiga yechim izlagan kishi oqildir.

* * *

Gunohidan vijdoni qiyngalgan odam bitta narsadan yutadi – u shu gunohni qayta takrorlamaydi.

* * *

Advokatning ish yaxshi yakun topsa, «men qildim», agar ish yomon yakun topsa,»u qilmadi», degan bahonasiga o'rgandik.

* * *

Chekayotgan azobidan o'z kamchiligini qidirgan odam g'amdan tez xalos bo'ladi.

* * *

Mixning quvvati uni nimanidir mahkam ushlab turganida emas, balki uning ushlab turishiga yarasha joyga qoqilganidadir.

* * *

Oshkoraliq xatoni fosh qilishdan ko'ra uni takrorlashga yo'l qo'ymaslikni taminlashi zarur.

* * *

Ishontirish uchun o'zingizni oqlashga urinmang, haqligingizni amalda ko'rsatishga harakat qiling.

* * *

Vaqt qadrining o'lchovini anglashni o'zlashtirgan kishi boshqa hamma narsa yoki harakatning o'lchovi, me'yorini belgilay oladi.

Birovga maslahat berish uchun ham uni avvalo hurmat qila bilish kerak.

Aqlim bor, deb kifoyalanish bu hali aqlililik emas.

Mukammallikning eng oddiy ko'rinishi o'z kasbini puxta bilish va uni birovlargacha o'rgata olishdir.

Birovning pushaymon qilganini sezdingizmi, bas, unga ortiqcha iddao qilmang, aks holda, bu pushaymon alamga aylanadi.

Eng yaxshi, halol raqobat inson ruhiyatidagi, ichidagi fikrlar kurashidir.

Agar bosib olsangiz, qurbaqa ham «vaq» deydi, ammo uning «vaq» deyishini kutmang. Ehtiyyot bo'ling!

Vaqt inson uchun hamisha yonidagi boylikdir. Vaqtini hech kim olib qo'ymaydi, uni o'zimiz yo'qotib qo'yamiz, xolos.

* * *

Qo'lida kasbi yoki hunari, yuragida shijoati, vujudida g'ururi yo'q kishining ikki ko'zi ham, ikki qo'li ham muruvvatga qarab turadi.

* * *

Qilayotgan ishingni odamlarga ko'rsatish emas, balki odamlar shu ishlaringdan o'z hayotida o'zgarish bo'layotganini sezishi muhimdir.

* * *

Xatoni sezish qiyin emas, ammo uni tan olish juda mushkul ish.

* * *

Kechirimlilik hamma vaqt ham yaxshilikka olib kelmaydi. Xato qilgan odam, albatta, jazosini olishi kerak.

* * *

Sukut saqlash hamma vaqt ham oqillik belgisi bo'la olmaydi, undan fikrlamaydigan, fikri yo'q odam ham foydalanishi mumkin.

* * *

Birovlarga har qancha havas va hasad qilmang, agar ulardag'i ishtivoq va qanoat Sizda bo'lmasa, o'zin-gizdan ortiq bo'lomaysiz.

* * *

Betaraflik hamma vaqt ham ikkilanish emas, u loqaydlikka yaqindir. Jamiyatda betaraf yashab bo'lmaydi.

QAYDLAR

Otaning bolasini yoki bolaning otasini sudga berishida kim aybdor ekanini aniqlamagunimizcha bu hol davom etishi tayin. Bu xulosani sudga tashlab bo'lmaydi.

* * *

Birovga mashaqqat bilan yordam bergen yoki oddiygina maslahat bergen, foydasi tekkan odam boshqalardan, boshqa yerdan ko'mak kutib o'tirmaydi. Aksincha, birovga foydasi tegmaganlar har narsaga da'vogar bo'lishadi.

* * *

Oliy ma'lumot haqida diplom olgan hamma ham ziyoli bo'lavermaydi. Fikrini gapira oladigan, qog'ozga fikrini yoza oladigan kishilargina haqiqiy ziyolidir.

* * *

Aslida adib bo'laturib badiiy asarlar tahlilida hammani qoyil qoldirgan Erkin Vohidov, Xurshid Do'stmuhammad, Nazar Eshonqul fikrlari hammaga ibrat. Yoxud aksincha aslida adabiyotshunos bo'laturib yusak saviyadagi mansuralari bilan ko'nglimizga go'zallik baxsh etgan Ibrohim G'ofurov, «Muvozanat», «Isyon va itoat», «Sabo va Samandar» kabi romanlarni yozgan fi-

Iologiya fanlari doktori Ulug'bek Iamdam mahoratiga tan bermay bo'ladimi?

O'zingizning bahoingizni birovdan eshitishni, bilishni kutib o'tirmang. Mavridi kelganda yordamingiz tekkan shogirdlar, farzandlar, beminnat ko'maklaringiz hisobini olib turing. Keyin qilgan o'jarliklaringiz, yomon ko'rib qolgan odamlaringiz, behuda o'tgan kunlaringizni ham hisoblang. O'tirib bir tahlil qilsangiz, o'zingizning jamiyatdagi o'rningiz ko'rinish qoladi. Bu ishda erinmang, azizlarim.

Diplomini olgandan keyin ham ishga kira olmay yurgan farzandingizdan egallagan kasbi bo'yicha suhbat qilishdan erinmang. Tasavvuringiz darajasida bo'lسا ham undan kasbi haqida so'rang, keyin muammo yechimi haqida xulosa chiqaring.

Farzandning kelajagini o'ylash unga nisbatan saxiy va mehribon bo'lishgina emas. Farzandda o'zingizni ko'ra oling, u hech qachon boshqaga o'xshamaydi.

Atrofingizdagilarning goh ko'payib, goh kamayib qolishidan to'g'ri xulosa chiqaring. Hammaning ko'nglini olishga intilish kerak, biroq hammaning ko'nglini olib bo'lmaydi. Dunyoda hamma yaxshi ko'radigan tirik odam ham yo'q.

Birov xato ishingiz uchun o‘z vaqtida tanbeh bersa, uni ko‘ngilga olmang, aksincha, inobatga oling. Chunki o‘sha xatoni to‘g‘rilash, avvalo, Sizga foyda keltiradi.

Nochorlarga muruvvat ko‘rsatishdagi bitta ado-latsizlik yoki xato ertaga bundaylar safining, boqiman-dalarning ko‘payishiga olib keladi. Keyin o‘zingizni oqlay olmaysiz, ovora bo‘lmang.

Bir-biridan qarz olgan do‘stlarning keyinchalik yaxshi munosabatda bo‘lganliklarini ko‘rmadim. Yo biri minnat qiladi yoki ikkinchisi qarzni o‘z vaqtida qaytar-maydi.

Tenglik bu – hammaning bir yerda baravar o‘tira olishida emas, mavqeidan qat’i nazar, hammaning o‘z harakati uchun bir xilda javob berishida.

Xudo bizga jon va tanni, aql-u farosat va tilni, Dunyo esa hayrat va imkoniyatni, Davlat sharoitni beradi, qolganini Xudoga ham, Dunyoga ham, Davlatga ham, bir-birimizga ham berishga o‘zimiz mas’ulmiz.

Sizni ortiqcha ta’riflay boshlagan, maqtayotgan kishi Sizni masxara qilayotganini yoki Siz orqali ishi-

ni bitirib olmoqchi ekanini sezdingizmi? Unda Siz aqli odamsiz.

Hayot shunday murakkabki, umri davomida inson nimadandir, kimdandir norizo, xafa bo'lishi tabiiy. Ko'nglimizga o'tirmagan, g'ashimizga tekkan kishi bilan qayta duch kelmasdan yoki gaplashmasdan qutilish mumkin. Biroq muammoga nisbatan o'chakishish yaramaydi. Bunday munosabat bu illatni bartaraf qilmaydi, u doimo bizga xalaqit beraveradi.

Demak, bu muammoni tegishli odamga aytishni, birgalikda yechim topishni o'ylashimiz kerak. Bunday munosabatni o'rganish kerak. Hozirgi sharoitda boshqacha yashab bo'lmaydi. Mutasaddilar bu muammo yechimini o'ylash barobarida uning kelgusida yana takrorlanishining oldini olishi kerak.

Nazarimda, hozirgi davrdagi kamchiliklarning asosiy sababi maqsad va manfaatni to'g'ri qo'ya olmaganimizda. O'qituvchi maktabga «darsga kechikmay borib, darslarni tinchgina o'tib kelsam bo'ldi» deb emas, «bugun o'quvchilarimga nima yangi gap aytaman» degan maqsadda borishi kerak. O'quvchi ham darsga kech qolmasam, ikki olmasam bo'ldi, deb emas, «bugun muallimdan mana bu savollarimga javob olaman» deb borishi lozim.

Ota-onada esa «bolam mактабга о'з ваqtida borib kelib, menga gap tegdirmasa bo'ldi» deb emas, bolam bugun maktabdan, muallimdan o'ziga nima ololdi ekan, deb fikrlashi lozim.

Rahbar «bugun yuqoridaн kelgan topshiriqni bajarib, javobini kechikmay berishim kerak» deb emas, o'z hududimda, o'z sohamda shu kabi muammoning takror-lanishiga yo'l qo'ymasligim kerak» deb o'yłashi shart.

Bu – hammaning ishi, degan fikrni o'ylab ko'rish kerak. Hamma o'z ishini qilmasa, jamiyat rivojlanmaydi. Avval har bir kishidan mas'uliyatni talab qilish kerak.

Atrofdagilarning ma'qullab turishi yaxshi, kuch-quvvat beradi, ammo bu Sizning barcha ayt-ganlarining to'g'ri degani emas. Ular ham Siz kabi fikrlashi va ishlashi lozim. Shuning uchun ularni ham tinglashni o'rganing.

«Nodon» so'zi chappasiga ham bir xil o'qiladi. Bu bejiz emas. Chunki nodon bolaligida, yoshligida, ulg'ayganida ham shu taxlit qoladi. Uning olqishi, iddosi ham nodonlikka daxldor.

* * *

Dunyoda manfaatsiz hech narsa yo'q. U moddiy, ma'naviy, lahzalik, bir umrlik bo'lishi mumkin. Muammo ana shu manfaatni har kim o'zi, tag'in birovga zarrar yetkazmasdan yarata olishida.

* * *

Yoshim ulg'aygan sari «Puling qolmasa – bozorga bor, puling ko'paysa – mozorga» degan naqlning mazmunini chuqurroq tushunib borayapman. U umrni qadrlashga o'rgatar ekan.

* * *

It katta karvonga qarab hurishi pirovardida hech narsa bermasligini bilmaydi. Aksincha, u odamlarga yo'ldan karvon o'tayotganini bildirib turadi, xolos.

* * *

Ayrim ota-onalar farzandini o'qitish, ilm olishini ta'minlash o'rniiga chala kasbi bilan ishga qo'yishni ma'qul ko'rayapti. Eng yomoni, bolalar ham noma'qul an'anaga ko'nikayapti.

* * *

Muttahamga faqat Xudo bas keladi, xolos. Chunki u el uchun hech narsa qilmagan bo'ladi. U hammani o'zidek ko'radi. O'z aybi uchun ham boshqalarni ayblab o'rganib qolgan. Bunday nokaslardan faqat qochib qutulasan.

Ota-onaning farzandlari, rahbarning o'z xodimlari, akaning uka oldida ishonchini yo'qotishi fojia va katta gunohdir. Bu holat, albatta, noxushlik va ko'ngilsizlikka olib keladi.

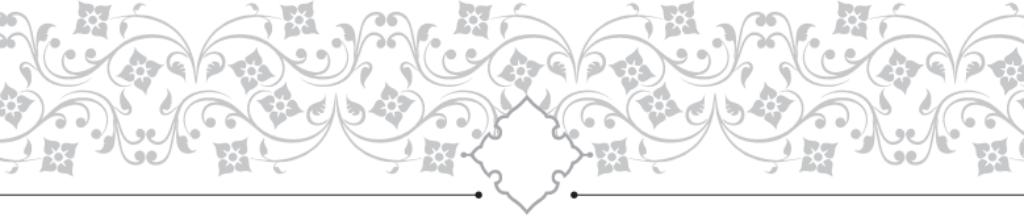
Eng avvalo, o'zingizga, farzandingizga, hayotin-gizni faqat o'zingiz farovon qila olishingizga ishoning. G'ayrat, shijoatingizga ishonchni yo'qotmang. Chetdan keladigan muruvvatga ishonmang.

Farzand oldidagi burch oqil insonni doimo mas'u-liyatga chorlaydi. Negaki bunday kishilar har bir harakatida «bolam mendan nimani o'rganayapti?» deb o'ylaydi.

Oqil inson ko'ngil lazzatining ko'ngil taskiniga aylanishini istaydi. Shunga munosib harakat qiladi. Negaki, oqibatda kishiga taskin bermagan ish gunoh sanaladi.

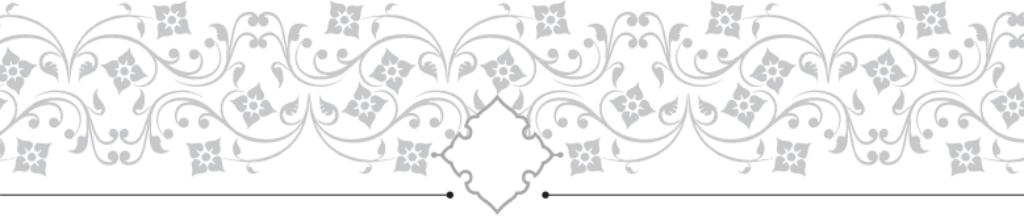
O'zini oqlashga, bahona qidirishga intilishni, o'zini doimo haq deb bilishga urinishni kamaytirmasdan ma'naviy muhitida barqarorlikka erishib bo'lmaydi. Xudbinlik millatni tanazzulga boshlaydi.

Hozirgi paytda tarbiyada maslahat, pand-u o'git, ma'ruzadan voz kechib, faqat shaxsiy ibratga o'tish payti keldi. Faqat yurak betlab, bu ezgu ishni boshlay-diganlar topilishi kerak.

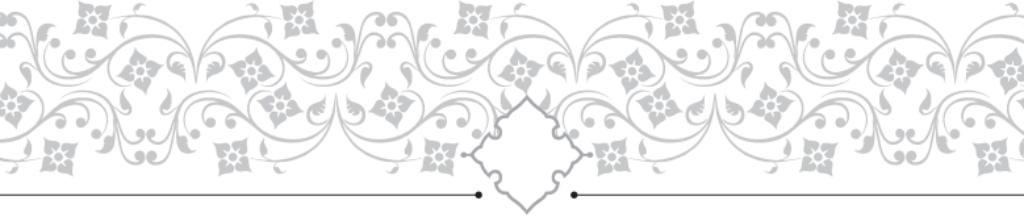
МУНДАРИЖА

Муомала маданияти	4
Ватанпарварлик, фидойилик, мардлик ва жасорат	8
Үлүғлик ва инсон камолоти, манманлик ва камтарлик.....	9
Яшашдан мақсад, умр мазмунини ва ҳаёт маъноси.....	14
Бадиий ижод этикаси ва мутолаа маданияти.....	20
Қонун устуворлиги, адолат, ҳақиқат ва ёлғон	27
Илм-маърифатга интилиш, моддий-маънавий бойлик ва қашшоқлик	31
Мақтov ва танқид, таҳлил ва баҳолаш.....	39
Меҳр-муҳаббат ва севги: ҳис-туйғы, күнгил, хотира.....	42
Масъулият, ички тартиб-интизом ва меҳнатсеварлик	46
Раҳбарлик маданияти ва одоби.....	52
Инсон, шахс, табиат ва жамият, адоват ва аҳиллик, иккиюзламачилик ва самимият	65
Фазилат ва иллат: яхшилик ва ёмонлик, виждонлилик ва ҳалоллик	78
Оила, ота-она ва болалар тарбияси	87
Маъно ва моҳият, мақсадга мувофиқлик ва бемаъниликтен	98
Қайдлар	113

MUNDARIJA

Muomala madaniyati.....	123
Vatanparvarlik, fidoyilik, mardlik va jasorat.....	127
Ulug'lik va inson kamoloti, manmanlik va kamtarlik.....	128
Yashashdan maqsad, umr mazmuni va hayot ma'nosi.....	133
Badiiy ijod etikasi va mutolaa madaniyati	139
Qonun ustuvorligi,adolat, haqiqat va yolg'on.....	146
Ilm-ma'rifatga intilish, moddiy-ma'naviy boylik va qashshoqlik	150
Maqtov va tanqid, tahlil va baholash.....	157
Mehr-muhabbat va sevgi: his-tuyg'u, ko'ngil, xotira.....	160
Mas'uliyat, ichki tartib-intizom va mehnatsevarlik.....	164
Rahbarlik madaniyati va odobi.....	170
Inson, shaxs, tabiat va jamiyat, adovat va ahillik, ikkiyuzlamachilik va samimiyat	183
Fazilat va illat: yaxshilik va yomonlik, vijdonlilik va halollik	196
Oila, ota-onva bolalar tarbiyasi	205
Ma'no va mohiyat, maqsadga muvofiqlik va bema'nilik.....	216
Qaydlar.....	230

Адабий-бадиий нашр

Фармон ТОШЕВ

ТАФАККУР манзаралари

(Қайдлар)

Мұхаррир: Собир Ўнаров

Бадиий мұхаррир: Ақбарали Мамасолиев

Техник мұхаррир: Рустам Исокулов

Мусаҳих: Озода Ахмедова

SAHHOF

100129. Тошкент шаҳри,

Навоий кўчаси, 30-уй.

☎: +99899 111-94-62

✉: +99894 659-94-62

Босишига 2021 йил 05 октябрда рухсат этилди.

Бичими 70x84 1/32. Оффсет босма. «Good Pro» гарнитураси.

Шартли босма табоги 8,175. Адади 1000 дона.

«AZMIR NASHR PRINT» МЧЖ босмахонасида чоп этилди.

100200, Тошкент шаҳри, Адҳам Раҳмат кўчаси, 10-уй.